

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Aidatların Belirlenmesi Hk.

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 12.08.2020 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazınız ve ekinde yer alan Site İşletme Kooperatifi ortağı'a ait dilekçede, yönetimin, genel kurul kararı olmadan ve genel kurul kararına aykırı olarak soğutma sistemi elektrik tüketim giderlerinin dağıtımı için 14.04.2008 tarihli Merkezi Isıtma ve Sıhhi Sıcak Su Sistemlerinde Isınma ve Sıhhi Sıcak Su Giderlerinin Paylaştırılmasına İlişkin Yönetmeliği uyguladığına, genel kurulda belirlenen aidat miktarına ek olarak ortaklardan asgari ısınma bedeli ve asgari soğutma bedeli alındığına yer verilmiş olup, bu uygulamaların mevzuata göre yönetim kurulunun sorumluluğunu doğurup doğurmayacağı hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun Genel kurulun "*Görev ve Yetkileri*" başlıklı 24 ncü maddesinde "... 3-İşletme hesabiyle bilanço ve gerektiğinde gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak, ... 6-Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esasları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek, Genel kurul, yukarıdaki görev ve yetkilerini devir ve terk edemeyeceği gibi kooperatifin amaçları ile ilgili her türlü işler hakkında da karar alabilir. "; Kanunun Yönetim ve Temsil bölümünün "*Şümülü ve sınırlandırılması*" başlıklı 59 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında, "*Yönetim Kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, genel kurulun devredemeyeceği yetkileri kullanamaz*" hükmü bumunmaktadır. Bu hükme aykırı davranışlar ile ilgili olarak da Ek Madde 2 de cezai sorumluluk öngörülmüştür.

Yine Kanunun "*Üyelerin titizlik derecesi ve sorumlulukları*" başlıklı 62 nci maddesinde, "*Yönetim Kurulu, kooperatif işlerinin yönetim için gereken titizliği gösterir ve kooperatifin başarısı ve gelişmesi yolunda bütün gayretini sarf eder. Yönetim Kurulu, kendi tutanakları ile Genel Kurul tutanaklarının, gerekli defterlerin ve ortak listelerinin muntazam hazırlanıp, tutulup, saklanmasından ve işletme hesabiyle, yıllık bilançonun kanuni hükümlere uygun olarak hazırlanıp tetkik olunmak üzere denetleme kuruluna verilmesinden sorumludur. Yönetim Kurulu üyeleri ve kooperatif memurları, kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumludurlar. Bunların suç*

teşkil eden fiil ve hareketlerinden ve özellikle kooperatifin para ve malları bilanço, tutanak, rapor ve başka evrak, defter ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı kamu görevlisi gibi cezalandırılır." düzenlemeleri bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, ortaklardan tahsil edilecek ödeme miktarı ve esaslarını belirleme yetkisinin genel kurulda olduğu, bu yetkinin yönetim kuruluna devredilemeyeceği, yönetim kurulunun genel kurulun bu yetkisini kullanması halinde cezai sorumluluğunun doğabileceği, yönetim kurulunun işlerini yaparken gereken titizliği göstermesi ve kooperatifin başarısı ve gelişmesi yolunda bütün gayretini sarf etmesi gerektiği ve yönetim kurulu üyelerinin kendi kusurlarından ileri gelen zararlardan sorumlu olduğu anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte kooperatif özelinde yapılan işlemlerin değerlendirilmesi, ayrıntılı incelenmesi ve açıklamalar çerçevesinde değerlendirilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Sulama Kooperatifi Hk.

..... TİCARET ODASI BAŞKANLIĞINA
(..... Ticaret Sicili Müdürlüğü)

İlgi : 16.03.2022 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıda; ticaret sicilinizde kayıtlı Sulama Kooperatifi'nin 11/03/2022 tarihli genel kurul toplantısına ait gündem 9 uncu maddesinde yönetim ve denetim kurulu seçimi yapılmış olduğu, denetçiliğe 1 asil 1 yedek üye seçildiği; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun *Denetçiler* başlıklı 65 inci maddesinin ikinci fıkrasında; "*Genel kurul tarafından, denetleme*

organı olarak görev yapmak üzere en fazla dört yıl için en az bir denetçi seçilir. Genel kurulca asıl üye sayısı kadar yedek üye seçilebilir." denilmekte olduğu, yine 1 Şubat 2022 tarihli Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmeliğin *Denetleme Organının Üyelerinin Seçilmesi, Azli ve Üyeliğin Boşalması* başlıklı 6 ncı maddesi birinci fıkrasında; " 4572 sayılı Kanuna tabi kooperatifler hariç olmak üzere, genel kurul tarafından, denetleme organı olarak en fazla dört yıl için en az bir denetçi seçilir. Genel kurulca ayrıca asıl üye sayısı kadar yedek denetçi seçilebilir." hükmüne yer verildiği, bu kapsamda anılan kooperatifin dosyası incelendiğinde anasözleşmelerin denetçilere ait 87 nci maddesinde; "*Denetçiler ortaklar arasından en az bir en fazla dört yıl için seçilirler. Genel kurulca böyle bir süre tespiti yapılmaması halinde bir yıl için üç asil ve üç yedek olmak üzere genel kurul tarafından seçilir. Denetçilerin asil üyelerinden ve yedek üyelerden biri Köy Hizmetleri Teşkilatlarınca gösterilecek iki adaydan biri asil olarak seçilir."* hükmüne yer verildiği, bu doğrultuda Ticaret Sicili Yönetmeliği 34 üncü maddesi uyarınca bahse konu kooperatifin 11/03/2022 tarihli genel kurul toplantısına ait gündem 9 uncu maddesindeki tek denetçi seçiminin kooperatif anasözleşmesine aykırı olduğu hususuna yer verilerek bu konuda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmiştir.

7339 sayılı Kooperatifler Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun *Seçim* başlıklı 65 inci maddesinde değişiklik yapılmış olup anılan maddenin değişiklik yapılmadan önceki eski halinde; " *Denetçiler, genel kurul namına kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını tetkik eder. Genel kurul, denetleme organı olarak en az bir yıl için bir veya daha çok denetçi seçer. Genel kurul yedek denetçiler de seçebilir. Denetçilerin ve yedeklerinin kooperatif ortaklarından olması şart değildir."* hükmüne yer verilmiş olup Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından hazırlanan " Sınırlı Sorumlu Sulama Kooperatifi Örnek Anasözleşmesi" nde; *Denetçiler* başlıklı 87 nci madde de; "Denetçiler, genel kurul adına kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını tetkik eder. Denetçiler ortaklar arasından en az bir, en fazla dört yıl için seçilirler. Genel kurulca böyle bir süre tespiti yapılmaması halinde bir yıl için üç asil ve üç yedek olmak üzere genel kurul tarafından seçilir. Denetçilerin asil üyelerinden ve yedek üyelerden birisi dışardan seçilebilir." hükmü uyarınca bahse konu Sınırlı Sorumlu Sulama Kooperatifi Anasözleşmesinin mevcut halinin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunun 7339 sayılı Kanunla yapılan değişiklik öncesindeki düzenlemeye uygun olarak hazırlandığı görülmüştür. Bunun yanı sıra 7339 sayılı Kanunla 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa eklenen Geçici 9 uncu maddesinde; "*Kooperatifler ve üst kuruluşları, anasözleşmelerini en geç üç yıl içinde bu Kanun hükümlerine intibak ettirmek zorundadır. Anasözleşmelerini intibak ettirmeyen kooperatif ve üst kuruluşları dağılmış sayılır. Kanunen tasfiye ile görevlendirilmiş kimseler tarafından dağılmadan başlayarak iki ay içinde tasfiye işlemlerine geçilmemesi halinde, kooperatif ve üst kuruluşun ortakları ya da alacaklıları tarafından mahkemeden iki yıl içinde tasfiye memuru atanması istenebilir.*

Anasözleşmeler intibak ettirilinceye kadar, mevcut anasözleşmelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

Anasözleşmelerini bu Kanuna intibak ettirmek için kooperatifler ve üst kuruluşlarının yapacakları genel kurulları, olağan genel kurulların usul ve çoğunluğuna göre toplanır ve karar verir." düzenlemesine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde; 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda 7339 sayılı Kanun ile getirilen yeni düzenlemelere kooperatif anasözleşmelerinin en geç üç yıl içerisinde intibak ettirilmesi gerektiği, anasözleşmeler intibak ettirilinceye kadar

mevcut anasözleşmelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmaya devam edeceği anlaşılmaktadır.

Bu doğrultuda bahse konuSulama Kooperatifi'nin 11/03/2022 tarihli genel kurul toplantısına ait gündemin 9 uncu maddesindeki tek denetçi seçiminin kooperatifin mevcut anasözleşmesine uygun olarak gerçekleştirilmediği, ancak bu durumun kooperatif genel kurulunun tamamının tescilini etkileyecek bir husus olmadığı, yalnızca denetçi seçimi hususunun tescilinin yapılmamasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Görüş Talebi

.....VALİLİĞİ
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 03.03.2022 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızda Karayolu Yolcu Taşıma kooperatifi kurmak isteyen şahsın araç kiraladığını beyan ettiği; ayrıca Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi'nin Ortaklık Şartları başlıklı 10 uncu maddesinde yer alan hususlardan bahisle motorlu araç kiralamak suretiyle kooperatif kurulabileceği ifade edilmekte olup, motorlu araçlarını kiraya veren kişilerin de kooperatif kurup kuramayacakları hakkında Bakanlığımızdan görüş talep edilmektedir.

Bilindiği üzere; 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 1 inci maddesinde kooperatifler "*Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet*

suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir." şeklinde tanımlanmıştır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun "Şirket türleri" başlıklı 124 üncü maddesinde ise kooperatifler bir ticaret şirketi olarak sayılmıştır.

Bahse konu kurulmak istenen kooperatifin anasözleşmesi olan Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Amaç ve faaliyet konusu" başlıklı 6 ncı maddesinde ise *"Kooperatifin amacı; ortaklarının yolcu taşımacılığı hizmetlerini pazarlamak, bizzat taşımacılık yapmak ve yaptırmak, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında faaliyetlerde bulunmak ve ortaklarının bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarını karşılamaktır."* şeklinde; "Ortaklık şartı" başlıklı 10 uncu maddesinde ise *" Kooperatife ortak olabilmek için aşağıdaki nitelik ve şartların varlığı gereklidir. 1) Türk vatandaşı ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi ya da kamu veya özel hukuk tüzel kişisi olmak, 2) Yolcu taşımacılığı işi ile iştigal etmek, 3) Taşıma komisyonculuğu yapmamak, 4) Kooperatifin amacına uygun bir motorlu araca sahip olmak veya bu nitelikte bir aracı en az iki yıl süreyle kiralamak, 5) Aynı amaçlı başka bir taşıma kooperatifine ortak olmamak."* şeklinde düzenlemeler bulunmaktadır. Böylece kooperatifin açıkça, aktif vergi kaydı bulunan ve yolcu taşıma işi ile iştigal eden şahısların bir araya gelerek oluşturdukları bir kooperatif türü olduğu vurgulanmaktadır.

Yukarıdaki hükümler birlikte değerlendirildiğinde kooperatiflerin yolcu taşıma işine uygun aracı bulunan şoför esnafının bir araya gelmesi suretiyle kurulduğu, bu şekilde tek araçla yapılması mümkün olmayan işlerin birleşilerek yapıldığı ve bu sayede ortakların meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarının kooperatif çatısı altında sağlandığı ayrıca taşıma işini yapan kooperatiflerin iş yapma kapasitesinin de ortaklarının araçları ile doğrudan bağlantılı olduğu görülmektedir.

Bu kapsamda; karayolu yolcu taşıma kooperatiflerinin anasözleşmelerinde yer alan ortaklık şartları arasında kooperatifin amacına uygun motorlu araca sahip olma veya bu nitelikte bir aracı en az iki yıl süreyle kiralamanın bulunduğu, karayolu yolcu taşıma kooperatifinin çalışma kapasitesinin ortaklarının araçları ile doğrudan bağlantılı olması sebebiyle motorlu araç sahibi olan kişilerin bu araçları kiraya vermesi neticesinde anılan kooperatife ortak olamayacağı, öte yandan, birden fazla motorlu araca sahip kişilerin araçlarını kiraya vermesi halinde bu kişilerin bir karayolu taşıma kooperatifine ortak olabilmesi için en az bir motorlu aracın zilyetinde olması gerektiği değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 96968930-251.04

Konu : Aynı Amaçlı Başka Bir Kooperatife
Ortaklık

..... VALİLİĞİ
(Ticaret İl Müdürlüğüne)

İlgi : 13.04.2018 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazınızda Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "*Ortaklık Şartları*" başlıklı 10 uncu maddesinde kooperatife ortak olabilmek için "*Aynı amaçlı başka bir taşıma kooperatifine ortak olmamak*" şartına yer verildiğine değinilmiş olup, bu düzenlemeye göre S plakalı öğrenci taşıma kooperatifinin ortağı olan bir kişinin M plakalı yolcu taşıma kooperatifine de ortak olmasının mümkün olup olmadığı hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 6'ncı maddesinde, kooperatifin faaliyetinin; amacı ve çalışma konusuyla sınırlı olduğu hükme bağlanmıştır.

Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "*Amaç ve Faaliyet Konuları*" başlıklı 6 ncı maddesinde kooperatifin amacı; ortaklarının yolcu taşımacılığı hizmetlerini pazarlamak, bizzat taşımacılık yapmak ve yaptırmak, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği kapsamında faaliyetlerde bulunmak ve ortaklarının bu hizmetlerle ilgili ihtiyaçlarının karşılanması olarak belirlenmiştir.

Aynı Örnek Anasözleşmenin "*Ortaklık Şartları*" başlıklı 10 uncu maddesinde ortaklık koşulları arasında sayılan; "*Aynı amaçlı başka bir taşıma kooperatifine ortak olmamak*" şartının, kooperatifin faaliyet konusuyla birlikte değerlendirilmesi gerektiğinden bir taşıma kooperatifi ile diğer taşıma kooperatifinin anasözleşmesinde yer verilen amaç ve faaliyet konuları, ortaklık şartları ve Karayolu Taşıma Yönetmeliği gereğince sahip olunan taşıma yetki belgeleri (dolayısıyla araçların plaka türü) karşılıklı olarak incelenmelidir.

Bu itibarla anasözleşmelerinde aksine hüküm bulunmadığı takdirde, faaliyetleri bakımından amaçları farklı olan iki taşıma kooperatifine ortak olmak hususunda 1163 sayılı Kanun ve Örnek Anasözleşme hükümleri bakımından bir sakınca bulunmamakta olup; öğrenci taşımacılığı faaliyetinde bulunan bir yolcu taşıma kooperatifine S plakalı araç ile ortak olan kişinin minibüs, otobüs gibi yolcu taşıma işi yapan farklı amaçlı bir başka kooperatife M plakalı araç ile ortak olmasının mümkün olduğu düşünülmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Daire Başkanı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-95330207-251.04

Konu : Bilgi Talebi

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 24.03.2022 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazı ekinde yer alan dilekçede, merkez ve mahallelerinde faaliyet konusu üzüm, zeytin, kiraz, buğday, arpa, bakliyat, yaş sebze ve meyve vb. ürünleri kapsayan bir kooperatif kurulup kurulamayacağı ve kurulması planlanan bir üretim ve pazarlama kooperatifine ilçede yer alan tarım satış kooperatiflerine ortak bulunan kişilerin ortak olup olamayacağı hakkında görüş talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Ortaklığa girme şartları ve ortak sayısı" başlıklı 8 inci maddesinin birinci fıkrasında, *"Kooperatif ortaklığına girmek için gerçek kişilerin medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmaları gerekir. Ortak olmak isteyen gerçek ve tüzel kişiler, kooperatif anasözleşmesi hükümlerini bütün hak ve ödevleriyle birlikte kabul ettiklerini belirten bir yazı ile kooperatif yönetim kuruluna başvururlar. ..."* hükmü yer almaktadır. Kanun hükmüne ek olarak Üretim ve Pazarlama Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinde ortaklık şartları arasında *"1) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi, ya da kamu veya özel hukuk tüzel kişisi olmak, 2) maddede belirtilen ürünlerden birinin üreticisi olmak, 3) Bu ürünler üzerinde ticaret ve komisyonculuk yapmamak, 4) Aynı bölgede ve aynı ürün üzerine faaliyet gösteren başka bir üretim ve pazarlama kooperatifine ortak olmamak."* şartları bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Türk Borçlar Kanunu'nun "Sözleşme özgürlüğü" başlıklı 26 ncı maddesinde *"Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler."* hükmüne dayanarak, üretim ve pazarlama kooperatifi örnek anasözleşmesinde "Amaç ve Faaliyet Konuları" başlığı altında yer alan *"Kooperatifin amacı; kooperatifin konusuna giren ve ortaklarının ürettiği; ürünlerini iyi şartlarla değerlendirmek ve ortaklarının ekonomik menfaatlerini korumaktır."* maddesinde boşluk bırakılarak, kurucu ortaklara kooperatifin kuruluş amacına hitap edecek ürünleri belirleme serbestisi tanınmıştır.

Açıklanan hükümler birlikte değerlendirildiğinde, kurucu ortaklar tarafından belirlenen konularda faaliyet göstermek üzere bir üretim ve pazarlama kooperatifi kulabileceği, belirlenen ortaklık şartlarını taşıyan kişilerin kooperatife ortak olarak girebileceği, üretim ve pazarlama kooperatifine ortak olma şartları arasında örnek anasözleşme ile açıkça hüküm altına alınan *aynı bölgede ve aynı ürün üzerine faaliyet gösteren başka bir üretim ve pazarlama kooperatifine ortak olmamak* şartından hareketle, aksi anasözleşmede belirtilmedikçe, aynı ilçede bulunan tarım satış

kooperatifine ortak olan bir kişinin, kurulacak üretim ve pazarlama kooperatifine de ortak olabileceği değerlendirilmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

**T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü**

Sayı : 96968930/251.04
Konu : Bilgi istemi

..... KOOPERATİFİNE

İlgi : 06.08.2015 tarihli ve sayılı yazı.

İlgi yazınızda, ayrılan ortağın kooperatifin menkul, gayrimenkul ve iştiraklerinin değerlendirilmesi sonucu ortaya çıkacak olan değer artışlarının da dikkate alınarak, kendisine ödeme yapılması talebinde bulunduğu belirtilmekte ve ortaklıktan ayrılan kişiye ne şekilde bir ödeme yapılması/yapılmaması gerektiği konusunda bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 17 nci maddesindeki; “Kooperatiften çıkan ya da çıkarılan ortakların kendilerinin yahut mirasçılarının kooperatif varlığı üzerinde hakları olup olmadığı ve bu hakların nelerden ibaret bulunduğu anasözleşmede gösterilir...” hükmü kapsamında anasözleşmelerinde yer alacak açık bir düzenlemeyle sona erme, tasfiye ve iflas gibi hallerde doğacak masraflar da dikkate alınarak kooperatifçe, ortaklık ilişkisi kesilen kişilerle yapılacak hesaplaşmada öz kaynaklarda (varlıklarda) izlenen değer artışlarından bu kişilere bir pay verilmesi mümkün bulunmaktadır.

Ancak, kişilerin bir araya gelerek belirli ekonomik menfaatlerini, özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla kurdukları kooperatiflerde; bu amacın korunabilmesi ve tüzel kişiliğin faaliyetlerine devam edebilmesi için Bakanlığımızca hazırlanan tip anasözleşmelerdeki Kanunun 17 nci maddesi kapsamında yapılan düzenlemelerde, ortaklık ilişkisi sonlanan kişilere

kooperatif varlıkları üzerinden pay verilmesine (kooperatifin menkul, gayrimenkul ve iştirakleri gibi varlıklarının değ erlenmesi sonucu ortaya çıkacak olan değ er artışlarının dikkate alındığı) y onelik bir düzenleme yer almadığından, ortaklık ilişkisi sonlanan kişilere kooperatif varlıkları üzerinden pay verilmesi mümkün bulunmamaktadır.

Konu ile ilgili Yargıtay 11.Dairesinin 20.02.2004, E.2003/6519, K.2004/1530 sayılı kararında özetle; ‐Davalı kooperatif anasözleşmesine göre, kooperatif üyelerinin gelir gider farkı dışında kooperatif varlığı üzerinde hakkı bulunmayan üyelerin çıkma payının tüm kooperatif malvarlığı, aktif ve pasifi göz önüne alınarak, adeta tasfiye payı niteliğinde bir hesaplama biçimiyle belirlenmesi yerinde değildir.‑ denilmektedir.

Öte yandan, Kanunun 17 nci maddesi gereği, kişilerin kooperatifle ortaklık ilişkisinin sonlanması durumunda sermaye ve mevduatlarından kısmen veya tamamen yoksun bırakılması mümkün bulunmadığından, kişinin ortak olarak kooperatife ödediği sermaye, mevduat, ek ödeme, sonradan ortak olanlardan genel kurul kararıyla alınan giriş aidatı ile diğer ortakların o güne kadar ödediği tutar arasındaki fark, ödenen veya tahakkuk eden gecikme faizleri veya gecikme cezaları, bağışlar gibi ödemelerden **sermaye ve mevduat** kapsamına girenleri alabilecekleri açıktır.

Bu kapsamda, ortakların kooperatife yaptıkları bağışların, ödedikleri gecikme faizlerinin ve ek ödemelerin iadesi mümkün bulunmamakta olup, bağış ve gecikme faizlerinin kooperatifin geliri olması, ek ödemenin ise zararın kapatılmasında kullanılması sebebiyle oluşan kar veya zararın ayrılan ortağa yapılacak ödemede dikkate alınacak olmasından ötürü bunların ayrılan ortağa yapılacak ödemelerde hesaplanmaması gerekmektedir.

Diğer taraftan, tahakkuk eden ve ortak a henüz ödenmemiş olan ek ödeme ve gecikme faizlerinin de ayrılan ortağın alacağından indirilmesi gerekmektedir.

Yine, Kanunun 17 nci maddesi kapsamında, ayrılan ortaklara varlıklar üzerinden pay verilmesine ilişkin anasözleşmede hüküm bulunsa bile yedek akçelerin bu kapsam içinde değerlendirilmesi mümkün bulunmadığından, hesaplaşmada yedek akçelerden ortağa düşen tutarın iadesi mümkün değildir.

Ayrıca, Kanunun 41 inci maddesi kapsamında Bakanlığımızca hazırlanan örnek anas zleşmelerde, ortak dışı işlemlerden elde edilen gelir-gider farkından ayrılan fon birikimlerinin kooperatifin gelişmesine yarayacak işlemlerde kullanılmasına  zg lendiğinden, fon kapsamında, ayrılan ortağa bir pay verilmesi de mümkün bulunmamaktadır.

Ayrılan ortağın ayrıldığı yıl bilançosunda geçmiş ve cari yıl olumsuz farkları varsa ve bunlar yedek ak eyle kapatılamıyorsa, olumsuz farkın ortak başına düşen tutarı, ayrılan ortağın alacağından indirilerek kendisine verilmelidir.

Ezcümle, kooperatiflerin ortaklık ilişkisi sona erenlerle yapacakları hesaplaşmada Kanunun 17 nci maddesi kapsamında anas zleşmelerindeki düzenlemelere göre (bilançoya göre) işlem yapmaları gerekmekte olup, yapılacak işlemlerde yukarıda belirtilen hususları göz önünde bulundurmaları gerekmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Bağdaşmayan Görevler Hk.

..... TARIM SATIŞ KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİNE

İlgi : 12.05.2020 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgi dilekçenizde kooperatif temsilcilerinden birinin oğlunun eşinin (gelin) bir kooperatifinizde istihdam edilmek istendiğine yer verilmiş olup, bu hususun ilgili mevzuata uygun olup olmayacağı hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere Birlik Anasözleşmesinin kooperatif temsilcilerinin niteliğine ilişkin 22 nci maddesinin 5 nci fıkrasında, *"Temsilcilerin gerek seçimlerinde gerekse görev süreleri içerisinde "Kooperatif anasözleşmesinin 44 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a), (b), (c), (ç), (d), (e) ve (f) bentlerinde sayılan kooperatif yönetim kurulu üyelerinde aranan şartları ve göreve seçildikten sonra, görev süresi içinde Birliğe ve ortağı olduğu Kooperatif ile bunların % 50'den fazla hissedarı oldukları şirketlere alınacak personel ile eş ve ikinci dereceye kadar kan ve kayın hısımlarının olmamak şartını taşımaları gerekir."* düzenlemesi bulunmaktadır. 27.06.2011 tarihli Kooperatifler ve Üst Kuruluşlarının Yönetim Kurulu Üyeleri ve Denetçileri ile Bunların Eş ve Hısımlarının Bağdaşmayan Görevlerine İlişkin Tebliğin 3 üncü maddesinin 1 inci fıkrasının (c) bendinde, *"Hısımlar; Kooperatif ve üst kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri veya denetçilerinin ikinci derece dahil kan ve kayın hısımlarını (kendisinin veya eşinin anne, baba, çocuk, torun, kardeş, büyük anne ve büyük babalarını) şeklinde tanımlanmıştır."*

Ayrıca 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun *"Kan Hısımlığı"* başlıklı 17 nci maddesinde, *"Kan hısımlığının derecesi, hısımları birbirine bağlayan doğum sayısı ile belli olur. Biri diğerinden gelen kişiler arasında üstsoy-altsoy hısımlığı; biri diğerinden gelmeyip de, ortak bir kökten gelen kişiler arasında yansoy hısımlığı vardır."*; *"Kayın Hısımlığı"* başlıklı 18 nci maddesine göre, *"Eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımları, aynı tür ve dereceden kayın hısımları olur. Kayın hısımlığı, kendisini meydana getiren evliliğin sona ermesiyle ortadan kalkmaz."* düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde kooperatif temsilcilerinin göreve seçildikten sonra, görev süresi içinde birliğe ve ortağı olduğu kooperatif ile bunların %

50'den fazla hissedarı oldukları şirketlere alınacak personelin kendisinin veya eşinin annesi, babası, çocuğu, torunu, kardeşi, büyük anne ve büyük babası olmaması gerektiği anlaşılmakla birlikte; gelinin kayın hısımlı olup olmadığı hususunda Bakanlığımızın Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden görüş istenmiştir.

Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 08.06.2020 tarihli yazı ile kan hısımlılığının derecesinin, hısımları birbirine bağlayan doğum sayısına göre belirlendiğine, eşlerden biri ile diğer eşin kan hısımları aynı tür ve dereceden kayın hısımlı olmaları sebebiyle kişinin çocuğu, birinci dereceden kan hısımlı; çocuğunun eşinin ise yine birinci dereceden kayın hısımlı olacağına, bu doğrultuda "gelinin" de birinci derece kayın hısımlı statüsünde olduğu yönünde görüş bildirmiştir.

Bu itibarla bahsi geçen hususun yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda değerlendirilmesi gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-95330207-210.02
Konu : Şikayet Dilekçesi

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 18.03.2022 tarihli sayılı yazınız.

İlgi kayıtlı yazımı ekinde bulunan dilekçede özetle, Turizm Geliştirme Kooperatifi'nin yönetim kurulunda yaşanan istifalar neticesinde asil üye sayısının 3'den 2'ye düştüğü, yedek üyelerin de tamamının istifa ettiği, bu nedenle kooperatifin 7 ortağının noter aracılığı ile kooperatif genel kurulunu olağanüstü toplantıya çağırdığı, ayrıca bazı ortakların ortaklık işlemlerinin yerinde yapılmadığı belirtilerek kooperatifin olağanüstü genel kurula gidilmesinin sağlanması için Bakanlığımız tarafından işlem yapılması hususu talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, yönetim kurulu üyeliklerinin istifa, ölüm, kooperatif ortaklığı veya yönetim kurulu üyeliği şartlarının kaybedilmesi gibi sebeplerle boşalması mümkündür. Bu gibi durumlarda, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 55 inci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "*Yönetim kurulu en az üç üyeden kurulur. Bunların ve yedeklerinin kooperatif ortağı olmaları şarttır.*" hükmü gereği, yedek üyeler asil üyelerin yerine geçmektedir. Yedek üyelerin de benzer sebeplerle boşalması durumunda ise hangi yöntemin uygulanmasına ilişkin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda açık bir hüküm bulunmamakta olup, anılan Kanun'un "Anonim Şirket Hükümlerine Atıf" başlıklı 98 inci maddesinde yer alan "*Bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunundaki Anonim Şirketlere ait hükümler uygulanır.*" hükmü yollaması ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 363 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*334 üncü madde hükmü saklı kalmak üzere, herhangi bir sebeple bir üyelik boşalırsa, yönetim kurulu, kanuni şartları haiz birini, geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Bu yolla seçilen üye, onaya sunulduğu genel kurul toplantısına kadar görev yapar ve onaylanması hâlinde selefinin süresini tamamlar.*" hükmü uygulanacaktır. Bahse konu hükme benzer nitelikteki hüküm turizm geliştirme kooperatifi örnek ansözleşmesinin 50 nci maddesinin üçüncü fıkrasında "*Yedek üyelerle de yönetim kurulunun tamamlanamaması halinde, eğer yönetim kurulu toplantı nisabını kaybetmemişse, kanuni şartları haiz birini geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Onaylanması halinde selefinin süresini tamamlar. Yönetim kurulu toplantı nisabının altına düşmüşse, denetim kurulu tarafından seçimler yapılmak üzere derhal genel kurul toplantıya çağrılır.*" şeklinde yer almaktadır.

Öte yandan 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nda genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olanlar "*Çağrıya yetkisi olanlar*" başlıklı 43 üncü maddesinde yer alan "*Yönetim kurulu veya anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ ve gerektiğinde denetçiler kurulu, ortağı olduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Ancak genel kurul yukarıda belirtildiği şekilde toplanamadığı takdirde ilgili bakanlık genel kurul toplantıya çağırma yetkisine sahiptir.*" hükmü ile "*Ortakların isteği, bakanlıkların çağrısı, mahkemenin izni*" başlıklı 44 üncü maddesinde yer alan "*Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine Genel Kurul toplantıya çağrılır. Yönetim Kurulu bu isteği en az on gün içinde yerine getirmediği takdirde, istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından, yapı kooperatiflerinde de İmar ve İskan Bakanlığı tarafından Genel Kurul toplantıya çağrılabilir. Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak Genel Kurulu bizzat toplantıya çağırma müsaadesini alabilirler.*" hükümleri ile düzenlenmiştir. Bahse konu maddelerde çağrıya yetkili olanların genel kurulu olağan mı yoksa olağanüstü toplantıya mı çağıracakları yönünde bir açıklık bulunmamakla birlikte, ilgili maddelerde sadece genel kurulu çağırmaya yetkili olanların sayılmış olmasından mütevellit çağırma yetkinin hem olağan hem de olağanüstü toplantılar için geçerli olacaktır.

Bu kapsamda Kanun ve anasözleşme hükümleri çerçevesinde yapılan değerlendirmede, öncelikli olarak kooperatif yönetim kurulunun istifalar neticesinde boşalan asil ve yedek üyelikler nedeniyle toplanacak ilk genel kurulda sunmak üzere ortaklar arasında yönetim kurulu üyelik şartlarını haiz bir kişiyi seçmesi, yapılan seçim sonrasında yönetim kurulunun genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırması, bahse konu yöntem ile genel kurulun toplanmasının mümkün olmaması halinde ise Kanunun 44 üncü maddesi hükmü kapsamında ilgili mahkemeye müracaat edilerek genel kurulu bizzat toplantıya çağırma yetkisi alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Bakanlık Temsilcisi Görevlendirme Şartları Hk

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 03.03.2022 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan yazınız ve eklerinden, Tasfiye Halinde Sitesi İşletme Kooperatifinin yönetim kurulu üyelerinden adına vekaleten, adına ise'ın Noterliği tarafından düzenlenen 27.08.2020 tarihli imza sirküsü ekinde bulunan vekaletname ile kooperatif iş ve işlemlerini yapmak üzere görevlendirildiği, kooperatifin 05.03.2022 tarihinde genel kurul toplantısı yapmak üzere Müdürlüğünüze temsilci başvurusunda bulunduğu, ilgili dilekçenin ekinde bulunan yönetim kurulu kararının, yönetim kurulu üyeleri ile adına vekaleten ve'ın imzaladığı anlaşılmakta olup, yönetim kurulu kararının vekaleten imzalanmış olması karşısında Müdürlüğünüzce toplantıya temsilcisi görevlendirilmesinin uygunluğu hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "*Bakanlık temsilcileri ve kararların yürürlük şartı*" başlıklı 87 nci maddesinin son fıkrası gereğince, 14.01.2022 tarihli ve 31719 sayılı Resmi Gazete'de "*Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulundurulacak Bakanlık Temsilcisinin Nitelik ve Görevleri Hakkında Yönetmelik*" yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin, "*Temsilci talebi*" başlıklı 5 inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendinde, "*b) Çağrı için alınan kararın örneği (görev süresi sona ermiş olsa bile kooperatifi temsil ve ilzamları yetkili son yönetim kurulu, denetim kurulu, anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ veya tasfiye memurları, varsa ortağı olduğu birlik yönetim kurulu kararı ya da kesinleşmiş mahkeme kararı)...genel kurul toplantı tarihinden en az on beş gün önce İl Müdürlüğüne teslim edilir.*"; "*Çağrıya yetkililerin incelenmesi*" başlıklı 6 ncı maddesinde, "*(1) İl Müdürlüğüince, Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS), elektronik ortamdaki Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi, KOOPBİS kayıtları ve ilgili kooperatif dosyasındaki kayıtlar incelenerek, çağrıyı yapanların genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olup olmadıkları belirlenir.(2) Yapılan incelemelerde sonuca ulaşamadığı takdirde, ilgili Ticaret Sicili Müdürlüğünden ivedi olarak bilgi*

alınır."; "Başvuruların değerlendirilmesi" başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasında ise, "(1) Genel kurulun yetkisiz kişilerce toplantıya çağırılması veya sunulması gereken belgelerde eksiklik bulunması veyahut başvuru ile genel kurul tarihi arasında on beş gün süre bulunmaması halinde temsilci görevlendirilmez. Ancak, geçerli bir mazeret nedeniyle süresinde yapılamayan başvurulardan; kamu yararı, hizmetin etkin, ekonomik ve verimli yürütülmesi ilkeleri kapsamındaki değerlendirmede uygun görülenlere temsilci görevlendirilebilir." düzenlemeleri yer almaktadır.

Diğer yandan, Bakanlığımızca yayımlanan Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Görev Bölümü ve Toplantılar" başlıklı 48 inci maddesinde, "Toplantılarda bulunmayan üyeleri temsilen oy kullanılamaz ve toplantılara vekil aracılığı ile de katılamaz..." hükmü yer alır. Buna göre, yönetim kurulu toplantılarına vekaleten katılmak ve vekil aracılığıyla yönetim kurulu kararı almak hukuka uygun değildir.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, kooperatiflerin, genel kurul toplantısı için İl Müdürlüğünden temsilci talebinde bulunurken, talep dilekçelerinin ekinde toplantı çağrısı için alınan yönetim kurulu kararını İl Müdürlüğüne teslim etmesi gerektiği, İl Müdürlüğünün ise, Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS), elektronik ortamdaki Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi, KOOPBİS kayıtları ve ilgili kooperatif dosyasındaki kayıtları inceleyerek, çağrıyı yapanların genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olup olmadıklarını araştırması ve genel kurulun yetkisiz kişilerce toplantıya çağırıldığının belirlenmesi durumunda temsilci görevlendirmemesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bahsi geçen olayda, yönetim kurulu üyesine vekalet eden kişilerin, mevzuata göre kooperatifin yönetim kurulu toplantısında bulunmaya ve karar almaya yetkili kişiler olmaması karşısında, bu kişilerce imzalanmış genel kurul çağrısı kararının da yetkisiz kişilerce alınmış sayılacağı mütalaa edilmektedir. Bu itibarla ilgili başvuru için İl Müdürlüğünüzce temsilci görevlendirilmemesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Bakanlık Temsilcisinin Görevleri Hk

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 26.07.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan yazınızda Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifinin 31/07/2021 tarihinde saat 11:00'da yapılacak olan Genel Kurul toplantısına katılacak olan ortak sayısının 1287 olması sebebiyle yönetim kurulu adaylarının talebine istinaden, hazirun listesinin toplantı saatinden önce imzalandırılıp imzalandırılmaması, toplantının başlamasından bir kaç saat sonra toplantıya katılmak isteyen ortakların imzalarının kabul edilip edilmemesi, toplantı başlamadan gündem maddelerinin değiştirilip değiştirilmemesi ve toplantıya misafir kabul edilip edilmemesi konularında Bakanlığımızın görüşü talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Gündem" başlıklı 46 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında, *"Dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur."*; 3 üncü fıkrasında *"Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarıdan bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır."*; "Ticaret Bakanlığı Temsilcileri ve Kararların Yürürlük Şartı" başlıklı 87 nci maddesinin 3 ncü fıkrasında ise, *"Temsilciler, toplantının kanunlara, anasözleşmeye ve gündeme göre yürütülmesini denetleme ve temin ile görevlidirler."* düzenlemeleri bulunmaktadır. Ayrıca Kooperatif ve Üst Kuruluşlarını Genel Kurullarında Bulundurulacak Ticaret Bakanlığı Temsilcisinin Nitelik ve Görevleri Hakkında Tüzük'ün *"Genel Kurul Toplantısından Önceki Görevler"* başlıklı 5 nci maddesinde, *"Bakanlık temsilcisi genel kurul toplantısından önce;* b) *Toplantıya katılmaya hak kazanmış olan ortakları gösteren listenin, Türk Ticaret Kanununun 376 ncı maddesine uygun şekilde düzenlenip düzenlenmediği, listenin ortaklar veya ortak temsilcileri tarafından imzalanıp imzalanmadığı, hazır olanların görebileceği bir yere asılıp asılmadığı* c) *Anasözleşmede bir ortağı diğer bir ortağın temsil edebileceğine dair bir hükmün mevcut olup olmadığı, varsa, temsilcinin bu yetkisinin bulunup bulunmadığı,* d) *Ortaklar listesini asaleten veya temsilen imzalayan ortakların kimliklerini belirten ortaklık senedi veya cüzdanının imza sırasında ibraz edilip edilmediği,* e) *Grup temsilcilerinin usulüne uygun olarak seçilip seçilmedikleri,* f) *Kanun ve anasözleşme ile tespit olunan yükümlerini yerine getirmemesi nedeniyle yönetim kurulu tarafından genel kurula alınmamasına karar verilen ortakların ve genel kurul toplantı tarihinden en az 6 ay önce ortak olmayanların genel kurula katılacak ortakları gösteren listeye yazılıp yazılmadığı hususlarını incelemekle görevlidir."*; *"Genel Kurul Toplantısındaki Görevler"* başlıklı 6 ncı maddesinde, *"Bakanlık temsilcisi genel kurulun açılışı ve devamı sırasında;...b) Toplantıya başlanabilmesi için anasözleşmede kayıtlı toplantı nisabının mevcut olup olmadığı ve yoklama yapılıp yapılmadığı...d) Gündemin Türk Ticaret Kanununun 369 uncu maddesine göre düzenlenip düzenlenmediği, görüşmelerin gündeme ve gündem sırasına göre yapılıp yapılmadığı,* e) *Yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli, hesap komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması hususlarının gündemde olmasa bile, ortaklar tarafından teklif edilmesi halinde, başkanlık divanınca gündeme konulup konulmadığı... ı) Anasözleşmede aksine hüküm olmadığı takdirde genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarıdan bir fazlasına itibar edilip edilmediği,* j) *Anasözleşmede daha fazla bir çoğunluk*

aranmamışsa, genel kurulun, kooperatifin dağılması, diğer bir kooperatifle birleşmesi ve anasözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların, mevcudun 2/3 ünün çoğunluğunu sağlayıp sağlamadığı, k) Anasözleşmede daha fazla bir çoğunluk aranmamışsa, ortağın şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması ve ek ödeme yükümlülüğü kararlarının, bütün ortakların 3/4 ünün rızası ile alınıp alınmadığı..." hususlarında denetleme görevi olduğu düzenlemiştir. Diğer yandan ilgili Tüzüğe dayanılarak çıkarılan 2017/1 sayılı Kooperatiflerin Genel Kurullarında Bakanlık Temsilcisi Görevlendirilmesi Hakkındaki Genelge'nin "Temsilcinin toplantı sırasındaki görev, yetki ve sorumlulukları" başlıklı 17 nci maddesinin 8 nci fıkrasında, "Temsilciler, Kanunun 49 uncu maddesi gereği anasözleşmesinde hüküm bulunan ve ortak sayısı 1000'in üstünde olan kooperatiflerde asaleten ve temsilen (1 ortağın 9 ortağı temsil etmesiyle) genel kurul toplantısında var olan nisabın organ seçimlerine gelindiğinde korunması şartıyla, yeni bir toplantı nisabı aranmaksızın her ortağın seçimlerde en fazla bir ortağı temsilen oy kullanacağı hususuna dikkat eder" ; 10 uncu fıkrasında ise " Genel kurul tutanağında, görüşmelerin içeriği, söz alanların kimler olduğu, kimlerin alınan kararlara karşı muhalefet şerhi düştükleri ve muhalefet sebepleri, lehte, aleyhte ve çekimser oyların sayıları ile bilinmesi gerekli diğer hususlar açıkça belirtilir.." düzenlemeleri yer almaktadır.

Bununla birlikte Kanun'un "Anonim Şirket Hükümlerine Atıf" başlıklı 98 nci maddesi gereğince Kanun'da aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunu'nun anonim şirket hükümleri uygulanacağından 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Tutanaklar" başlıklı 422 nci maddesinde, "Tutanak, pay sahiplerini veya temsilcilerini, bunların sahip oldukları payları, gruplarını, sayılarını, itibarî değerlerini, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içerir. Tutanak, toplantı başkanlığı ve Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanır; aksi hâlde geçersizdir. " düzenlemesi kooperatif genel kurul tutanakları için de geçerli olacaktır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, Bakanlık Temsilcisinin toplantının mevzuata uygun şekilde yürütülmesinin denetleme ve temin ile görevli olduğu, Bakanlık Temsilcisinin "genel kurul toplantısından önce", toplantıya katılmaya hak kazanmış olan ortakları gösteren listenin ortaklar veya ortak temsilcileri tarafından imzalanıp imzalanmadığını denetleme görevi bulunduğu, "genel kurulun açılışı ve devamı sırasında" ise toplantıya başlanabilmesi için anasözleşmede kayıtlı toplantı nisabının mevcut olup olmadığı ve yoklama yapılıp yapılmadığı, oylamalarda oylamanın konusuna göre karar yeter sayılarına uyulup uyulmadığı, görüşmelerin gündeme uygun ve gündem sırasına göre yapılıp yapılmadığı ile kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde ancak hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususların genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabullü varsa gündeme alınması zorunluluğuna uyulup uyulmadığını denetlemekle görevli olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca genel kurul toplantı tutanağının her alınan karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyları içermesi ve bu tutanağın Bakanlık temsilcisi tarafından imzalanması, imzalanmaması halinde geçersiz olacağı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla gündeme toplantı sırasında madde ekletilmesinin yukarıdaki usul ve esaslara uygun olması şartıyla mümkün olduğu, gündem sırasının değiştirilmesi için ise oylama yapılması gerektiği ve oyların yarısından bir fazlası ile sıralamanın değiştirilebileceği, Bakanlık Temsilcisinin gündem sıralamasının ve gündemin yönetim kurulu üyelerince tedbirli bir yönetici özeniyle ve dürüstlük kurallarına uygun şekilde düzenleyip düzenlemediğini gözetmesi gerektiği, toplantı

başlamadan önce hazirun listesinin imzalanabileceği; ancak listenin imzalanırken Bakanlık Temsilcisi ile ilgili mevzuatta yer verilen usul ve esaslara uygun imzalanıp imzalanmadığının kontrolünün sağlanması gerektiği ve liste imzalanırken yönetim kurulundan en az bir kişinin de hazır bulunmasının uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Diğer yandan toplantı başladıktan sonra ortakların toplantıya kargaşa ve karışıklığa yol açmayacak şekilde ortaklar listesini imzalayarak katılabileceği; ortaklar listesi imzalanırken temsilcinin gözetim görevinin devam edeceği, bununla birlikte toplantı yeter sayısının sağlanması ve her alınan karar için verilen olumlu, olumsuz ve çekimser oyların sayılarının tutanağa geçirilmesine dikkat edilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Ayrıca misafirlerin toplantıya katılmasının, toplantı düzenini ve Kanunda yer alan sır saklama hükümlerini ihlal edebileceğinden uygun olmayacağı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Bakanlık Temsilcisinin Görevleri Hk

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 08.10.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan yazınızda, Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifinin 05.03.2021 tarihli olur ile Kooperatifin türünün "Taşıma ve İşletme Kooperatifi" olarak değiştirilmesi için ön izin aldığı, kooperatifin 23.03.2021 tarihinde genel kurulda görüşülmemiş, tescil edilmemiş yeni anasözleşmede yer alan ortaklık şartlarına göre ortak kaydı yaptığı yönünde şikayet dilekçelerinin olduğu, 10.10.2021 tarihinde ve ertelenmesi durumunda 24.10.2021 tarihinde genel kurul toplantısı için görevlendirme yapıldığına yer verilmiş olup, kooperatifin genel kurulda görüşülmemiş, tescil edilmemiş yeni ana sözleşmedeki ortaklık şartlarına göre ortak kaydı yapıp yapılamayacağı; ortak kaydı yapılamayacağı durumda ortak kaydı yapılıyorsa ve bu ortaklar hazirun listesinde çıkıyorsa bu ortakların yapılacak olan genel kurul toplantısında oy kullanıp kullanamayacağı ve toplantıya katılan Bakanlık Temsilcisinin yapılan ortak kayıtlarıyla ilgili nasıl bir yol izlemesi gerektiği hususlarında Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "İzin verme, tescil ve ilan" başlıklı 3 ncü maddesinin son fıkrasında, "Anasözleşmenin değişiklikleri de kuruluştaki usullere bağlıdır.";

"Tüzel kişiliğin kazanılması ve sorumluluk" başlıklı 7 nci maddesinde ise, "Kooperatif ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır..." düzenlemeleri yer almaktadır.

Buna göre, kooperatifin anasözleşmesinde yaptığı değişikliklerin hüküm ifade edebilmesi için anasözleşme değişikliklerinin genel kurulda gerekli nisaplar ile kabul edilmesi ve akabinde tescil ve ilan edilmesi zorunlu olduğundan, yeni anasözleşmenin henüz tescil ve ilan edilmemiş olması karşısında, ... Kooperatifinin ortaklık şartlarının geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Ortaklığa Kabul" başlıklı 11 nci maddesinde, *"Gerekli şartları taşıyıp da kooperatife ortak olmak isteyenler, yazılı olarak yönetim kuruluna başvururlar. Bu başvuru yazısına 10'uncu maddede belirtilen ortaklık şartlarının taşındığını gösteren belgeler eklenir. Ayrıca, bu başvuruda anasözleşmenin tüm hükümlerinin ve getirilen yükümlülüklerinin kabul edildiği açıkça belirtilir. Ortaklığa kabul yönetim kurulunun kararı ile gerçekleşir. Yönetim kurulu, ortaklar ile ortak olmak için başvuranların 10'uncu maddede gösterilen şartları taşıyıp taşımadığını araştırmak zorundadır..."* düzenlemesi yer almaktadır. Ayrıca Kanunun Ek 2 nci maddesine göre ise, bu düzenlemeye aykırı hareket eden kooperatif ve üst kuruluşlarının yönetim kurulu üyelerinin altı aya kadar hapis ve otuz günden üçyüz güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı ve *"Genel kurul toplantılarına katılma hakkı"* başlıklı 26 ncı maddesinde *"Üç ay evvel ortak olmayanlar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir..."* düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, yönetim kurulu kararı ile ortaklığa kabulün gerçekleştiği, ancak yönetim kurulunun ortaklığa kabul ederken ortaklık şartlarının sağlanıp sağlanmadığını araştırma yükümlülüğü olduğu, genel kuruldan 3 ay önce ortak olanlar hariç her ortağın genel kurula katılabileceği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan ortaklığa kabul edilenler için ortaklık şartlarının sağlanıp sağlanmadığının araştırılmamışsa yönetim kurulu üyelerinin cezai sorumluluğunun doğabileceğinden bu konunun ayrı bir inceleme ile araştırılması gerektiği mütalaa edilmektedir.

Ayrıca Bakanlığımızca çıkarılan *"Kooperatiflerin Genel Kurullarında Bakanlık Temsilcisi Görevlendirilmesi"* başlıklı 2017/1 sayılı Genelge'nin *"Temsilcinin toplantı öncesi görev, yetki ve sorumlulukları"* başlıklı 15 nci maddesinde, *"...Toplantı açılmadan önce temsilci tarafından aşağıdaki işlemler yapılır. a) Toplantı çağrısının Kanuna ve anasözleşme hükümlerine uygun yapıp yapılmadığı, b) Ortaklar listesinin Tüzük ve anasözleşme hükümleri uyarınca hazırlanıp hazırlanmadığı, c) Ortaklar listesini imzalayanların; kimlik, ortaklık ve varsa temsile ilişkin belgelerini ibraz edip etmedikleri, ç) Toplantıya katılma hakkına sahip ortakları gösterir listenin, ortaklar veya temsilcisi tarafından imzalanıp imzalanmadığı, d) Temsilci tarafından imzalanan listenin görünür şekilde asılıp asılmadığı, e) Toplantıya asaleten ve vekâleten katılanların sayısının rakamla ve yazıyla toplantı tutanağında yer alıp almadığı, incelenir. (3) Toplantı yeter sayısı, ilan edilen toplantı saatinden sonra en az bir saat olmak üzere makul bir süre beklenmesine rağmen sağlanamamışsa, temsilci genel kurulu toplantıya çağırان yetkililer ile tutanağı düzenleyerek toplantı yerinden ayrılır. (4) Temsilci, imza sırasında ortakların ya da temsilcilerinin kimliklerinin ve temsil belgelerinin ibrazı işlemini takip eder ve gerektiğinde uyarılarda bulunur. Ancak, şikâyet veya ihbar olduğunda ya da kuşku duyulduğunda kimlik denetimini bizzat yapar. Ayrıca, temsile ilişkin hükümleri açıklayarak, ıslak imzası bulunmayan temsil belgelerinin geçersiz olduğunu ve temsil edilenin aynı genel kurul için farklı kişilere temsil yetkisi vermesi halinde ise temsil edilemeyeceğini belirtir. (5) Temsil belgesinde; temsil yetkisi veren ortağın adı, soyadı ve imzası, temsilcinin adı ve soyadı, temsilci ortaklık sıfatına haiz değilse; ortağın birinci derece kan ve kayın hısmı (ortağın eşi, annesi, babası, çocuğu gibi) olup olmadığına dair bilgi, temsil belgesinin ait olduğu genel kurul bilgileri, temsil yetkisinin kapsamında yer alır. (6) Anasözleşmedeki hükme binaen ölen ortağın mirasçılarının kooperatifte ortak olarak kalmalarının*

sağlanmış olması ve bir temsilciyi üç ay içinde veraset ilanı ile birlikte kooperatife bildirmeleri halinde ortaklığa ilişkin hak ve vecibeler temsilci aracılığıyla yürütülür. (7) Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların hak ve yükümlülükleri devam ettiğinden genel kurula katılma, seçme ve seçilme haklarını kullanmaları sağlanır. (8) Genel kurul toplantısının yönetiminin, ortaklar veya üst kuruluş temsilcilerinden seçilen başkan ve üyeler tarafından yürütülmesine dikkat edilir ve divan heyetinin seçimi titizlikle izlenir. Temsilci, genel kurul toplantısının sevk ve idaresine müdahalede bulunmaz, ancak gerektiğinde divan başkanını ve genel kurulu uyarıp yol gösterir ve açıklamalarda bulunur..." ve "Temsilcinin toplantı sırasındaki görev, yetki ve sorumlulukları" başlıklı 17 nci maddesinin 1 nci fıkrasında, "Temsilci; genel kurulda, toplantıyla ilgili olarak kendisine sorulan soruları cevaplandırır, toplantının ilgili Kanunlar, anasözleşmeler ve diğer mevzuata uygun olarak yürütülmesini sağlamak üzere gereken açıklamaları yapar"; 17 nci fıkrasında ise, "İlgili kanunlar, anasözleşmeler ve iyi niyet kurallarına aykırı olarak yapılan işlemler hakkında temsilci tarafından tutanağa şerh düşülür." düzenlemeleri bulunmaktadır.

Bu itibarla bakanlık temsilcisinin yukarıda yer verilen düzenlemelere uygun olarak toplantıya nezaret etmesi, bahsi geçen hususlar ve ilgili mevzuat hükümleri hakkında genel kurulu bilgilendirmesi ve varsa Kanuna, anasözleşmeye ve iyiniyet kurallarına aykırı olarak yapılan işlemler hakkında tutanağa şerh düşmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-95330207-251.04
Konu : Sayın'ın Dilekçesi

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 23.03.2022 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, Sayın'ın Müdürlüğüne hitaben yazdığı dilekçesinde " İşletme Kooperatifi"nin Denetim Kurulu üyelerinden biri olduğu, bu doğrultuda denetçi sıfatıyla denetim yapmak için gerekli olan bazı bilgi ve belgelerin mail ortamında alınıp alınamayacağı ile kooperatif ortaklarının kooperatife ait kiralık dükkanlarla veya diğer gelir

kaynaklarıyla ilgili bilgi taleplerinin karşılanıp karşılanamayacağı hususlarında dilekçe sahibine cevap verilebilmesi için Bakanlığımızın görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 65'inci maddesine göre denetçi, genel kurul namına kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını tetkik eder. Kanunun "İnceleme yükümlülüğü" başlıklı 66'ıncı maddesinde ise:

"Denetçiler, işletme hesabıyla bilançonun defterlerle uygunluk halinde bulunup bulunmadığını, defterlerin düzenli bir surette tutulup tutulmadığını ve işletmenin neticeleriyle mameleki hakkında uyulması gerekli olan hükümlere göre işlem yapılıp yapılmadığını incelemekle yükümlüdürler. Ortakların şahsan sorumlu veya ek ödeme ile yükümlü olan kooperatiflerde denetçiler, ortaklar listesinin usulüne uygun olarak tutulup tutulmadığını da incelemek zorundadırlar.

Yöneticiler, bu maksatla denetçilere defterleri ve belgeleri verirler. Denetçilerin istekleri üzerine müfredat defteri ve bu defterin hangi esaslara göre düzenlendiği ve istenilen her konu hakkında bilgi verilir.

Ortaklar gerekli gördükleri hususlarda denetçilerin dikkatini çekmeye ve açıklama yapılmasını istemeye yetkilidirler." hükmüne yer verilerek, denetçi tarafından yapılacak incelemenin kapsamı belirtildikten sonra bu inceleme esnasında yöneticilerin denetçiye yardımcı olma yükümlülüğüne değinilmiştir. Kanunu'nun 67'inci maddesinde ise *"Denetçiler her yıl yazılı bir raporla beraber tekliflerini genel kurula sunmaya mecburdurlar. Denetçiler, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun veya anasözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı bulundukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler."* denilerek denetçilerin sorumluluklarına değinilmiştir.

Diğer taraftan Kooperatifler Kanunu'nun 68'inci maddesinde *"Denetçiler, görevleri sırasında öğrendikleri ve açıklanmasında kooperatifin veya ortakların şahısları için zarar umulan hususları kooperatif ortaklarına ve üçüncü şahıslara açıklayamazlar."* hükmüne yer verilmiştir. Bu hükme aykırı hareket eden denetçilerin hukuki ve cezai sorumlulukları doğabilmektedir. Bu doğrultuda, kooperatif iş ve işlemlerine ait bilgi ve belgelerin yönetimce denetçilerin incelemesine sunulması fakat denetçilerin inceleme sonucunda edindikleri bilgiyi paylaşma ve raporlama hususunda gerekli dikkat ve özeni göstermeleri, bu esnada 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanuna göre kişisel veri sayılabilecek bilgilerin de (Türkiye Cumhuriyeti Kimlik Numarası gibi) paylaşılmaması gerekmektedir.

Sonuç olarak, denetimin her aşamasında yönetim kurulunun denetçilere yardımcı olarak gerekli kolaylığı sağlaması, talep edilen bilgi ve belgeyi paylaşması kanuni bir zorunluluktur. Bu doğrultuda; kooperatif denetçileri tarafından kooperatif yönetimince temin edilen bilgi ve belgeler üzerinden inceleme yapılması, kooperatifçe zorunlu olarak tutulması gereken defterlerin usulüne uygun tutulup tutulmadığının denetlenmesi, bu defterler kayıtlarına göre kooperatif ortaklarının tespit edilmesi, kooperatife ait malvarlıkları ile diğer gelir kaynaklarının ilgili belgeler eşliğinde

değerlendirilmesi, varsa ortakların açıklama yapılmasını istedikleri konuların araştırılarak bilgi verilmesi, yapılan bu incelemeler ve değerlendirmeler sonucunda denetçiler tarafından yıllık raporun hazırlanarak genel kurula sunulması ve bir örneğinin Ticaret İl Müdürlüğüne verilmesi zorunludur.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Belediyelerin Ortaklığı Hk

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 29.11.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan yazınızda, Belediye Başkanlığı, Müdürlüğünden alınan yazıda, ilçede kurulması planlanan Eğitim ve Hizmet Kooperatifine belediyelerin ortak olup olamayacağı ile ilgili görüş talep edildiği belirtilerek, Bakanlığımızdan belediyelerin kooperatife ortaklığı hakkında görüşü sorulmaktadır.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "*Ortaklığa girme şartları ve ortak sayısı*" başlıklı 8 inci maddesinde, "*Kooperatif ortaklığına girmek için gerçek kişilerin medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmaları gerekir...Yönetim Kurulu; ortaklar ile ortak olmak için müracet edenlerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak zorundadır...*" düzenlemesi bulunmaktadır. Ayrıca "*Tüzel Kişilerin Ortaklığı*" başlıklı 9 uncu maddesinde; "*Kamu ve özel hukuk tüzel kişileri amaçları bakımından ilgilendikleri kooperatiflerin kuruluşlarına yardımcı olabilir, önderlik edebilir ve ortak olabilirler.*" hükmü bulunmaktadır. Ayrıca 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun'un "Mahalli İdarelerde Özelleştirme Uygulamaları" başlıklı 26 ncı maddesinde "*Belediyeler ve diğer mahalli idareler ile bunların kurdukları birlikler tarafından ticari amaçla faaliyette bulunmak üzere ticari kuruluşlar kurulması, mevcut veya kurulacak şirketlere sermaye katılımında bulunması, Cumhurbaşkanının iznine tabidir.*" düzenlemesi bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, belediyelerin, kooperatiflerin anasözleşmesinde düzenlenmiş olan amaç ve faaliyet konuları ile ilgili olması, anasözleşmede yer alan ortaklık şartlarını sağlaması ve Cumhurbaşkanlığından izin alınması koşuluyla kooperatiflere ortak olmasında herhangi bir engel olmadığı mütalaa edilmektedir.

Söz konusu iznin Belediyelerce alınması süreci ise, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü nezdinde yürütülmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-95330207-210.02

Konu : Görüş Talebi

Sayın

İlgi : 04.03.2022 tarihli başvurunuz.

İlgi kayıtlı yazınızda, site işletme kooperatifinizin ortaklarının konut maliklerinden oluştuğu, kooperatif genel kurul toplantılarında her ortağın bir oy hakkına haiz olması nedeniyle birden fazla paya sahip (birden fazla konuta sahip) ortakların vekaleten dahi sahip oldukları ikinci payları için oy kullanamadıkları, ancak başka bir ortak adına vekaleten oy kullanılabildiği belirtilerek, birden fazla konuta sahip olunması nedeniyle birden fazla paya sahip ortakların her payın bir oyla temsil edilmesi, temsilde eşitlik ve temsilde adalet ilkeleri doğrultusunda ikinci payların vekalet yoluyla temsil edilerek oy kullanılması görüşünün hakim olduğu ve bu konuda doğru uygulamanın yapılmasını teminen Bakanlığın görüşü talep edilmiştir.

Bilindiği üzere, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 1 inci maddesinde "*Tüzel kişiyi haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardımı dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir.*" tanımına yer verilmiştir.

Uluslararası Kooperatifler Birliği tarafından kabul edilen 7 evrensel kooperatifçilik ilkesi içinde sayılan "Ortağın Demokratik Yönetim İlkesi"; kooperatiflerin ortakları tarafından yönetilen

demokratik kuruluşlar olduğunu, ortakların kooperatif politikalarını oluşturmada ve karar alınmasında aktif ve eşit haklarla rol oynadığını, bu nedenle kooperatiflerde ortağın sermayeden daha önemli bir faktör olduğunu ifade etmektedir. Zira, ortakların paya bakılmaksızın eşit oy hakkına sahip olması, eşit seçme ve seçilme hakkını da beraberinde getiren önemli bir unsurdur.

Kooperatiflerde ortağın demokratik yönetim ilkesi, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Oy Hakkı" başlıklı 48 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Genel Kurulda her ortak yalnız bir oya sahiptir.*" hükmü, "Temsil" başlıklı 49 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan "*Anasözleşmende açıklama bulunduğu takdirde, bir ortak yazı ile izin vermek suretiyle Genel Kurul toplantısında oyunu ancak başka bir ortağa kullanabilir. Bir ortak Genel Kurulda birden fazla ortağı temsil edemez.*" hükmü ve kooperatif anasözleşmesinin "Oy Hakkı ve Temsil" başlıklı maddesinde yer alan "*Her ortak yalnız bir oya sahip olup yazı ile izin verilmek suretiyle bir ortak diğer bir ortağı, oyunu kullanmak üzere temsilci tayin edebilir*" hükmünde de açıkça düzenlenerek hukuki dayanağa kavuşmuştur.

Kanun ve anasözleşmenin ilgili maddelerinde yer alan hükümler doğrultusunda kooperatiflerde demokratik yönetim; oy hakkının, sahip olunan paya değil ortaklık esası ile ilişkilendirilmesi ile güvence altına alınmış, oy kullanmak üzere temsilci tayin edilmesi imkanı ile de genel kurula çeşitli sebeplerle katılamayacak olan ortakların oy kullanma haklarından mahrum kalması önlenerek genel kurulda alınan kararlara temsilen katılımları sağlanmıştır.

Bu bağlamda, birden fazla paya sahip olmasına bakılmaksızın genel kurul toplantılarında her ortağın yalnız bir oya sahip olduğunun bilinmesi ve uygulamaların buna göre yapılması, aksi durumun kanun ve anasözleşme hükümlerine aykırılık teşkil edeceği değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....

Bakan a.

Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 96968930-251.04

Konu : Bilgi talebi

Sayın.....

İlgi : 11.05.2016 tarihli başvurunuz.

İlgi dilekçenizde; 2010 yılında tasfiyeye giren Kooperatifinizin uhdesinde ev ve arsaların olduğu, devam eden davalarının bulunduğu, 2015 yılında yapılan genel kurulda ortakların gayrimenkullerin satılmaması yönünde karar aldığı ve dolayısıyla Kooperatifin tasfiyesinin tamamlanmasının bu aşamada imkânsız hale geldiğinden bahisle tasfiyeden dönülüp dönülemeyeceğine ya da birleşme suretiyle dağılmanın mümkün olup olmadığına ilişkin Bakanlığımızdan görüş talep edilmiştir.

Öncelikli olarak tasfiyeden dönülmesi kararının alınıp alınamayacağı hususuna ilişkin, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda konuyla ilgili bir hüküm bulunmadığından aynı Kanunun 98 inci maddesi yollaması ile Türk Ticaret Kanununun anonim şirket hükümlerine gidilmesi gerekmektedir. Buna göre; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun “Tasfiyeden dönülmesi” başlıklı 548 inci maddesinde konu “*Şirket süresinin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermiş ise pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurul şirketin devam etmesini kararlaştırabilir. Devam kararının sermayenin en az yüzde altmışının oyu ile alınması gerekir. Esas sözleşme ile bu nisap ağırlaştırılabilir ve başkaca önlemler öngörülebilir. Tasfiyeden dönülmesine ilişkin genel kurul kararını tasfiye memuru tescil ve ilan ettirir.*” şeklinde düzenlenmektedir.

Bu çerçevede; tasfiyeden dönülmesi halinde kooperatif normal işleyişine devam edebilecek ve anasözleşmesinde yer alan amaç ve faaliyet konuları çerçevesinde iş ve işlemlerini yürütebilecektir. Ayrıca tasfiyeden dönülmesi durumunda mevcut yönetim kurulunun süresi dolana kadar görevini devam ettirmesinde de bir sakınca bulunmadığı düşünülmektedir.

Öte yandan, ilgi dilekçenizde yer alan hususlardan olan birleşme suretiyle dağılma durumunda ise her ne kadar konuya ilişkin 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda hüküm bulunsa da (KK 84. md), sonraki tarihli 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu yeni hükümler öngördüğünden, bu hükümlerin uygulanması gerekecektir. Buna göre Türk Ticaret Kanununun “İlke” başlıklı 136 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında birleşme tanımlanmakta ve birleşmenin devrolunan şirketin malvarlığı karşılığında bir değişim oranına göre devralan şirketin paylarının devrolunan şirketin ortaklarınca kendiliğinden iktisap edilmesi ile gerçekleşeceği belirtilmektedir. Tanım bu şekilde olmakla birlikte Kanunun “Geçerli birleşmeler” başlıklı 137 nci maddesinin 3 üncü fıkrasında da kooperatiflerin kooperatiflerle, sermaye şirketleriyle ve devralan şirket olmak şartı ile şahıs şirketleriyle birleşebileceği düzenlenmiştir. Bunun yanı sıra yine Kanunun “Tasfiye halindeki bir şirketin birleşmeye katılması” başlıklı 138 inci maddesinin 1 inci fıkrasında tasfiye halindeki bir şirketin malvarlığının dağıtılmasına başlanmamışsa ve devrolunan şirket olması şartıyla birleşmeye katılabileceği öngörülmektedir. Dolayısıyla hükümler birlikte değerlendirildiğinde

kooperatifinizin tasfiyeden dönerek başka bir kooperatifle bütün aktif ve pasiflerini devretmek suretiyle birleşebileceği ya da tasfiyeden dönmeden malvarlığının dağıtımına başlanmamışsa yine devrolunmak suretiyle birleşebileceği görülmektedir. Ayrıca yine hükümlerden anlaşılacağı üzere kooperatifinizin ortakları başka bir işleme gerek olmaksızın birleşme ile kendiliğinden devralan kooperatifin ortağı olacaklardır. Birleşmeyle kooperatifiniz bütün malvarlığını bir bütün halinde devredecek ve bu şekilde sona ererek ticaret sicilinden silinecektir (TTK 136/4 md.).

Bu itibarla; tasfiye halindeki Kooperatifinizin ticari faaliyetine devam edebilmesi için Türk Ticaret Kanununun 548 inci maddesi uyarınca tasfiyeden dönebileceği mütalaa edilmekle birlikte, yine Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümlerine göre yapılacak birleşme işlemi ile de başka bir kooperatife devrolunarak ticari hayatına devam edebileceği düşünülmektedir.

Bilginizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 96968930-251.04

Konu : Birleşme

Sayın

İlgi : Bila tarihli dilekçeniz.

İlgi dilekçenizde ortağı olduğunuz T.H.S.S. Konut Yapı Kooperatifinin 03/10/2015 tarihli olağan genel kurulunda alınan kararla Site İşletme Kooperatifine birleşmek suretiyle devrolduğu belirtilmiş olup, Ticaret Sicili Müdürlüğünce de yapılan tescil neticesinde T.H.S.S.

..... Konut Yapı Kooperatifinin ticaret siciliden terkin edildiği ancak birleşme işleminin TTK'nın 145, 146 ve 147 inci maddelerine uyulmayarak yapıldığı ve dolayısıyla işlemin geçersiz olduğundan bahisle yapılan birleşme işlemi ve neticelerine ilişkin Bakanlığımızdan görüş talep edilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunun 136 ile 158 inci maddeleri arasında şirketlerin birleşme işlemlerinin nasıl yapılacağı düzenlenmiş ve Kanunla bir kooperatifin bir kooperatifle birleşmesine de imkan tanımıştır. Buna göre birleşme işleminin gerçekleştirilebilmesi için Kanunun emrettiği hükümlerin uygulanması gerekir.

Bir kooperatifin, başka kooperatifle birleşmesinde ilgi dilekçenizde uygulanmadığını belirttiğiniz TTK'nın 145, 146 ve 147 inci maddeleri birleşme işleminin olmazsa olmaz maddeleridir. Buna göre söz konusu maddeler uygulanmadan yapılan bir birleşme işleminin tescili mümkün değildir.

... Ticaret Sicili Müdürlüğünce yapılan birleşmenin tescili işleminde her iki kooperatiften de istenilmesi gereken evrak Ticaret Sicil Yönetmeliğinin "Başvuru ve belgeler" başlıklı 126 ncı maddesinde belirtilmiştir. Söz konusu maddeye göre TTK'nın 145, 146 ve 147 inci maddeleri uygulanması suretiyle hazırlanması gereken birleşme sözleşmesi ve birleşme raporlarının ilgili sicil müdürlüğüne sunulması gerekmekte olup bu belgelerin eksikliği halinde tescil işleminin yapılmamasının gerektiği düşünülmektedir.

Söz konusu belgeler ibraz edilmeden tescil işlemini gerçekleştiren Sicil Müdürlüğüne ilişkin olarak 640 sayılı Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesinin (ç) bendine göre ilgili mercii İç Ticaret Genel Müdürlüğü olduğundan, konunun anılan Genel Müdürlükçe değerlendirilmesi uygun olacaktır.

Bilginizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-95330207-210.02

Konu : Görüş Talebi

..... KADIN GİRİŞİMİ ÜRETİM VE İŞLETME KOOPERATİFLERİ BİRLİĞİNE

İlgi : 24.05.2022 tarihli ve sayılı yazısı.

İlgi yazınızda özetle, Birlik ortaklık şartlarında "işletme kooperatifi olmak" ibaresi nedeniyle kadınlar tarafından kurulan farklı türdeki kooperatiflerin birliğe ortak olamaması nedeniyle birlik ortaklık şartlarının "ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan işletme kooperatifi veya ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan eğitim, üretim ve pazarlama, araştırma kooperatifi olmak" ifadesi ile değiştirilmesi, farklı türde olması nedeniyle birliğe ortak olamayan ve ancak ortaklarının tamamı yada çoğunluğu kadın olan kooperatiflere "fahri ortaklık" statüsünün verilip verilemeyeceği, birliğe ortak olmak isteyen kooperatiflerin ortaklığa katılım için ödemekle yükümlü olduğu sermaye payının ödenme şartının anasözleşme değişikliği yapılarak genel kurul kararıyla 5 yıla çıkarılmasının mümkün olup olmadığı ve birlik ortaklığına katılmak için ödenmesi gereken sermaye payının taksitlerinin gecikmesi durumunda nasıl bir uygulama yapılacağı, birlik olarak açılması planlanan şubelerin coğrafi olarak yakın olan illerde, bölgesel şubeler açılıp açılmayacağı, şube açılması durumunda il veya bölge şubelerindeki temsilcilerin birlik üyesi kooperatiflerden seçilmesinin zorunlu olup olmadığı ve yönetim kurulu üyelerinden herhangi birinin birlikte müdür/personel olarak görevlendirilmesi durumunda SGK kaydı ile mi çalışacağı ve bunun kararın genel kurulda mı alınması gerektiği hususlarında bilgi talep edilmektedir.

1) Birlik ortaklık şartlarında "işletme kooperatifi olmak" ibaresi nedeniyle kadınlar tarafından kurulan farklı türdeki kooperatiflerin birliğe ortak olamaması nedeniyle birlik ortaklık şartlarının "ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan işletme kooperatifi veya ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan eğitim, üretim ve pazarlama, araştırma kooperatifi olmak" ifadesi ile değiştirilmesi, farklı türde olması nedeniyle birliğe ortak olamayan ortaklarının tamamı yada çoğunluğu kadın olan kooperatiflere "fahri ortaklık" statüsünün verilip verilemeyeceği hususunda;

Bilindiği üzere, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Kooperatif Birlikleri" başlıklı 72 nci maddesinde "Konuları aynı veya birbiriyle ilgili nitelikte olan 7 veya daha çok kooperatif tarafından birlikler kurulabileceği anasözleşmelerinde tespit edilebilir." hükmü yer almaktadır. Aynı kanunun 93 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "Ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan ve kadın emeğinin değerlendirilmesi amacıyla kurulan kooperatifler.." hükmün ifadesinden yola çıkarak, birliğe ortak olacak kooperatiflerin ortaklık şartlarının birlik anasözleşmesinde tür bazında ayrı ayrı belirtilmesi yerine kanun metninde yer alan "Ortaklarının çoğunluğu kadınlardan oluşan ve kadın emeğinin değerlendirilmesi amacıyla kurulan kooperatifler.." şeklinde düzenlenmesi, madde metninin kooperatif türünden ziyade kadınlar

tarafından kurulan ve kadın emeğinin değerlendirilmesine odaklanan kooperatiflere hitap edebileceği düşünülmektedir.

Fahri ortaklık hususunda ise; 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Ortaklığa girme şartları ve ortaklık sayısı" başlıklı 8 inci maddesi de dahil olmak üzere mevzuat kapsamında fahri ortaklığa ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Zira Kooperatifler Kanunu'nun 23 üncü maddesinde de açıkça hüküm altına alındığı üzere *"Ortaklar kooperatifler kanununun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittirler."* Dolayısıyla, fahri ortaklık gibi ortaklık sıfatını ve sorumluluklarını farklılaştırmaya yönelik ayrıca bir ortaklık türünün oluşturulmasının uygulamada yeri bulunmamaktadır.

2)Birliğe ortak olmak isteyen kooperatiflerin ortaklığa katılım için ödemekle yükümlü olduğu sermaye payının ödenme şartının anasözleşme değişikliği yapılarak genel kurul kararıyla 5 yıla çıkarılmasının mümkün olup olmadığı ve birlik ortaklığına katılmak için ödenmesi gereken sermaye payının taksitlerinin gecikmesi durumunda nasıl bir uygulama yapılacağı hususunda;

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Mecburi hükümler" başlıklı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının dördüncü bendinde *"Ortakların pay tutarı ve kooperatif sermayesinin ödenme şekli, nakdi sermayenin en az 1/4 nün peşin ödenmesi"* hususu yer almaktadır. Kooperatif kuruluş aşamasında kurucu ortaklar tarafından taahhüt edilen nakdi sermayenin 1/4'ünün peşin olarak ödeneceği düzenlenmekle birlikte, geri kalan 3/4'lük kısmın ödeme süresine ilişkin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Anonim Şirket Hükümlerine Atıf" başlıklı 98 inci maddesinde yer alan *"Bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunundaki Anonim Şirketlere ait hükümler uygulanır."* hükmü yollaması ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 344 üncü maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen *"Nakden taahhüt edilen payların itibarî değerlerinin en az yüzde yirmibeşi tescilden önce, gerisi de şirketin tescilini izleyen yirmidört ay içinde ödenir."* hükmü gereği, kalan sermaye payının tescili izleyen 24 ay içinde ödenmesi gerekmektedir. Bahse konu ödemeler yine aynı kanunun 345 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen *"Nakdi ödemeler, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununa bağlı bir bankada, kurulmakta olan şirket adına açılacak özel bir hesaba, sadece şirketin kullanabileceği şekilde yatırılır. ..."* hükmü gereği kurulmakta olan kooperatif adına açılacak banka hesabına ve sadece kooperatif tarafından kullanılabilecek şekilde yatırılması gerekmektedir.

Sermaye paylarının ödeme süresinin uzatılması hususunda; Kooperatif sermaye paylarının ödemesine ilişkin usul, Kooperatifler Kanunu'nda anasözleşmede bulunması gereken zorunlu maddeler arasında yer almaktadır. Gerek Kooperatifler Kanunu'nda gerekse Türk Ticaret Kanunu'nda bahse konu payların ödeme oranları tescil öncesi 1/4, tescil sonrası da 24 ay içinde ödenmek koşulu ile 3/4 olarak belirlenmiştir. Kooperatifler Kanunu'nun 98 inci maddesi yollaması ile Türk Ticaret Kanunu'nun "Emredici hükümler" başlıklı 340 ıncı maddesinde yer alan *"Esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir. Diğer kanunların, öngörülmesine izin verdiği tamamlayıcı esas sözleşme hükümleri o kanuna özgülenmiş olarak hüküm doğururlar."* hükmüne binaen, anasözleşmede genel kurul kararı ile sermaye paylarının ödemesi sürelerinin genel kurul kararı ile anasözleşme

değişikliği yapılarak 5 yıla çıkarılması, anasözleşmede yer alan sermaye paylarının ödenmesi hükümlerinin emredici hüküm niteliğinde olması ve bu hükmün değiştirilebileceğine ilişkin kanunda açıkça bir iznin bulunmaması nedeniyle mümkün bulunmamaktadır.

Kooperatife sermaye payını zamanında ödenmemesi hususunda ise; yine 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Ortaklık payları ve şahsi alacaklar" başlıklı 19 uncu maddesinde yer alan "*Kooperatife giren her şahıstan en az bir ortaklık payı alınması gerekir.*" hükmü ile aynı kanunun "Süre ve ortaklığın yok olması" başlıklı 27 nci maddesinde yer alan "*Ortakların yüklendikleri paylar için ödiyebilecekleri para tutarını anasözleşme belirtir. Kooperatif, sermaye yüklemelerinde borçlu veya sair ödemelerle yükümlü bulunan ortaklarından elden yazılı olarak veya taahhütlü mektupla, bu husus mümkün olmazsa ilanla ve münasip bir süre belirterek yükümlerini yerine getirmelerini ister. İlk isteğe uymıyan ve ikinci istemeden sonra da bir ay içinde yükümlerini yerine getirmiyenlerin ortaklığı kendiliğinden düşer. Ortaklığın düşmesi alakalının, anasözleşme veya diğer suretlerle doğmuş borçlarının yok olmasını gerektirmez.*" hükmü gereği, kooperatif tarafından ödeme usulü ve süresi kanunda açıkça belirlenen sermaye payı ödemesini zamanında ödemeyen borçlu ortak hakkında çıkarılma işlemlerini başlatabilmesi veya icra takibi yapabilmesi için sermaye payı alacağının, son ödeme gününden itibaren anasözleşmede belirlenen gecikme süresinin de geçmiş olması başka bir ifade ile borcun muaccel hale gelmiş olması gerekmektedir.

Borcun muaccel hale gelmesiyle birlikte kooperatif tarafından ortağa borcun temin edilerek ödenebilmesi için uygun görülen münasip bir süre ile yazılı veya taahhütlü mektupla ihtar gönderilmesi, ilk ihtarda belirlenen süre içinde muaccel hale gelmiş olan borcunu ödemeyen ortağa aynı usulle ikinci bir ihtar gönderilerek bir aylık ödeme süresi verilmesi gerekmektedir. İkinci ihtarda verilen bir aylık süre içinde de ortağın muaccel olan sermaye payı borcunu ödememesi durumunda Kooperatifler Kanunu'nun "Ortaklıktan çıkarılma esasları ve itiraz başlıklı" 16 ncı maddesinde yer alan "*(1)(Değişik birinci fıkra: 6/10/1988 - 3476/4 md.) Kooperatif ortaklığından çıkarılmayı gerektiren sebepler anasözleşmede açıkça gösterilir. Ortaklar anasözleşmede açıkça gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılamazlar. (2)Ortaklıktan çıkarılmaya yönetim kurulunun teklifi ile genel kurulca karar verilir. Anasözleşme, çıkarılanın genel kurula başvurma hakkı saklı kalmak üzere, bu hususta yönetim kurulunu da yetkili kılabilir.(3)Çıkarılma kararı gerekçeli olarak tutanağa geçirileceği gibi, ortaklar defterine de yazılır. Kararın onaylı örneği, çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere, on gün içinde notere tevdi edilir. Bu ortak tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz davası açabilir. Tebliğ edilen karar, yönetim kurulunca verilmiş ise ortak, üç aylık süre içinde genel kurula da itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere, yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılmaz. İtiraz üzerine genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası hakkı saklıdır. (4)Üç aylık süre içinde, genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarılma kararları kesinleşir. (5)(Ek: 6/10/1988 - 3476/4 md.) Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların yerine yeni ortak alınamaz. Bu kişilerin ortaklık hak ve yükümlülükleri, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder.*" hükmü uygulanacaktır.

Bahse konu hükmün ikinci fıkrası gereği ortaklıktan düşme kararı, anasözleşme ile yetkili kılınmışsa Yönetim Kurulu, eğer böyle bir yetki verilmemişse Genel Kurul kararı ile verilmesi uygun değerlendirilmektedir. Zira her ne kadar kanun metninde ortaklığın kendiliğinden düşeceği ifade edilmişse de konuya ilişkin verilen Yargıtay içtihatları ile düşme için karar alınması gerekliliği uygulamada hâsıl olmuştur. Bahse konu çıkarılma kararının ortağa tebliği ve ortağın itiraz hakkının kullanılmasına ilişkin ise yine 16 ncı maddenin üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları amir hüküm olarak uygulanacaktır.

3) Birlik olarak açılması planlanan şubelerin coğrafi olarak yakın olan illerde, bölgesel şubeler açılıp açılmayacağı hususu;

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "İzin verme, tescil ve ilan" başlıklı 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının onuncu bendinde yer alan "*Kooperatifin şubeleri: Kooperatifler, lüzum gördükleri takdirde memleket içinde ve dışında şubeler açabilirler. Şubeler, merkezin sicil kaydına atıf yapılmak suretiyle bulundukları yer ticaret siciline tescil olunurlar.*" hükmü gereği kooperatiflerin gerekli gördükleri hallerde ülke içi veya dışında şube açmalarına kanunen cevaz verilmektedir. Bununla birlikte, gerek Kooperatifler Kanunu'nda gerekse Türk Ticaret Kanunu'nda şube açma usul ve esaslarına ilişkin ayrıca bir düzenleme bulunmaması nedeniyle bu hususta ayrıntılı düzenlemelerin yer aldığı Ticaret Sicili Yönetmeliği'nin 118 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen, "*Bir ticari işletmeye bağlı olup ister merkezinin bulunduğu sicil çevresi içerisinde isterse başka bir sicil çevresi içinde olsun, bağımsız sermayesi veya muhasebesi bulunup bulunmadığına bakılmaksızın kendi başına sınai veya ticari faaliyetin yürütüldüğü yerler ve satış mağazaları şubedir.*" hükmü ile 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 9 uncu maddesinde yer alan "*(1)Ticaret siciline kayıtlı tacirler ve 5 inci maddeye göre sanayici ve deniz taciri sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişiler ile bunların şubeleri ve fabrikaları, bulundukları yerdeki odaya kaydolmak zorundadırlar. (2)Bir merkeze bağlı olduğu halde, ister merkezin bulunduğu odanın, ister başka odanın çalışma alanı içinde olan müstakil sermayesi ve müstakil muhasebesi bulunan ve/veya muhasebesi merkezde tutulduğu ve müstakil sermayesi bulunmadığı halde kendi başına sınai faaliyet ve ticarî muamele yapan yerler ve satış mağazaları bu Kanunun uygulanması bakımından şube sayılır.*" hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

Bahse konu mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, farklı pazarlara ulaşmak amacıyla kurulacak olan kooperatif şubelerinin bulundukları yerin ticaret siciline tescil ve ilân edilmesinin yanı sıra ticaret veya sanayi odasına kaydolması koşullarını sağlaması ile kooperatif merkezinden farklı bir coğrafi mahalde ve mekânda faaliyet göstermesi imkan dahilindedir.

4) Şube açılması durumunda il veya bölge şubelerindeki temsilcilerin birlik üyesi kooperatiflerden seçilmesinin zorunlu olup olmadığı, şubeye yönetim kurulu üyelerinden herhangi birinin birlikte müdür/personel olarak görevlendirilmesi durumunda SGK kaydının gerekli gerekmediği ve bu kararın genel kurulda mı alınması gerektiği hususu;

Merkezden farklı bir mahal veya mekânda faaliyet gösterecek olan kooperatif şubelerinin üçüncü kişilerle hukukî işlem yapabilmek için ayrı yönetim ve personele sahip olması

gerekmektedir. Bu kapsamda, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun yönetim ve temsil hususlarını düzenleyen "Yetkilerin devri" başlıklı 58 inci maddesinde yer alan *"Anasözleşme, Genel Kurula veya Yönetim Kuruluna, kooperatifin yönetimini ve temsilini kısmen veya tamamen kooperatif ortağı bulunmaları şart olmıyan bir veya birkaç müdüre veya Yönetim Kurulu üyesine tevdi etmek yetkisini verebilir."* hükmü gereği genellikle ticarî mümessil şeklinde tezahür eden kooperatif şube yönetimi, kooperatifin şubedeki daimî ve iradî temsilcisi konumundadır ve bahse konu kişilerin kooperatif ortağı olma zorunluluğu bulunmamaktadır.

İlaveten, aynı kanunun "Şümulu ve sınırlandırılması" başlıklı 59 uncu maddesinde yer alan *"(1)Temsile yetkili şahıslar kooperatif namına onun amacının gerektirdiği bütün hukuki işlemleri yapabilir. (2)Bu temsil yetkisinin sınırlandırılması iyi niyet sahibi üçüncü şahıslara karşı hiçbir hüküm ifade etmez. Temsil yetkisinin sadece esas müessesenin veya bir şubenin işlerine hasrolunmasına veya kooperatif unvanının birlikte kullanılmasına dair ticaret siciline tescil edilmiş olan kayıtlar saklıdır. (3)Yönetime veya temsile yetkili şahısların kooperatife ait görevlerini yürütmeleri esnasında meydana getirdikleri haksız fiillerden doğan zararlardan kooperatif sorumludur. (4)(Ek: 6/10/1988 - 3476/15 md.) Kooperatiflerce alınması kararlaştırılan gayrimenkullerin alımının, tapu devri veya tapuya şerh verdirilecek bir satış vaadi sözleşmesi ile yapılması şarttır. (5)(Ek: 6/10/1988 - 3476/15 md.) Alınacak gayrimenkullün kooperatifin amacına uygun olması gerekir. (6)(Ek: 6/10/1988 - 3476/15 md.) Yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli ortaklık işlemleri dışında kendisi veya başkası namına, bizzat veya dolaylı olarak kooperatifle kooperatif konusuna giren bir ticari muamele yapamaz. (7)(Ek: 6/10/1988 - 3476/15 md.) Kooperatif ve üst kuruluşlarca tanıtma ve ortak kaydetmek amacıyla yapılacak ilan, reklam ve açıklamalar, eksik ve gerçeğe aykırı olamayacağı gibi, yanıltıcı bilgi ve unsurlar taşıyamaz. (8)(Ek: 6/10/1988 - 3476/15 md.) Yönetim kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, genel kurulun devredemeyeceği yetkilerini kullanamaz."* hükmüne binaen, kooperatif şube yönetiminin yetkileri yapacakları iş ile sınırlı olup, bu yetkinin ticaret siciline tescil edilerek verilmesi gerekmektedir.

Yönetim kurulu üyelerinin şubelerde görevlendirilmesine ve SGK kaydının yapıp yapılamayacağı hususunda ise; yine 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun Yönetim Kuruluna ilişkin düzenlemelerin yer aldığı "Üyelik şartları ve ücretleri" başlıklı 56 ncı maddesinin beşinci ve altıncı fıkralarında yer alan *"...(5) Yönetim kurulu üyelerinden bir veya bir kaç kooperatifi temsil yetkisini haiz murahhas üye seçilebilir. Murahhas üyelerin seçilmesi ve değiştirilmesi Ticaret Siciline tescil ettirilir. (6) Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiç bir ad altında başkaca ödeme yapılamaz. (Ek cümle:21/10/2021-7339/6 md.) Kamu kaynaklarından desteklenen kredilere kefil olan kooperatifler ile kamu kaynaklı tarımsal desteklemelere aracılık yapan kooperatiflerin yönetim kurulu üyeleri, bunların ortağı olduğu üst kuruluşlarda görev alsalar dahi yalnızca bir ücret veya huzur hakkı alabilirler."* hükümleri uygulama alanı bulacaktır.

Madde hükümleri değerlendirildiğinde, kooperatif şubelerinde yönetim kurulu üyelerinin aynı kanunun 58 inci maddesinde düzenlenen anasözleşme ile bu konuda genel kurula veya

yönetim kuruluna yetki verilmiş olması şartıyla, murahhas üye olarak seçilmesi ve temsil yetkisinin üçüncü kişiler nezdinde geçerli olabilmesi için temsile yetkili kişilerin ve temsil sınırlarının ticaret siciline tescil ettirme zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamda, kooperatif yönetim kurulunun murahhas üye seçimine ve temsil yetkisinin nelerden ibaret olduğuna ilişkin bir karar alması ve bu kararın noter tasdikli bir örneğini tescil edilmek üzere ticaret sicili memurluğu tevdi etmesi gerekmektedir.

Kooperatif şubesine temsilen yetkilendirilen yönetim kurulu üyesinin/üyelerinin SGK kaydının yapıp yapılamayacağı hususunda ise; Kooperatifler Kanunu'nun 56 inci maddesinin altıncı fıkrası amir hüküm niteliğinde olacaktır. Bu kapsamda, 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçi, işçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren, işçi ile işveren arasında kurulan ilişkiye iş ilişkisi denir."* hükmü ile aynı maddenin dördüncü fıkrasında yer alan *"İşveren adına hareket eden ve işin, işyerinin ve işletmenin yönetiminde görev alan kimselere işveren vekili denir. İşveren vekilinin bu sıfatla işçilere karşı işlem ve yükümlülüklerinden doğrudan işveren sorumludur."* hükmünden hareketle, "işveren" sıfatını haiz Kooperatifle, "işveren vekili" sıfatını haiz Yönetim Kurulu arasında işçi-işveren ilişkisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla, kooperatif ile yönetim kurulu arasındaki hukuki ilişki de iş akdi değil hizmet akdi olarak tesis edilmektedir. Bu nedenle, yönetim kurulu üyeleri ile bu üyeler arasından seçilen temsil yetkisini haiz murahhas üyeler ve müdürlere bu sıfatlarından ötürü kooperatif tarafından sigorta yaptırılmasının, sigorta primi başta olmak üzere ihbar ve kıdem tazminatı ödemesi yapılmasının kanuna aykırılık teşkil edeceği mütalaa edilmektedir. Zira, yönetim kurulu üyelerine yapılacak ödemelerin neler olacağının açıkça sayıldığı Kooperatifler Kanunu'nun 56 ncı maddesinin altıncı fıkrasına aykırı hareket eden kooperatif ve üst kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri ile memurlarının, Kooperatifler Kanunu'nun ek 2/1 inci madde gereğince fiilin önem ve mahiyetine göre üç aydan iki yıla kadar hapis ve elli günden beşyüz güne kadar adli para cezası ile cezalandırılacağı hüküm altına alınmıştır.

Bilgilerinize rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-95330207-210.02

Konu : Görüş Talebi

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 01.06.2022 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi kayıtlı yazınızda özetle, 05/10/2018 tarihinde kurulan Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifinin sadece 25/11/2021 tarihinde, 2018-2019 ve 2020 yılları olağan genel kurul toplantısı düzenlemek üzere İl Müdürlüğünüze başvurduğu ancak, toplantı, yasal çoğunluk sağlanamadığından düzenlenemediği belirtilerek Kooperatifi dağılmış (Münfesi) sayılıp sayılamayacağı, dağılmış sayılacaksa adı geçen kooperatif yönetim kurulunca, 2018-2019-2020 ve 2021 hesap yılları olağan genel kurul toplantısı için temsilci bulundurulması talebinde bulunulması halinde, mahkemeden ihya kararı getirmesi veya gündeme tasfiye kararı eklenmesinin aranıp aranmayacağı hususunda bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, kooperatif genel kurul toplantılarına ilişkin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Şekil" başlıklı 45 inci maddesinin birinci fıkrasında *"Genel kurul olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak toplanır. Olağan toplantının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması zorunludur. (Ek cümle: 18/6/2017-7033/9 md.) Ancak, usul ve esasları ilgili Bakanlıkça yapılacak düzenlemede gösterilmek üzere; kooperatif üst kuruluşuna ortak olunması ve genel kurul toplantısının gündemine konuyla ilgili madde konulması şartıyla, olağan genel kurul toplantıları en fazla iki hesap dönemini kapsayacak şekilde ve birleştirilerek yapılabilir."* hükmü ile Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Çağrının Şekli" başlıklı 28 inci maddesinin üçüncü fıkrasında *"Çağrıda, birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak olan sonraki toplantının tarihi, saati ve yeri açıklanarak yeni bir bildirimle gerek kalmaksızın bir defada ortaklara duyuru yapılabilir. Toplantılar arasında en az yedi en fazla otuz gün süre bulunması gerekir. Sürenin hesabında duyuru ve toplantı günleri hesaba katılmaz."* hükmü düzenlenmiştir. Bu hükümlere ek olarak, aynı kanunun "Dağılma sebepleri" başlıklı 81 inci maddesinin altıncı fıkrasında *"Üç yıl olağan genel kurulunu yapmaması halinde"* hükmü ile olağan genel kurul toplantılarını yapmayan kooperatiflerin dağılma durumuna gireceği hüküm altına alınmıştır.

Bahse konu hükümler çerçevesinde yapılan değerlendirmede, kooperatif yıllık olağan genel kurulunun hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde yapılmasının zorunlu olduğu, ancak süresi içinde çoğunluğun sağlanamaması nedeniyle toplantının yapılamaması halinde çağrıda ne zaman yapılacağı duyurulmuş olan ikinci toplantının, ilk toplantı ile aralarında en az yedi en fazla otuz gün olmak kaydıyla yapılması gerektiği uygun değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, genel kurul toplantılarını kanunda düzenlenen usule uygun şekilde süresi içinde yapmayan kooperatiflerin, ilgili kanunda düzenlenen dağılma sebebine binaen bir genel kurul toplantısı yaparak dağılma durumunun tespiti ile tasfiyesine karar verilmesi gerektiği mütalaa edilmektedir.

İlaveten, genel kurul toplantısının yapılmaması durumunda 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Anonim Şirket Hükümlerine Atıf" başlıklı 98 inci maddesinde yer alan *"Bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunundaki Anonim Şirketlere ait hükümler uygulanır."* hükmü yollaması ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Organların eksikliği" başlıklı 530 uncu maddesinin birinci fıkrasında *"Uzun süreden beri şirketin kanunen gerekli olan organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket"*

alacaklıları veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığının istemi üzerine, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde durum düzeltilmezse, mahkeme şirketin feshine karar verir." hükmü kapsamında yetkili mahkemeden kooperatifin durumunun düzeltilmesi için süre talep edilmesi, kooperatif tarafından süresi içinde durumun düzeltilmesine ilişkin işlem yapılmaması halinde mahkemenin kooperatifin feshine karar vermesinin de mümkün olduğu düşünülmektedir.

Bilgilerinize rica ederim.

.....

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Denetim Kurulunun Olağanüstü Genel Kurul
Çağrısı Hk.

Sayın

İlgi : 03.11.2021 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgide yer alan dilekçenizde, Turizm Geliştirme Kooperatifinin yönetim kurulu başkanı olduğunuza, kooperatif denetim kurulunun 28.11.2021 tarihinde yapılmak üzere olağanüstü genel kurul kararı alarak ortaklara genel kurul çağrısı yaptığına; ancak kooperatifin olağan genel kurulunun yapılmış olduğu, yönetim kurulu toplantı ve karar yeter sayısında bir eksiklik bulunmadığı ve ortakların toplantıya ilişkin yönetim kuruluna herhangi bir çağrısı olmadığı sebepleriyle denetim kurulunun toplantı çağrısının kanun ve anasözleşmeye aykırı olduğu düşünüldüğüne yer verilmiş olup, Ticaret İl Müdürlüğüne yapılacak genel kurul başvurusunun dikkate alınmaması ve Bakanlığımızdan konu ile ilgili görüşümüz talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Çağrıya yetkisi olanlar" başlıklı 43 ncü maddesinde, "Yönetim kurulu veya anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ ve gerektiğinde denetçiler kurulu, ortağı olduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Ancak genel kurul yukarıda belirtildiği şekilde toplanmadığı takdirde ilgili bakanlık genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir."; 44 ncü maddesinde "Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine Genel Kurul toplantıya çağrılır. Yönetim kurulu bu isteği en az on gün içinde yerine getirmediği takdirde, istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından yapı kooperatiflerinde de İmar ve İskan Bakanlığı tarafından Genel Kurul toplantıya

çağrılabilir. Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak Genel Kurulu bizzat toplantıya çağırma müsaadesi alabilirler."; "Rapor düzenlenmesi" başlıklı 67 nci maddesinde, "Denetçiler her yıl yazılı bir raporla beraber tekliflerini genel kurula sunmaya mecburdurlar. Denetçiler, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun veya anasözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı bulundukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler." düzenlemeleri bulunmaktadır. Ayrıca Kanun'un "Cezai Sorumluluk" başlıklı Ek 2 nci maddesinde, denetim kurulu üyelerinin, "56 ncı maddenin ikinci ve dördüncü fıkralarına, 66 ncı maddeye, 67 nci maddenin birinci ve ikinci fıkralarına aykırı hareket eden ve ek 3 üncü maddeye aykırı uygulamaları araştırmayan kooperatif ve üst kuruluşlarının denetim kurulu üyeleri bir aydan dokuz aya kadar hapis ve otuz günden üçyüz güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar" düzenlemesi ile cezai sorumluluklarının çerçevesi çizilmiştir.

Bunlara ek olarak Turizm Geliştirme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Görevi ve Yetkileri" başlıklı 57 nci maddesinde, "Denetim kurulunun başlıca görev ve yetkileri şunlardır: 1) Yıllık bilanço ve sonuç hesaplarını inceleyerek bu husustaki görüşlerini birlikte veya tek başına genel kurula bir raporla bildirmek, 2) Kooperatif işlemlerinden bilgi edinmek ve gerekli kayıtların düzenli olarak tutulmasını sağlamak amacıyla en az üç ayda bir defa kooperatifin defterlerini incelemek, 3) En az üç ayda bir defa kooperatifin nakit mevcudu ile menkul değerlerini kontrol etmek, 4) Bütçe, bilanço ve gelir-gider cetvelini denetlemek, 5) Yönetim kurulunun ihmali halinde genel kurula olağan veya olağanüstü toplantıya davet etmek, 6) Yönetim kurulu üyelerinin kanun ve anasözleşme hükümleri ile iyi niyet esaslarına uygun davranmalarına nezaret etmek, 7) Yönetim kurulu üyelerinin gerekli şartları taşıyıp taşımadıklarını araştırmak, toplantı nisabının kaybedilmesi halinde boşalan bu üyeliklere geciktirilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağırarak, 8) Kooperatif ortaklarının, yönetim kurulu üyeleri ve kooperatif personeli hakkındaki şikâyetlerini incelemek ve inceleme sonucu yıllık raporunda açıklamak, 9) Uygun gördükleri teklifleri yönetim kurulu ve genel kurul toplantıları gündemine koydurmak. Denetim kurulu üyeleri, görevleri çerçevesinde işlerin yürütülmesinde gördükleri noksanlıkları, kanun ve anasözleşmeye aykırı hareketleri bundan sorumlu olanların bağlı bulundukları organa ve gerekli hallerde aynı zamanda genel kurula haber vermekle yükümlüdürler. Denetim kurulu üyeleri, kooperatifi genel kurul toplantısına çağırma yetkisi hariç olmak üzere kendilerine kanun ve anasözleşme ile verilen görev ve yetkileri, gerektiğinde tek başlarına da kullanabilirler. Denetim kurulu üyeleri, yönetim kurulu ve genel kurul toplantılarına katılırlar. Ancak, yönetim kurulu toplantılarında oy kullanamazlar..." "Üyeliğin Boşalması" başlıklı 50 nci maddesinde, "...Yönetim kurulu toplantı nisabını kaybederse boşalan yönetim kurulu üyeliklerine denetim kurulu tarafından geciktirilmeksizin yeteri kadar yedek üye çağrılır. Yedek üyelerle de yönetim kurulunun tamamlanamaması halinde, eğer yönetim kurulu toplantı nisabını kaybetmemişse, kanuni şartları haiz birini geçici olarak yönetim kurulu üyeliğine seçip ilk genel kurulun onayına sunar. Onaylanması halinde selefinin süresini tamamlar. Yönetim kurulu toplantı nisabının altına düşmüşse, denetim kurulu tarafından seçimler yapılmak üzere derhal genel kurul toplantıya çağrılır." düzenlemeleri bulunmaktadır.

Diğer yandan, Kooperatiflerin Genel Kurullarında Bakanlık Temsilcisi Görevlendirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenleyen Bakanlığımızca yayımlanan 2017/1 sayılı Genelgenin, "Temsilci talebi" başlıklı 5 nci maddesinde, "Kooperatiflerce genel kurul toplantıları için temsilci görevlendirilmesi talebinde bulunulması zorunludur. Temsilci görevlendirilmesi başvurularında; a) Bu genelge ekinde yer alan başvuru formu b) Çağrı için alınan kararın örneği (görev süresi sona ermiş olsa bile kooperatifi temsil ve ilzamları yetkili son yönetim kurulu, denetim kurulu, anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ veya tasfiye memurları, varsa

ortağı olduğu birlik yönetim kurulu kararı ya da kesinleşmiş mahkeme kararı), c) Toplantı gündemi, ç) Vezne alındısı genel kurul toplantı tarihinden en az 15 gün önce Müdürlüğe teslim edilir." ; "Çağrıya yetkililerin incelenmesi" başlıklı 6 ncı maddesinde, "Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS), elektronik ortamdaki Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi, Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS) kayıtları ve ilgili kooperatif dosyasındaki kayıtlar incelenerek çağrıyı yapanların genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olup olmadıkları belirlenir. Yapılan incelemelerde sonuca ulaşamadığı takdirde; ilgili ticaret sicil müdürlüğünden ivedi olarak bilgi alınır." ; "Başvuruların değerlendirilmesi" başlıklı 7 nci maddesinde ise, "Genel kurulun yetkisiz kişilerce toplantıya çağırılması veya sunulması gereken belgelerde eksiklik bulunması veyahut başvuru ile genel kurul tarihi arasında 15 gün süre bulunması kuralına uyulmaması halinde temsilci görevlendirilmez. Ancak, geçerli bir mazeret nedeniyle süresinde yapılamayan başvurulardan; kamu yararı, hizmetin etkin, ekonomik ve verimli yürütülmesi ilkeleri kapsamındaki değerlendirmede uygun görülenlere temsilci görevlendirilebilir." düzenlemeleri bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, denetim kurulunun hem olağan hem olağanüstü olarak genel kurulu toplantıya çağırma yetkisi olduğu, ancak denetim kurulunun bu yetkisinin sınırlarının mevzuatta düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Buna göre, denetçiler yönetim kurulu genel kurulu toplantıya çağırma görevini ihmal ettiğinde, yönetim kurulu toplantı nisabının altına düştüğünde genel kurulu çağırabilecektir. Ayrıca denetçiler Kanun'un 67 nci maddesinde düzenlenen sorumluluğu çerçevesinde konu önem arz ediyorsa Kanun ve anasözleşme hükümlerine aykırı davranışları da genel kurula haber vermekle yükümlüdürler. Bununla birlikte yetkinin suistimal edilmeden iyiniyet kurallarına uygun olarak kullanılması gerektiği düşünülmektedir.

Öte yandan, Ticaret İl Müdürlükleri kooperatiflerin genel kurul başvurularında, çağrının yetkili kişilerce yapılıp yapılmadığı, gündemin oluşturulup oluşturulmadığı, temsilci ücretinin yatırılıp yatırılmadığı gibi hususları incelemekle görevli olup, genel kurulun yetkisiz kişilerce toplantıya çağırılması veya sunulması gereken belgelerde eksiklik bulunması durumunda temsilci görevlendirilmemesi gerektiği değerlendirilmektedir.

Bu itibarla bahsi geçen hususun yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde değerlendirilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-95330207-251.04
Konu : Denetleme Organı Üyeliği

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI
(Tarım Reformu Genel Müdürlüğü)

İlgi : 21.03.2022 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazıda; 1.02.2022 tarih ve 31737 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "*Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmelik*"ın *Denetleme organı üyelerinin nitelikleri* başlıklı 7 nci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde, "*En az lise düzeyinde diploma sahibi olmak*" hükmünün yer aldığı, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamında Bakanlığınıza bağlı olarak faaliyet gösteren tarımsal amaçlı kooperatiflerin köy bazlı olarak kurulduğu her ne kadar anılan Yönetmelik kapsamında denetim kurulu üyelerinde ortak olma şartı aranmasa da, kooperatiflerin genel kurullarında, denetim kuruluna üye seçiminde en az lise mezunu şartı aranması nedeniyle, bu özelliklere sahip aday bulmakta zorlanıldığı, il müdürlükleriniz tarafından bu hususun yoğun olarak bildirildiği ve bu şartın kaldırılması talep edildiğine değinilerek anılan yönetmeliğin ilgili bendinde değişiklik talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre denetleme organı üyeleri genel kurul namına, kooperatifin bütün işlem ve hesaplarını tetkik etmek ve incelemekle yükümlüdür. Bunun sonucunda denetleme organı üyeleri, yaptıkları incelemelerde buldukları noksan ve hataların giderilmesi için gerekli tedbirleri almak üzere ilgili makam ve organlara haber vermek zorunda olup bu organın ortakların hak ve menfaatlerinin korunmasında kooperatifin varlığının gerektiği gibi sürdürebilmesinde çok önemli bir fonksiyonu bulunmaktadır. Ancak uygulamada ise denetçiler tarafından düzenlenen raporların genelde amaca dahi hizmet etmekten uzak olduğu, bazı kooperatiflerde ise hiç inceleme ve denetim yapılmadığı gözlenmektedir. Bu doğrultuda kooperatifçilik sektöründe öteden beri yaşanan sorunların en önemlilerinden biri olan işlevsiz denetim sisteminin revize edilmesi ve etkin bir denetim modelinin kurulması gerekmiş, bu amaçla 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun, ticari hayatın değişen kuralları çerçevesinde yeniden ele alınması ve kooperatiflerin ekonomik hayatta daha profesyonel bir şekilde faaliyetlerini sürdürebilmesi için denetim kurulu üyelerinin de niteliklerinde gerekli değişikliklerin yapılması ihtiyacı bir zorunluluk olarak ortaya çıkmıştır.

Bu kapsamda ilk olarak 7339 sayılı Kanunla, 1163 sayılı Kanunun 65 inci ve 69 uncu maddelerinde değişikliğe gidilmiş, ortakların haklarının korunması yönünden denetleme organı üyelerinin yerine getirmekle yükümlü oldukları görevler büyük önem taşıdığından kooperatifi denetlemek üzere seçilecek denetleme organı üyeleri için de Kanunla yeni düzenlemelere gidilmiştir.

Bu kapsamda kooperatiflerde yönetim kurulu üyeleri ile bunların yedekleri için kooperatif ortağı olmaları şartı getirilirken, denetleme organı üyeleri ve yedekleri için böyle bir şart getirilmemiştir. Dolayısıyla kooperatif ortaklarının yanı sıra, ortak olmayan kimselerin de denetleme organı üyesi olarak seçilebilecekleri kabul edilmiştir. Buradaki amaç, kooperatif ortakları arasında gerektiği düzeyde denetim formasyonuna sahip kimselerin bulunmaması halinde dışarıdan da bu özellikte kimselerin seçilebilmelerine imkân tanımadır. Yine Kanun değişikliği ile çalışma konusu, ortak sayısı ve ciro gibi kıstaslara göre belirlenen kooperatiflerin denetleme

organı üyeleri ve yedeklerinin, seçilmelerini takiben en geç dokuz ay içinde kooperatifçilik eğitim programını tamamlamaları şartı getirilmiştir. Yapılan düzenlemeyle birlikte, belli büyüklüğe ulaşmış kooperatiflerin, yönetim ve denetim kurulu üyelerinin göreve seçildikten sonra daha nitelikli bilgiye sahip olmaları ve daha profesyonel bir şekilde görevlerini yerine getirebilmeleri amacıyla, seçildikten sonra genel olarak kooperatifçilik, kooperatif organlarının görev, yetki ve sorumlulukları, ortakların hak ve yükümlülükleri, muhasebe, kooperatif hesapları, denetim uygulamaları, denetim esnasındaki görevleri, denetim raporlarının içeriği gibi birçok konuda eğitim almaları sağlanacaktır.

Tüm bu getirilen değişiklikler sonrasında, gerek eğitimlerle gerekse denetimin içeriğine ilişkin yeniliklerle denetleme organı üyelerinin ortaklar adına daha etkili bir denetim yapması, ortakların menfaatinin korunması ve sonuçta kooperatif faaliyetlerinin mevzuata uygun olması ve sonuç olarak kooperatif denetiminde etkinliğin artırılmasının sağlanması amaçlanmaktadır.

Bu nedenle, ilk kez Kooperatifler Kanununda 7339 sayılı Kanunla yapılan değişiklik gereği hazırlanarak, 01/02/2022 tarihli ve 31737 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "*Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmelik*" ile denetim organı üyelerinin niteliklerinde bazı ilave şartlar getirilmiştir. Kooperatifi denetlemek üzere seçilecek denetleme organı üyelerine en az lise düzeyinde diploma sahibi olma şartı getirilerek denetleme organı üyelerinin görevlerinin ve sorumluluklarının yapılan düzenlemelerle artırılması ve daha etkin olmasının bir gerekliliği olarak sahip olmaları gereken niteliklerde de bir değişikliğe gidilmiştir.

Bu bağlamda, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunda 21.10.2021 tarih ve 7339 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler sonrasında yayımlanan, "*Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmelik*" ile kooperatiflerin denetiminde farklı bir döneme girilmiş olup bu yeni dönemde gerek denetim organı üyelerinin kooperatifçilik eğitimiyle yükümlü kılınması, gerekse denetimin içeriğine ilişkin getirilen yeniliklerle, denetleme organı üyelerinin ortaklar adına daha etkili bir denetim yapabilmesi ve sonuçta kooperatifin faaliyetlerinin mevzuata daha uygun olarak sürdürülmesi amaçlanarak etkin ve profesyonel bir denetim anlayışı geliştirilmiştir. Bu sebeple yapması gereken görevlerin denetleme organı tarafından layıkıyla yerine getirilebilmesi için denetleme organı üyelerinin gerekli ve yeterli bir donanıma sahip olmaları gerekmektedir. Tüm bunların gereği olarak da kooperatif denetim organı üyelerinin görevlerinin gerektirdiği özellik ve sorumluluklarına uygun olacak niteliklere de sahip olması amaçlanarak denetleme organı üyelerinde gereken özelliklerinden biri olarak en az lise düzeyinde mezun olma şartı düzenlenmiş olup, konunun bu kapsamda değerlendirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Devlet Memurlarının Kooperatife
Ortaklığı Hk.

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 12.06.2020 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer verilen yazıda, Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifinin 12.06.2020 tarihli ve sayılı dilekçesi ile, devlet memurlarının kooperatif ortağı olup olamayacağı, olabiliyor ise yönetimde yer alıp alamayacağı hususunda Müdürlüğünüzden bilgi talep edildiği anlaşılmakta olup, Bakanlığımızın konu ile ilgili görüşü istenmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 8 nci maddesinde "*Kooperatif ortaklığına girmek için gerçek kişilerin medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmaları gerekir. Ortak olmak isteyen gerçek ve tüzelkişiler, kooperatif anasözleşmesi hükümlerini bütün hak ve ödevleriyle birlikte kabul ettiklerini belirten bir yazı ile kooperatif yönetim kuruluna başvururlar. Kooperatif, ortaklarına kendi varlığı dışında şahsi bir sorumluluk veya ek ödemeler yükliyor ise ortak olmak isteği, bu yükümlerin yazılı olarak kabul edilmesi halinde değer taşır. Yönetim Kurulu; ortaklar ile ortak olmak için müracat edenlerin anasözleşmede gösterilen ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırmak zorundadır...*" Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "*Ortaklık Şartları*" başlıklı 10 uncu maddesinde ise, "*Kooperatife ortak olabilmek için; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi kadın ya da kooperatifin amacına uygun faaliyet konusu bulunan kamu veya özel hukuk tüzel kişilerinden olmak gerekir.*" düzenlemelerine yer verilmiştir. Ayrıca 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "*Ticaret ve diğer kazanç getirici faaliyetlerde bulunma yasağı*" başlıklı 28 nci maddesinde, "*Memurlar Türk Ticaret Kanununa göre (Tacir) veya (Esnaf) sayılmalarını gerektirecek bir faaliyette bulunamaz, ticaret ve sanayi müesseselerinde görev alamaz, ticari mümessil veya ticari vekil veya kollektif şirketlerde ortak veya komandit şirkette komandite ortak olamazlar. (Görevli oldukları kurumların iştiraklerinde kurumlarını temsilen alacakları görevler hariç). Memurlar, mesleki faaliyette veya serbest meslek icrasında bulunmak üzere ofis, büro, muayenehane ve benzeri yerler açamaz; gerçek kişilere, özel hukuk tüzel kişilerine veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına ait herhangi bir iş yerinde veya vakıf yükseköğretim kurumlarında çalışamaz. Memurların üyesi oldukları yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve kanunla veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesiyle kurulmuş yardım sandıklarının yönetim, denetim ve disiplin kurulları üyelikleri ile özel kanunlarda belirtilen görevler bu yasaklamanın dışındadır.*" hükmü bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, kooperatife ortak olmak için ortak olmak isteyen gerçek kişilerin medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olması ve anasözleşmede başka ortaklık şartları düzenlenmişse o şartları taşımasının gerekli ve yeterli olduğu, öte yandan devlet memurlarının yapı, kalkınma ve tüketim kooperatifleri haricinde bir kooperatifte yönetim veya denetim kurulu üyesi olmasının 657 sayılı Kanun ile yasaklandığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla memur kişilerin bahsi geçen kooperatifin anasözleşmesinde yer alan ortaklık şartlarını taşıması şartıyla kooperatife ortak olmasında herhangi bir engel olmamakla birlikte, bu kişilerin kooperatifin yönetim veya denetim kurullarında görev alamayacağı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI
Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 96968930/251.04
Konu : Devralma Suretiyle Birleşme

..... SİTE İŞLETME KOOPERATİFİNE

İlgi : 10.06.2015 tarih ve sayılı yazı.

İlgi dilekçenizde, Site İşletme Kooperatifinin, Konut Yapı Kooperatifini devralmış olduğu, devralma suretiyle birleşme gerçekleşmeden önce yapı kooperatifi ortağı olan malik olmayan ortakların, İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 10. Maddesi ile belirlenen ortaklık şartlarını sağlayamadığı halde devralma suretiyle birleşme gereği işletme kooperatifi ortaklığının devam edip etmeyeceği ve hangi konularda hak iddia edebilecekleri, yapı kooperatifi ortaklığı bulunmayan maliklerin işletme kooperatifine ortak olmak istemeleri halinde ortaklığa kabullerinin zorunlu olup olmadığı ve zorunlu olması durumunda kooperatif ortaklığı için bir bedel

istenip istenemeyeceği ile birleşme gerçekleşmeden önce işletme kooperatifi ortağı olanların ortaklığının devamında hukuki herhangi bir engel olup olmadığı hususlarında bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Ortaklık Şartları” başlıklı 10 uncu maddesinde, “Kooperatife ortak olabilmek için site dahilinde konut maliki, oturma hakkı sahibi, genel hizmet tesislerinden birinin maliki veya kiracısı olmak gerekir.” düzenlemesine yer verilmiştir. Anasözleşmenin “Ortaklığa Kabul” başlıklı 11 inci maddesi gereğince Yönetim kurulu, ortaklar ile ortak olmak için başvuranların 10 uncu maddede gösterilen şartları taşıyıp taşımadığını araştırmak zorundadır. Ayrıca Anasözleşmenin “Ortaklıktan Çıkarma” başlıklı 14 üncü maddesine göre 10’uncu maddede belirtilen ortaklık şartlarından herhangi birini kaybedenlerin yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılmaları gerekmektedir.

Konuya ilişkin yukarıda sayılan hükümler birlikte değerlendirildiğinde malik olmayan halihazırdaki ortakların ortaklığının devamının sadece Anasözleşmenin ortaklık şartlarını düzenleyen maddenin, her iki kooperatif ortaklarının da ortaklık şartlarını kapsayacak şekilde değiştirilmesiyle mümkün olduğu, aksi takdirde Yönetim Kurulunun, ortaklık için başvuran veya halihazırdaki ortakların site dahilinde konut maliki, oturma hakkı sahibi, genel hizmet tesislerinden birinin maliki veya kiracısı olup olmadığını araştırma sorumluluğunun bulunduğu ve ortaklık şartlarını taşımayanların mevzuata uygun olarak ortaklıktan çıkarılması gerektiği düşünülmektedir.

Malik olmayan konut yapı kooperatifi ortaklarının kooperatif ortaklığından çıkarılması durumunda, mali hesaplama için 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun “Kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortaklarla hesaplama süresi ve yükümlülük” başlıklı 17 nci ve Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin 15 inci maddelerine bakılması gerekmektedir. Buna göre; devir dışında bir nedenle ortaklığı sona erenlerin sermaye ve diğer alacakları, o yılın bilançosuna göre hesaplanarak, bilanço tarihinden itibaren bir ay içinde geri verilmelidir. Ayrılan ortaklar kooperatifin yedek akçeleri üzerinde bir hak iddia edemezler. Ayrıca çıkan veya çıkarılan ortağın sermaye veya mevduatından kısmen veya tamamen yoksun kalacağı hakkındaki şartlar da hükümsüzdür. Ancak bu hüküm ayrılan ortaklara iadeler yapılırken hisselerine düşen genel gider paylarının düşülmesine engel değildir.

Konuya ilişkin olarak birkaç Yargıtay kararı özetle şu şekildedir: *“Kooperatiften ayrılan ortağın alacağı, ayrıldığı yılın bilançosunun karara bağlandığı genel kurul kararından bir ay sonra muaccel olur. Alacağın hesaplanmasında, o yıla ait genel giderlerden, çıkan üyenin payına düşen kısmı alacaktan mahsup edilir. Genel giderlerin neler olduğu açıklığa kavuşturularak dayanakları gösterilmelidir.”* (Yargıtay 11.Hukuk Dairesi, 2006). *“1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 17/1 maddesi ve kooperatif Anasözleşmesinin 15 inci maddeleri hükümleri gereğince, kooperatiften ayrılan ortak, ödemiş olduğu aidatın tamamını değil, (Aynı Kanunun 17/2. maddesi uyarınca kooperatifin mevcudiyetini tehlikeye düşürecek olması nedeniyle iade ve ödemelerin geciktirilmesine ilişkin bir genel kurul kararı alınmış olmamak koşulu ile) ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanacak olan masraf hissesi düşüldükten sonra bakiyesinin iadesini talep hakkını haizdir.”* (Yargıtay 11.Hukuk Dairesi, 2000)

Yargıtay bir diğer kararında ise, 1953 yılından bu yana ortağı olduğu davalı kooperatiften 2010 yılında istifa ederek ayrılan davacının, davalı kooperatiften, yatırdığı aidatların güncel değerini istemesi; ancak kendisine güncel olmayan değerinin verileceğinin bildirilmesi üzerine açmış olduğu davada, ilk derece mahkemesinin *“Davacının ödediği aidatların, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu’nun 17 nci maddesi ve Anasözleşmenin 11 inci maddesi uyarınca günümüze uyarlaması yapılmadan talep edebileceği”* şeklindeki gerekçeli kararını aynı gerekçeyle onamıştır. (Yargıtay 23. Hukuk Dairesi, 2013)

Yargıtay kararları ve mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde yapılacak ödemenin, ortağın ilişkisinin kesildiği yılın bilançosuna göre hesaplanacağı, ilgili kişiye ödeme yapılırken yasal yedek akçelerin hesaba katılmayacağı; ancak Anasözleşmede ihtiyari yedek akçe ayrılacağı hüküm altına alınmışsa bu ihtiyari yedek akçelerin de ödemede hesaba katılması gerekeceği, ödeme yapılırken kişinin ayrıldığı yılın bilançosuna göre hesaplanacak olan genel gider paylarının (masraf hissesi) kişiye yapılacak ödemeden düşüleceği; yani bilançoda geçmiş yılda ve cari yılda olumsuz gelir gider farkı (zarar) bulunmakta ise bunun ortağa düşen kısmı hesap edilerek yapılacak iade tutarından mahsup edileceği ve çıkarılan ortağın, ödemelerinin cari fiyat üzerinden hesaplanmasını isteyemeyeceği mütalaa edilmektedir.

Öte yandan kooperatif ortağı olmayan maliklerin kooperatife ortaklığının kabul edilmesinin zorunlu olup olmadığı ile ilgili olarak, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 8 inci maddesi ve Örnek Anasözleşmenin "Ortaklığa Kabul" başlıklı 11 inci maddelerini uygulamak gerekecektir. İlgili maddelere göre; gerekli şartları taşıyıp da kooperatife ortak olmak isteyenler, yazılı olarak yönetim kuruluna başvururlar. Bu başvuru yazısına 10'uncu madde belirtilen ortaklık şartlarının taşındığını gösteren belgeler eklenir. Ayrıca, bu başvuruda, Anasözleşmenin tüm hükümlerinin ve getirilen yükümlülüklerinin kabul edildiği açıkça belirtilir. Ortaklığa kabul yönetim kurulunun kararı ile gerçekleşir. Yönetim kurulu, ortaklar ile ortak olmak için başvuranların 10 uncu maddede gösterilen şartları taşıyıp taşımadığını da araştırmak zorundadır.

Bu durumda yönetim kurulu, ortak olmak için müracaat edenlerin ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırır ve ortaklık şartlarını taşıması ve yönetim kurulunun kabul etmesi halinde başvuran, ortaklığa kabul edilir. Kanun ve Anasözleşme birlikte değerlendirildiğinde, yönetim kurulunun, ortaklık için başvuruda bulunan ve ortaklık şartlarını taşıyan her kişiyi ortak olarak kabul etmesi zorunluluğunun olmadığı düşünülmektedir.

Zira; Yargıtay 23. Hukuk Dairesinin E:2012/305 K:2012/1966 tarih ve sayılı kararında, kooperatif yetkili organlarının Anasözleşmede belirtilen nitelikleri taşımasına rağmen kişisel ve objektif nitelikte haklı nedenlerle sakıncalı gördükleri kişileri kooperatif ortaklığına kabuldən kaçınma yetkisinin olduğuna hükmedilmiştir.

Ancak ortaklığa kabul edilmeyenlerin denetçiler vasıtasıyla genel kurula itirazda bulunma ve itirazının kabul edilmemesi durumunda ise yönetim kurulunun kararına karşı dava açma hakkı saklıdır.

Özetle, kooperatif yönetim kurulunun, ortaklık için başvuran ve ortaklık şartlarını taşıyan kişileri kişisel ve objektif nitelikte haklı nedenlerle sakıncalı görmediği sürece ortaklığa kabul etmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bununla beraber, kooperatife sonradan ortak olanlardan bir fark alınmasında yasal bir engel bulunmamaktadır. Nitekim Örnek Anasözleşmenin "Ortaklığa Kabul" başlıklı 11 inci maddesinin son fıkrasında konuya ilişkin bir düzenleme yer almaktadır. Buna göre, devir yolu ile ortaklığa alınanlar hariç olmak üzere daha sonra ortaklığa kabul edileceklerden, diğer ortakların her birince ödenmiş sermaye payı ile o tarihe kadar ödenmiş meblağdan daha fazla para talep edilebilmesi genel kurulun bu hususta karar alması halinde mümkün olacaktır.

Bilgilerinize rica ederim.

.....

Bakan a.
Daire Başkanı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Disiplin Cezası Alanların Bakanlık Temsilciği
Görevi Hk

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 24.01.2022 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan dilekçeniz ve ekinde, Müdürlüğünüzde Sicil No ile görev yapmakta olan'nın 21.05.2021 tarihinde kınama cezası aldığına yer verilmiş olup, 14.01.2022 tarihinde yürürlüğe giren Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile bu Toplantılarda Bulundurulacak Bakanlık Temsilcisinin Nitelik ve Görevleri Hakkında Yönetmeliğin "*Temsilci Görevlendirilmesi*" başlıklı 10 uncu maddesinin altıncı fıkrası ve aynı Yönetmeliğin "*Yürürlük*" başlıklı 23 üncü maddesi çerçevesinde, bahsi geçen personelin Bakanlık temsilcisi olarak görevlendirilmesinin hangi surette mümkün olduğu hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere Yönetmeliğin "*Temsilci Görevlendirilmesi*" başlıklı 10 uncu maddesinin altıncı fıkrasında, "*Kınama veya daha ağır disiplin cezası alanlar, bir yıl süre ile genel kurul toplantılarında temsilci olarak görevlendirilmez.*"; "*Yürürlük*" başlıklı 23 üncü maddesinde ise, "*Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.*" hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, Yönetmeliğin yürürlüğe girdiği tarihte kınama veya daha ağır disiplin cezası almış olanların, cezanın kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl süre ile genel kurul toplantılarında temsilci olarak görevlendirilemeyeceği anlaşılmaktadır. Bu itibarla ...'nın 21.05.2022 tarihine kadar kooperatif genel kurul toplantılarında temsilci olarak görevlendirilemeyeceği mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-95330207-315.05

Konu : Cimer Başvuru

Sayın

İlgi : 01.04.2022 tarih ve başvurunuz.

İlgi yazınızda özetle, kooperatifinizin dış denetim kapsamında olduğu, ancak genel kurul tarafından seçimin nasıl yapılacağı, genel kurul öncesi dış denetçi görüşmelerinde nasıl bir yol izlenmesi gerektiği, dış denetçiler ile iş sözleşmesinin kooperatif adına kim tarafından imzalanacağı, Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmeliği'nin 01.01.2023 tarihinden itibaren yürürlüğe girecek olması nedeniyle dış denetçinin seçim zamanının ne zaman olduğu, 2023 yılında yapılacak olan genel kurulda seçilecek dış denetçinin hangi yıl itibariyle denetim raporu yazmaya başlayacağı, adı geçen yönetmeliğin 15/5 inci maddesindeki yaptırımların, geçiş yılı olan 2023 yılı için de uygulanıp uygulanmayacağı hususlarıyla ilgili bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 7339 sayılı Kooperatifler Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 9 uncu maddesi ile, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 69 uncu maddesinde önemli değişiklikler yapılmış ve 26.10.2021 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu konuda, 01.02.2022 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "*Kooperatif ve Üst Kuruluşlarının Denetimine Dair Yönetmelik*" ile dış denetime ilişkin usul ve esaslar ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Bahse konu Yönetmeliğin "Yürürlük" başlıklı 44 üncü maddesinde yer alan "1) *Bu Yönetmeliğin; a) 13 ilâ 18 inci ve 20 ilâ 39 uncu maddeleri 1/1/2023 tarihinde, b) Diğer maddeleri yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.*" hükmünde dış denetçilerin seçimi, denetim raporu yazımı ve kooperatiflerin dış denetime ilişkin tabi oldukları yaptırımların 01.01.2023 tarihi itibariyle başlayacağı açıkça belirtilmiştir.

Buna ilaveten, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 55 inci maddesinin birinci fıkrasında düzenlenen "*Yönetim Kurulu, kanun ve anasözleşme hükümleri içinde kooperatifin faaliyetini yöneten ve onu temsil eden icra organıdır.*" hükmü ile 62 nci maddenin birinci fıkrasında yer alan "*Yönetim Kurulu, kooperatif işlerinin yönetimi için gereken titizliği gösterir ve kooperatifin başarısı ve gelişmesi yolunda bütün gayreti sarf eder*" hükmü gereği yönetim kurulu kooperatif faaliyetlerini yönetmek ve onu temsil etmekle birlikte, bahse konu görevlerini yerine getirirken de gerekli titizliği ve gayreti göstermekle yükümlü kılınmıştır. Bu kapsamda, Kanunun 69 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde sayılan dış denetim yapabilecek olanlar ile ön görüşme yapılması, genel kurul kararı neticesinde seçilen dış denetçiler ile kooperatif adına

sözleşme imzalanması icrai ve temsili gerektiren işler olması nedeniyle kooperatif yönetim kurulunun yetkisinde olacaktır.

Dış denetçilerin seçimi hususunda ise, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Yetki" başlıklı 42 nci maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenen "2. Yönetim Kurulu ve Denetçiler Kurulu üyeleriyle gerektiğinde tasfiye kurulunu seçmek" hükmü ile aynı Kanunun 69 uncu maddesinin ikinci fıkrası gereği genel kurul yetkili kılınmıştır. Bahse konu yetkiye binaen genel kurul, Kanunun 43 ve 45 inci maddelerinde yer alan "Çağrı" ve "Şekil" şartlarına uygun koşullarda toplanarak, Kanunun "Kararlar" başlıklı 51 inci maddesinde düzenlenen "*Kanun veya anasözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça Genel Kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarıdan bir fazlasına itibar olunur.*"

Kooperatifin dağılması veya diğer bir kooperatifle birleşmesi ve anasözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların 2/3 ü çoğunluğu gereklidir. Anasözleşme, bu kararların alınması için oy çoğunluğu hakkında daha ağır hükümler koyabilir." hükmü gereği karar alabilecektir.

Bu durumda genel kurulun dış denetçi seçiminde alacağı kararın özel nisap gerektiren hususlar içinde sayılmaması nedeniyle, kooperatif anasözleşmesinde aykırı bir hüküm bulunmadıkça, genel kurulun alacağı dış denetçi seçiminde olağan karar nisabı olan oyların yarıdan bir fazlasına itibar olunması gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Eğitim Kooperatifi Hk.

..... EĞİTİM KOOPERATİFİNE

İlgi : 14.03.2022 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgide yer alan dilekçenizden kooperatifinizin bir eğitim kooperatifi olduğu ve anasözleşmesinde de yer aldığı üzere ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen öğrencilere eğitim ve

öğretim bursu sağlama faaliyetinde bulunmak istediği anlaşılmakta olup, A. ile başlayan bölümde, bu faaliyetin ihtiyaç sahibi ortak dışı kişiler için yapılmasının, kooperatifin hukuki niteliği ve amaçları ile bağdaşıp bağdaşmadığı, bunun ortakların kaynaklarından karşılanmak suretiyle yapılması durumunda ortak içi işlem olup olmayacağı hususları; B. ile başlayan bölümde, ortak olmayan üçüncü kişilerin, ihtiyaç sahibi olduğu tespit edilen öğrencilere eğitim ve öğretim bursu sağlamak istemeleri sebebiyle ayni ve nakdi yardım desteklerinin dağıtımına kooperatifin aracılık etmesinin kooperatifler mevzuatı çerçevesinde mümkün olup olmadığı; C. ile başlayan bölümde ise, ortak olmayan üçüncü kişilerin, ortak olmayan ihtiyaç sahibi kişilere eğitim ve öğretim bursu sağlamak amacıyla kooperatife yapacakları ayni ve nakdi değerlerin, hiçbir kesinti yapılmaksızın kooperatif ortaklarından sağlanan kaynaklar ile ortak olmayan ihtiyaç sahibi kişilere dağıtılacak burslara eklenmesi, ilave bir işlem maliyeti olmadan emanet olarak tutulması, herhangi bir gelir elde etmemesi, kooperatifin bu işlemlerden bir gelir veya kar amacı olmamasının kooperatif mevzuatına göre uygun olup olmadığı, bunun ortaklarla yapılan işlemten farklı bir işlem olup olmayacağına göre ortak içi işlem olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ve bu kapsamda bu işlem için kooperatifin ayrı bir iktisadi işletmesinin oluşmuş sayılıp sayılmayacağı hususlarında Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Dilekçenizde konu ile ilgili olarak aynı sorulara birden çok kez yer verildiğinden, açıklama ve değerlendirmelerimiz konu bazlı gruplandırılarak bölümler halinde aşağıda yer almaktadır:

1- Kooperatifinizin burs vermesi, ortakların kaynakları ile ortak olmayanlara eğitim bursu vermesi ve ortak olmayanların kaynakları ile ortak olmayanlara eğitim bursu vermesi ile ortak olmayan üçüncü kişilerden alınan ayni ve nakdi değerlerin üçüncü kişilere burs vermek amacıyla ortaklık ilişkisi çerçevesinde elde edilen diğer kaynaklarla bir arada tutularak ilave bir işlem maliyeti alınmaması ve ayrı bir muhasebe hesabında takip edilmesi ve bu işlemlerden kazanç elde etme amacı güdülmemesi ve kooperatifin gelir elde etmemesinin kooperatifler mevzuatına uygunluğu hakkında;

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Tarif" başlıklı 1 nci maddesinde kooperatif, *"Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir."* şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanıma göre, kooperatifçiliğin hukuki temelinde, kooperatiflerin temel amacının ortaklarının ekonomik menfaatlerini korumak ve karşılamak olduğu ve diğer ticaret şirketlerinden farklı olarak bu amacın, ortakların birbirleriyle karşılıklı olarak dayanışma ve yardımlaşma esaslarıyla gerçekleştirilmesi yatmaktadır.

Ayrıca 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 124 ncü maddesinde, kooperatifler *ticaret şirketleri* arasında sayılmış olup, 6102 sayılı Kanun'un gerek ticaret şirketleri ile ilgili genel hükümleri gerekse 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 98 inci maddesi gereğince, Kooperatifler Kanununda aksine düzenleme olmadığı sürece anonim şirketlere ilişkin hükümleri, kooperatiflere de uygulanmaktadır.

Dünyada ve Türkiye'de kooperatifler, kendi ortaklarının ekonomilerini geliştirip ihtiyaçlarını giderirken faaliyette bulundukları sektörlerde piyasa yapıcılığı, özel sektör tekelinin kırılması, tüketicinin korunması gibi işlevleri de yerine getirmektedirler. Nitekim eğitim hizmeti satın alma ihtiyacı olanlar, devlet kurumlarından alınabilecek eğitim hizmetini, alternatif özel eğitim kurumlarından alınabilecek eğitim şartlarında ve ticari kaygının olmadığı bir ortamda

daha akademik ve daha uygun maliyetlerle eğitimin her safhasında kooperatifleşmek suretiyle karşılayabilmektedirler. Böylece eğitim kooperatifleri, piyasaya fiyat, kalite istikrarı ve standardı ile fırsat eşitliği getirmektedir. Ayrıca eğitim kooperatifleri pek çok ülkenin ekonomik, sosyal amaçlarına ulaşmasında önemli katkı sağladığı gibi ülkelerin eğitim alanındaki sorunlarına da çözüm sağlamıştır. Dünyada eğitim kooperatifleri birçok okulun yönetiminde yer almakta ve ortaklarının (ebeveynler veya öğretmenler veya her ikisi birden) doğrudan yönetimde söz sahibi olmalarını sağlamaktadır. Bu ülkelerdeki öğretmenlerin kurdukları kooperatifler ise öğretmenlere meslekleri konusunda yardımcı olmaktadır.

Bu çerçevede ülkemizde de derslik açığının kapatılabilmesi, yeni okulların inşa edilip eğitimimize kazandırılabilmesi ve öğretmenlerimizin yaygın olarak özel sektörde istihdam edilebilmesi için eğitim kooperatifleri önemli bir rol üstlenmiştir. Ülkemizde de eğitim hizmeti verme amaçlı olarak kurulan ve örnek teşkil eden bir çok eğitim kooperatifi bulunmaktadır.

Bakanlığımızca hazırlanarak yayımlanan Eğitim Kooperatifi Örnek Anasözleşmesine göre, eğitim kooperatiflerinin amaç ve faaliyet konuları şu şekildedir (md. 6): "*Kooperatifin amacı; özel öğretim mevzuatına uygun olarak, ortaklarının eğitim-öğretim ve araştırma gereksinimlerini karşılamak üzere, özel eğitim kurumları açmak, işletmek; araştırma ve incelemelere imkân sağlamaktır. Kooperatif bu amaçla; 1) Okul öncesi eğitim, ilk ve ortaöğretim ve özel eğitim okulları ile uzaktan öğretim yapan kuruluşlar, dershaneler, motorlu taşıt sürücü kursları, hizmetiçi eğitim merkezleri, öğrenci etüt eğitim merkezleri, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri açar, işletir, özel eğitim yasaları hükümlerine göre bu kurumları devir alır ya da devredebilir. 2) Amacı ve faaliyet konuları ile ilgili özel kurslar düzenler. 3) Ortaöğrenim veya yüksek öğretim özel öğrenci yurtları ve misafirhaneleri açar, işletir, kiralar veya kiraya verebilir. 4) Gerektiğinde konusu ile ilgili eğitim, yayın, araştırma ve benzeri faaliyetlerde bulunur. 5) Eğitim amaçlı araç ve gereçleri imal eder, gerektiğinde satın alır, pazarlar ve satar. 6) Kantin işletmeleri, lokal, sosyal tesis, kafeterya, otopark, spor ve gençlik merkezleri ve benzeri tesisleri inşa eder, ettirir, kiralar, kiraya verir, satın alır, satar, işletir ve var olanlara ortak olur. 7) Her nevi taşıma araçlarını iktisap edebilir, gerektiğinde satabilir, kiraya verebilir, gayrimenkul ve haklar iktisap edilebilir, satın alabilir, binalar üzerinde her türlü hukuki tasarruflarda bulunabilir, ipotek verebilir, kiralama yapabilir, başkalarına ait gayrimenkul ve haklar üzerinde de Kooperatif lehine rehin, ipotek tesis ve tescil ettirebilir. Gerektiğinde sahibi olduğu ve olacağı tüm gayrimenkulleri satabilir, devir ve trampa edebilir. 8) Sağlık, spor ve kültür eğitimi veren okulların ve araştırma hastanelerinin eğitim hizmetlerini ve eğitim programlarını destekler, hizmet mekânlarını işletir. 9) Bilim, kültür, spor ve sanat dallarında yaz okulları ve benzeri kamplar açar, seminer, kongre, sempozyum düzenler; bunlara katılır, destek verir. 10) İhtiyaç sahibi olduğu tespit edilen öğrencilere eğitim ve öğretim bursu verebilir. 11) Yurt içi ve yurt dışı araştırma, geliştirme ve eğitim programlarını düzenler, katkı sağlar. 12) Faaliyetleri kapsamında verilen hizmetin kalitesinin yükseltilmesine yönelik araştırmalar yapar, bu konuda danışmanlık hizmeti alır, ortaklarını eğitir ve bu amaçla gerekli personel istihdam eder. 13) Taşınmaz mallar edinir, bina yaptırır, satın alır, kiralar, kiraya verir, arazi ve arsa alır, kiralar, işletmeleri devralır, bunlarla ilgili her türlü aynı hak tesis eder, rehin ve ipotek verir, eğitim kurumlarına ait her türlü binanın tamir ve tadilatını yapar veya yaptırır. 14) Ulusal veya uluslararası kuruluş ve kişilerin yürüttüğü projelere katılır ve bu tür proje ve çalışmaları destekler. 15) Fonlar oluşturabilir. 16) Bayilik, dağıtıcılık, mümessillik alabilir, verebilir, patent anlaşmaları yapabilir, istikraz alabilir, her türlü menkul kıymetleri aracılık yapmamak şartı ile alıp satabilir. 17) Yurt içinde ve yurt dışında şubeler açabilir. 18) Eğitim Kooperatifleri üst kuruluşuna girer. 19) Diğer kooperatiflerle iş birliği yapar. 20) Amaçlarını gerçekleştirmeye uygun olarak faaliyetlerde bulunan şirketlere ortak olabilir 21)*

Kredi ihtiyacının karşılanması amacıyla ilgili finansman kuruluşlarına başvuruda bulunur, borçlanır, açılan kredinin zamanında ve amacına uygun kullanılmasını sağlayıcı tedbirleri alır. 22) Ortaklarının kooperatif konusu ile ilgili sigorta ihtiyaçlarına aracı olur."

Yine Örnek Anasözleşmenin "*Ortaklık Şartları*" başlıklı 10 uncu maddesinde de kooperatife ortak olabilmek için gerekli şartlar düzenlenmiştir. Bu maddede, "*Kooperatife ortak olabilmek için; Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve medeni hakları kullanma ehliyetine sahip gerçek kişi ya da kooperatifin amacına uygun faaliyet konusu bulunan kamu veya özel hukuk tüzel kişilerinden olmak gerekir.*" düzenlemesi bulunmaktadır.

Yukarıda yer alan açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, kooperatif işletmelerin, ortaklarının ekonomik ve sosyal menfaatlerini sağlamak üzere anasözleşmelerinde yer alan amaç ve faaliyet konularına göre varlık gösterdikleri, eğitim kooperatiflerinin amacının ortaklarının eğitim ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamak olduğu ve bu amaçla anasözleşmesinde yer alan faaliyet konularını gerçekleştirebilecekleri, ortaklık şartlarını taşıyan kişilerin ortak olarak alınabileceği görülmektedir. Bu kapsamda, bir eğitim kooperatifinin de ortaklarının eğitim ile ilgili ihtiyaçlarını gidermek amacıyla ihtiyaç sahibi kişilere eğitim-öğretim bursu verebilmesi mümkündür. Eğitim kooperatiflerinin kuruluş felsefesinde, ortaklarının ihtiyaçlarını karşılamak esas amaç olmakla birlikte ortakları haricindeki kişilere burs vererek onların eğitim ile ilgili ihtiyaçlarını karşılamasında hukuki bir engel bulunmamaktadır. Aynı şekilde kabul ettiği bağışlar ile ortakları haricindeki kişilere burs vermesinde de bir engel yoktur. Ancak bir eğitim kooperatifinin sadece burs vermek ve burs vermek üzere bağış almak amacıyla kurulmasının ve yalnızca bu amaçla faaliyette bulunmasının anasözleşmesindeki temel amacı ile bağdaşmayacağı, kendi ortakları için ekonomik ya da sosyal hiçbir faaliyette bulunmamasının kooperatifin kuruluş amacına uygun olmayacağı değerlendirilmektedir.

2- Kooperatifinizin, ortaklarının kaynakları ile ortak olmayanlara eğitim bursu vermesinin ve ortak olmayanların kaynakları ile ortak olmayanlara eğitim bursu vermesinin ortak içi işlem olarak nitelendirilip nitelendirilemeyeceği hakkında,

Bilindiği üzere, 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında kooperatifler kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmış, aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendinde ise, tüketim ve taşımacılık kooperatifleri hariç olmak üzere, ana sözleşmelerinde sermaye üzerinden kazanç dağıtılmaması, yönetim kurulu başkan ve üyelerine kazanç üzerinden pay verilmemesi, yedek akçelerin ortaklara dağıtılmaması ve sadece ortaklarla iş görülmesine ilişkin hükümler bulunup, bu hükümlere fiilen uyan kooperatiflerin kurumlar vergisinden muaf olacağı düzenlenmiştir.

Eğitim Kooperatifi Örnek Anasözleşmelerinin "*Gelir-Gider Farkı ve Dağıtımı*" başlıklı 68 inci maddesinde, "*Gelir-gider farkı genel kurulca onaylanan yıllık bilanço'ya göre tespit edilir. Müspet gelir- gider farkının % 15'i yedek akçe olarak ayrıldıktan sonra, genel kurul, geri kalan miktarın, ortaklarla muamelelerden doğan kısmının ilgili ortaklara muameleleri oranında risturn olarak; ortak dışı işlemlerden doğan kısmının ise ortakların sermaye payları ile orantılı olarak dağıtılmasına karar verebileceği gibi yedek akçe, özel fon, ortaklar ve personel için yardım fonu arasında da bölüştürebilir. Gelir-gider farkı menfi olduğu takdirde ortaya çıkan açık yedek akçelerden, bunların yetmemesi halinde 65'inci maddeye göre oluşturulan özel fon ile veya ortak sermaye paylarından karşılanır. Menfi neticeler ortadan kaldırılmadıkça gelir-gider farkı dağıtımı yapılamaz. Yedek akçeler ortaklara dağıtılamaz. Sermaye üzerinden kazanç dağıtılamaz. Yönetim*

ve denetim kurulu üyelerine kazanç üzerinden pay verilemez. Kooperatif yalnız ortakları ile iş yapar." düzenlemesi yer almaktadır.

Öte yandan Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (k) bendine 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 88 inci maddesi ile eklenen, "*Kooperatiflerin ortakları dışındaki kişilerle yaptıkları işlemler ile kooperatif anasözleşmesinde yer almayan konularda ortakları ile yaptıkları işlemler "ortak dışı" işlemlerdir. Kooperatiflerin faaliyetin icrasına tahsis ettikleri ve ekonomik ömrünü tamamlamış olan demirbaş, makine, teçhizat, taşıt ve benzeri amortisman tabi iktisadi kıymetleri elden çıkarmaları ile yapı kooperatiflerinin kendilerine ait arsalarını kat karşılığı vererek her bir hisse için bir işyeri veya konut elde etmeleri ortak dışı işlem sayılmaz. Kooperatiflerin ortak dışı işlemleri nedeniyle kooperatif tüzel kişiliğine bağlı ayrı bir iktisadi işletme oluşmuş kabul edilir. Kooperatiflerin, iktisadi işletmelerinden ve tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından kazanç elde etmelerinin ve bu kazançların daha sonra ortaklara dağıtılmasının muafiyete etkisi yoktur. Ortak dışı işlemlerden elde edilen kazançların vergilendirilmesine ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.*" düzenlemesi ile ortak dışı işlem tanımı yapılmış ve ortak dışı işlemlerin nasıl vergilendirileceği ile ilgili Hazine ve Maliye Bakanlığı görevlendirilmiştir.

Ayrıca konya ilişkin olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından çıkarılan 1 seri nolu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin "4.13. Kooperatifler" başlıklı bölümünde muafiyet şartları detaylı olarak açıklanmış ve takip eden bölümlerde ise ortak dışı işlemler kooperatif türlerine göre ayrıntılı olarak örneklendirilmiş olup aynı Tebliğin "4.13.1.4. Sadece ortaklarla iş görülmesi" başlıklı bölümünde de; "*Kooperatifler ortaklarının belirli ekonomik çıkarlarının ve özellikle meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarının sağlanıp korunmasını amaçladıkları için faaliyetin normal olarak sadece ortaklarla sınırlı olması gerekmektedir. Bu nedenle, bir kooperatifin kurumlar vergisi muafiyetinden yararlanabilmesi için anasözleşmesinde sadece ortaklarla iş görülmesine ilişkin hüküm bulunması ve fiilen de bu hükme uyulması gerekmektedir. Ortak dışı işlemler, sadece ortak olmayanlarla yapılan işlemleri değil, ortaklarla kooperatif anasözleşmesinde yer almayan konularda yapılan işlemleri de kapsamaktadır.*" açıklamasına yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, eğitim kooperatifi örnek anasözleşmelerinde kooperatiflerin sadece ortaklarıyla iş yapacağının düzenlenmiş olduğu ve bunların kurumlar vergisinden muaf tutulabilmesi için anasözleşmesinde ilgili düzenlemenin bulunmasının yanı sıra bu düzenlemeye fiilen de uyması gerektiği anlaşılmaktadır. Ayrıca kooperatifçe yapılan bir işlemin ortak içi işlem olarak dikkate alınabilmesi için; işlem, faaliyet amacına, diğer bir ifadeyle kooperatifin anasözleşmesinde belirtilen uğraşı konusuna dahil olmalı ve faaliyet amacına dahil olan işin münhasıran kooperatif ortağıyla yapılması gerekmektedir. Bununla birlikte kooperatiflerin ortak dışı işlem yapmalarında da herhangi bir engel yoktur. Nitekim kooperatifler birer ticaret şirkettir ve her ticaret şirketi gibi ortaklarının ekonomik ya da sosyal ihtiyaçlarını karşılamak esas amaçtır. Bu amacı sağlayabilmek için kooperatiflerin sadece ortaklarıyla iş yapması yeterli gelmeyebilir, bu gibi durumlarda kooperatif ortakları dışındaki kişilerle de iş yapar. Kooperatifte esas olan ortaklarla iş yapması olduğundan ortak dışı işlem yapması halinde bu işlemleri için ayrı bir iktisadi işletmesi oluşmuş gibi kabul edileceği ve ortak içi işlemlerine sağlanan vergi muafiyetinin ortak dışı işlemlerine uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla bahsi geçen konuların yapılan açıklamalar çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği düşünülmekle birlikte, bu hususta görevli ve yetkili olan Hazine ve Maliye Bakanlığından görüş alınması daha uygun olacaktır.

3- Ortak olmayan üçüncü kişilerden alınan aynı ve nakdi değerlerin üçüncü kişilere burs vermek amacıyla ortaklık ilişkisi çerçevesinde elde edilen diğer kaynaklarla bir arada tutulması ilave bir işlem maliyeti alınmaması ve ayrı bir muhasebe hesabında takip edilmesi ve bu işlemlerden kazanç elde etme amacı güdülmemesi karşısında bu işlemlerin ortaklarla yapılan işlemlerle aynı olup olmayacağı ve ayrı bir iktisadi işletme kurulmuş sayılmasının gerekip gerekmeyeceği ile ilgili olarak;

Kooperatiflerin faaliyet alanlarına göre, ortaklarından emek, ürün, hizmet vb. satın alması veya amaçlarına ulaşmak için aidat toplaması kooperatif ile ortak arasındaki ortaklık ilişkisinin bir sonucudur. Buna göre kooperatifin amacı doğrultusunda alacağı emek, ürün, hizmet veya aynı ve nakdi değer ortaklarından alınıyorsa somut olaya göre farklılıklar gösterebilecek olsa da, temel olarak kooperatif ile ortağın ortaklık ilişkisini gösterirken; bunlar ortakları haricindeki kişilerden alınıyorsa, kooperatifin üçüncü kişilerle olan ilişkisine işaret eder. Buna göre, kooperatifin ortaklarla yaptığı kooperatif konusuna giren bir işlemin kooperatif ile ortak arasındaki ilişkinin konusunu oluşturacağı; ancak kooperatifin ortakları haricindeki kişilerle yaptığı bir işlemin kooperatif ile ortak arasındaki ilişki gibi olmayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte bu işlemler sebebiyle ayrı bir iktisadi işletme kurulmuş sayılıp sayılmayacağı hakkındaki açıklamalar 2 nci bölümde yapılmıştır.

Bu kapsamda, ortak içi veya ortak dışı işlem ayrımı, bunların muhasebeleştirme ve vergilendirme usulüne ilişkin konuların bu hususlarda görevli ve yetkili Bakanlık olan Hazine ve Maliye Bakanlığınca değerlendirilmesi daha uygun olacaktır.

Bilgilerini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Ertelenen Genel Kurullar Sebebiyle
Kurul Üyelerinin Ücretlerinin
Belirlenememesi Hk

..... KARAYOLU YÜK TAŞIMA KOOPERATİFİNE

İlgi : 16.11.2020 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgi dilekçenizde, Covid 19 salgını sebebiyle alınan tedbirler neticesinde genel kurulların ertelendiği ve genel kurulunuzu yapamadığınıza ve yönetim denetim kurulu üyeleri ile personele yapılacak ödemelerin belirlenemediğine yer verilmiş olup, ücretlendirme ve harcamaların hangi usul ve esaslara göre yapılacağı hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "*Üyelik şartları ve ücret*" başlıklı 56 ncı maddesinin son fıkrasında göre, "*Yönetim kurulu üyelerine genel kurulca belirlenen aylık ücret, huzur hakkı, risturn ve yolluk dışında hiç bir ad altında başkaca ödeme yapılamaz.*"; "*Denetçiler Seçim*" başlıklı 65 nci maddesinin son fıkrasında, "*56 ncı maddenin birinci fıkrasının birinci ve üçüncü bentlerinde yer alan hükümler denetçiler hakkında da uygulanır.*" hükümleri bulunmaktadır. Ayrıca Karayolu Yük Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "*Genel Kurul Görev ve Yetkileri*" başlıklı 23 ncü maddesinin 3 üncü bendinde "*Yönetim ve denetim kurulu üyelerine verilecek aylık ücret, huzur hakkı ve yolluk miktarı ile bütçeyi görüşerek karara bağlamak*"; "*Denetim Kurulu Üyelerinin Ücretleri*" başlıklı 61 nci maddesinde "*Denetim kurulu üyelerine verilecek ücretin miktarı ile ödeme şekli, genel kurul tarafından tespit olunur.*"; "*Yönetim Kurulu Üyelerinin Ücretleri*" başlıklı 52 nci maddesinde, "*Yönetim kurulu başkan ve üyeleri ile murahhas üyelere bu sıfatla yapacakları hizmet için aylık ücret veya katılacakları her toplantı için bir huzur hakkı ve yapacakları görev seyahatleri için yolluk ödenir. Ödemenin miktar ve şekli genel kurulca kararlaştırılır. Yönetim kurulu üyelerine, genel kurulca kararlaştırılan yukarıdaki nev'i ve miktarların dışında hiç bir ödeme yapılamaz.*" ; "*Müdür ve Diğer Personel*" başlıklı 54 üncü maddesinde, "*Personele verilecek ücret bütçede belirtilmek şartıyla yönetim kurulunca belirlenir. Ancak müdürün yönetim kurulu üyeleri arasından atanması halinde ücreti genel kurul tarafından belirlenir.*" düzenlemeleri yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar anlaşılağı üzere, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile varsa müdür ve diğer personele yapılacak ödemeleri ve bütçeyi karara bağlamak, genel kurulun devredilemez görev ve yetkisi olduğı anlaşılmaktadır.

Diğer yandan Covid-19 salgını sebebiyle alınan tedbirler kapsamında kooperatiflerin genel kurul toplantıları Valiliğın 27.11.2020 tarihli Genelgesi doğrultusunda İl/İlçe Umumi Hıfzıssıhha Kurulları kararı ile 01.03.2021 tarihine kadar ertelenmiş olup bu süreye kadar kooperatiflerin bütçelerini görüşmeleri ve buna bağılı olarak verilecek ücretlere genel kurulca karar vermeleri mümkün görünmediğinden, yapılacak ilk genel kurulda ayrı bir gündem maddesi olarak yeniden değeriendirilmesi şartıyla, son genel kurulda ödemelere ilişkin alınan kararların yapılacak ilk genel kurula kadar uygulanmaya devam edilmesinin mümkün olduğı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Genel Kurul Başvuru Süresi Hk

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 27.10.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan yazınız ve ekinde, Üretim ve Pazarlama Kooperatifinin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 47 nci maddesi çerçevesinde 28.10.2021 tarihinde olağan genel kurulunu yapmak üzere Bakanlık Temsilcisi görevlendirilmesi için 26.10.2021 tarihinde Müdürlüğünüze başvuruda bulunduğu anlaşılmakta olup, Kanuna göre temsilci talebinin toplantıdan en az 15 gün önce yapılması gerektiği karşısında, temsilci görevlendirilip görevlendirilmeyeceği hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "*Bütün pay sahiplerinin hazır bulunması hali*" başlıklı 47 nci maddesinde, "*Kooperatifin bütün ortakları toplantıda hazır bulunduğu sürece ve bir itiraz olmadığı takdirde Genel Kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi kararlar alınabilir. Bu gibi kararların, ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gereklidir.*"; 21/10/2021 tarihli 7339 sayılı Kanun'un 12 nci maddesi ile Kanun'un 87 nci maddesinde yapılan değişiklik uyarınca "*Bakanlık temsilcileri ve kararların yürürlük şartı*" başlıklı 87 nci maddesinde, "*Kooperatiflerin, kooperatif birliklerinin, merkez birliklerinin ve Türkiye Milli Kooperatifler Birliğinin, genel kurul toplantılarından en az onbeş gün önce ilgili Bakanlıktan temsilci talebinde bulunması zorunludur...Bakanlık temsilcisinin nitelikleri, görevleri, yetkileri, ücret tarifeleri ile temsilci görevlendirilmesine ilişkin usul ve esaslar ilgili bakanlıkların görüşü alınarak Ticaret Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle düzenlenir. Bakanlık temsilcisinin ücreti, ilgili kooperatif tarafından karşılanır.*" ; Geçici Madde 6'da ise "*Bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan değişiklikler uyarınca hazırlanacak yönetmelikler, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılır.*" düzenlemeleri yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen hükümler birlikte değerlendirildiğinde, 21/10/2021 tarihli 7339 sayılı Kanun'un 12 nci maddesi ile Kanun'un 87 nci maddesinde yapılan değişiklik uyarınca bir

yönetmelik çıkarılacaktır. Bununla birlikte yönetmelik çıkarılıncaya kadar yürürlükte olan düzenlemelerin dikkate alınması gerekmektedir.

Bu çerçevede, Kooperatif ve Üst Kuruluşların Genel Kurullarında Bulundurulacak Ticaret Bakanlığı Temsilcisinin Nitelik ve Görevleri Hakkında Tüzük'e dayanılarak Bakanlığımızca yayımlanan Kooperatiflerin Genel Kurullarında Bakanlık Temsilcisi Görevlendirilmesine ilişkin 2017/1 sayılı Genelge'nin "*Başvuruların değerlendirilmesi*" başlıklı 7 nci maddesinin 1 nci fıkrasında, "*Genel kurulun yetkisiz kişilerce toplantıya çağırılması veya sunulması gereken belgelerde eksiklik bulunması veyahut başvuru ile genel kurul tarihi arasında 15 gün süre bulunması kuralına uyulmaması halinde temsilci görevlendirilmez. Ancak, geçerli bir mazeret nedeniyle süresinde yapılamayan başvurulardan; kamu yararı, hizmetin etkin, ekonomik ve verimli yürütülmesi ilkeleri kapsamındaki değerlendirmede uygun görülenlere temsilci görevlendirilebilir.*" 2 nci fıkrasında, "*Kanunun 47 nci maddesi kapsamında yapılan genel kurul toplantıları için de temsilci görevlendirilmesi başvurusunda bulunulması zorunludur. Ancak, bu başvurularda süre şartı aranmaz*" düzenlemeleri bulunmaktadır.

Buna göre, kooperatiflerin, genel kurul toplantılarından en az 15 gün önce bakanlık temsilcisi talep etmesi zorunlu olmakla birlikte Kanun'un 47 nci maddesi kapsamında yapılan genel kurul toplantıları için 15 gün süre şartı aranmamaktadır.

Bu itibarla bahsi geçen kooperatife bakanlık temsilcisi görevlendirilmesinde herhangi bir engel bulunmadığı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Genel Kurul Gündemi Hak.

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 03.03.2020 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ve ekinde, Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi ortaklarından ve'nın 22.03.2020 tarihinde yapılması planlanan olağanüstü genel kurul gündeminde yer alan 2018 ve 2019 yılı tahmini bütçelerinin ayrı ayrı görüşülerek karara bağlanması ve 2018 ile 2019 yıllarında ödenecek aylık ücret ve huzur hakları ile yollukların görüşülmesinin geriye doğru karar alınamayacağından bahisle genel kurul gündeminden çıkarılmasını talep ettikleri, kooperatifin 27.01.2018 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında bahsi geçen hususlara ilişkin alınan kararların Mahkemesince iptaline karar verildiği ve davanın Mahkemesinde devam ettiği anlaşılmakta olup, yapılması planlanan olağanüstü genel kurul gündeminde bu maddelerin bulunmasının mevzuata uygun olup olmadığı ile ilgili Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "Kararların Bozulması ve Şartlar" başlıklı 53 üncü maddesine göre, *"Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalıyan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler. 1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçiren veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmıyan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri; 2. Yönetim Kurulu; 3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri; Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, Yönetim Kurulu tarafından usulen ilan olunur. Birinci fıkra yazılı bir aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanılamaz. Birden fazla bozma davası açıldığı takdirde, davalar birleştirilerek görülür. Mahkeme, kooperatifin isteği üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın mahiyet ve miktarını belirtmek mahkemeye aittir. Bir kararın bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder."* Aynı Kanunun 98 nci maddenin yollamasıyla bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümleri uygulanır. Buna göre 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun *"Kararın yürütülmesinin geri bırakılması"* başlıklı 449 uncu maddesinde, *"Genel kurul kararı aleyhine iptal veya butlan davası açıldığı takdirde mahkeme, yönetim kurulu üyelerinin görüşünü aldıktan sonra, dava konusu kararın yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verebilir."*; *"Kararların etkisi"* başlıklı 450 nci maddesinde, *"Genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Yönetim kurulu bu kararın bir suretini derhâl ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesine koymak zorundadır."* düzenlemeleri bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde hakkında iptal davası açılan genel kurul kararları ile ilgili olarak mahkemenin kararların yürütülmesinin geri bırakılmasına karar verilebileceği, genel kurul kararlarının iptaline ilişkin mahkeme kararı kesinleştikten sonra bu kararın bütün ortaklar hakkında hüküm ifade edeceği anlaşılmaktadır.

Buna göre bahsi geçen genel kurul kararlarının iptali kararının kesinleşmediği ve mahkemece kararların yürütülmesinin de geriye bırakılmadığı anlaşıldığından, planlanan genel kurulda geçmiş yıllara ait 2018 ve 2019 yılı tahmini bütçelerinin ayrı ayrı görüşülerek karara bağlanması, bu yıllarda ödenecek aylık ücret ve huzur hakları ile yollukların görüşülmesi veya yapılan giderlerin ibrasının görüşülmesinin mümkün olduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Genel Kurul Kararlarının İptali Hk

Sayın

İlgi : 27.07.2021 tarihli ve sayılı Cimer başvurunuz.

İlgide yer alan Cimer başvurunuzda, 24.07.2021 tarihinde yapılan Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifinin başkanlık seçiminde, ortak olmayan kişilerin seçime katıldıklarına, gizli oylama yapılması talebinin bu sebeple kabul edilmediğine ve hukuka aykırı bir seçim olduğuna yer verilmiş olup, Bakanlığımızdan seçimin tekrar edilmesi istenmektedir.

Bilindiği üzere 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 453 ncü maddesinde Bakanlığımızın kooperatiflere ilişkin görev ve yetkileri sıralanmıştır. Buna göre Bakanlığımızın kooperatiflerin genel kurullarını iptal etme görev ve yetkisi bulunmamaktadır.

Bununla birlikte 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "*Kararların Bozulması ve Şartlar*" başlıklı 53 ncü maddesine göre, "*Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalıyan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler. 1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut*

da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmıyan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri; 2. Yönetim Kurulu; 3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri; Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, Yönetim Kurulu tarafından usulen ilan olunur. Birinci fıkrada yazılı bir aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanılamaz. Birden fazla bozma davası açıldığı takdirde, davalar birleştirilerek görülür. Mahkeme, kooperatifin isteği üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın mahiyet ve miktarını belirtmek mahkemeye aittir. Bir kararın bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder. " düzenlemesi bulunmaktadır.

Bu düzenlemeye göre, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilecek ortaklar iki gruba ayrılmış olup, genel kurulda hazır bulunan ortaklardan alınan kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçiren veya oyunun kullanılmasına haksız olarak müsaade edilmeyen ortaklar ile toplantıda hazır bulunsun ya da bulunmasın oyunun kullanılmasına haksız olarak izin verilmeyen, toplantıya çağrının usulu dairesinde yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmediğini, genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden ortakların da toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir ay içinde kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede iptal davası açma hakları bulunmaktadır.

Ayrıca 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 98 nci maddesinin yollamasıyla Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümleri kooperatifler hakkında da uygulanacağından TTK'nın "Butlan" başlıklı 447 nci maddesinin kooperatiflerdeki genel kurul kararları için de uygulama alanı bulacağı düşünülmektedir. TTK 447 nci maddesinde, "(1) Genel kurulun, özellikle; a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararları batıldır." düzenlenmiştir.

Buna göre, kooperatif genel kurulunun, kanunun emredici hükümlerine aykırı olan kararları, kamu düzenine, ahlaka ve adaba aykırı kararları, kararların geçerlilik şartlarına uyulmaksızın alınan kararları ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri ve temsilcilerin sorumluluklarını bertaraf edici kararlarının, hak düşürücü süreye tabi olmaksızın her zaman butlan iddiası ile yokluğunun tespitinin mahkemeden istenebileceği ayrıca bunun için ortakların genel kurul toplantısında bulunması yahut keyfiyeti tutanağa geçirtmesinin zorunlu olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla kooperatif genel kurullarının Bakanlığımızca iptal edilmesi mümkün olmamakla birlikte, bahsi geçen toplantıda alınan kararlara karşı yukarıda yer verilen usul ve esaslara uygun olması koşuluyla iptal davası açılması yahut kararların yokluğunun tespitinin mahkemeden istenmesinin mümkün olduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Genel Kurul Kararlarının İptali Hk

Sayın

İlgi : 23.08.2021 tarihli ve sayılı Cimer başvurunuz.

İlgide yer alan Cimer başvurunuzda, Site İşletme Kooperatifinin vekili olduğunuza, 31/07/2021 tarihinde bakanlık temsilcisinin katılımıyla kooperatif genel kurulunun yapıldığına, ancak Bakanlığımız ile yapılan görüşme neticesinde genel kurulda seçilen yönetim kurulu üyelerinin tasfiyeden dönülme kararına ilişkin yapılan oylamada gerekli nisabın sağlanamadığı tespit edildiği için tescil edilmemiş olduğu bilgisini aldığınıza yer verilmiş olup, 31/07/2021 tarihinde yapılan genel kurul toplantısı ve kararlarının geçerli olup olmadığı ve yeniden yapılmasının gerekip gerekmediği ile genel kurulda alınan kararların tamamının iptali yerine tasfiyeden dönülmesi kararının iptalinin mümkün olup olmadığı hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Kararlar" başlıklı 51 inci maddesinde, "Kanun veya anasözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yaridan bir fazlasına itibar olunur..." Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Tasfiyeden Dönülmesi" başlıklı 89 uncu maddesinde ise, "*Kooperatif anasözleşmede belirlenen sürenin dolmasıyla veya genel kurul kararıyla sona ermiş ise ortaklar arasında kooperatif malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurul kooperatifin devam etmesini kararlaştırabilir. Devam kararının tüm ortakların 3/5'inin oyu ile alınması gerekir. Tasfiyeden dönülmesine ilişkin genel kurul kararını tasfiye memurları tescil ve ilan ettirir...*" düzenlemesi bulunmaktadır.

Buna göre, tasfiyeden dönülmesi kararının tüm ortakların 3/5 inin oyu ile alınması gerektiği anlaşılmaktadır.

Ayrıca Kanun'un 53 üncü maddesine göre, "*Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalıyan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler. 1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmiyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmıyan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri; 2. Yönetim Kurulu; 3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri;Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, Yönetim Kurulu tarafından usulen ilan olunur. Birinci fıkrada yazılı bir aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanılamaz. Birden fazla bozma davası açıldığı takdirde, davalar birleştirilerek görülür. Mahkeme, kooperatifin isteği üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın mahiyet ve miktarını belirtmek mahkemeye aittir. Bir*

kararın bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder. " düzenlemesi yer almaktadır. Bu düzenlemeye göre, yönetim kurulunun toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir ay içinde kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede iptal davası açma hakkı olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer yandan 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda genel kurul kararlarının butlanına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Kanunun 98 nci maddesinin yollamasıyla Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümleri kooperatifler hakkında da uygulanacağından TTK'nın "Butlan" başlıklı 447 nci maddesinin kooperatiflerdeki genel kurul kararları için de uygulama alanı bulacağı düşünülmektedir. TTK 447 nci maddesinde, "(1) Genel kurulun, özellikle; a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır." düzenlenmiştir.

Buna göre, kooperatif genel kurulunun, kanunun emredici hükümlerine aykırı olan kararları, kamu düzenine, ahlaka ve adaba aykırı kararları, kararların geçerlilik şartlarına uyulmaksızın alınan kararları ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri ve temsilcilerin sorumluluklarını bertaraf edici kararlarının, hak düşürücü süreye tabi olmaksızın her zaman butlan iddiası ile yokluğunun tespitinin mahkemeden istenebileceği ayrıca bunun için ortakların genel kurul toplantısında bulunması yahut keyfiyeti tutanağa geçirtmesinin zorunlu olmadığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, karar yeter sayısı sağlanmadan alınmış bir kararın geçerlilik şartına uyulmaksızın alınan bir karar olduğu mütalaa edildiğinden, bu kararın uygulanmasının uygun olmayacağı, bununla birlikte yapılan toplantının ve alınan diğer kararların geçerliliğinin etkilenmeyeceği düşünülmektedir.

Diğer yandan hala tasfiyeden dönülmek isteniyorsa, toplantı ve çağrıya ilişkin bütün usul ve esaslara uyulması şartıyla olağanüstü genel kurul yapılabileceği ve tüm ortakların 3/5'inin oyu ile tasfiyeden dönülme kararının alınmasının mümkün olduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Genel Kurul Kararlarının İptali Hk

Sayın

İlgi : 02.03.2021 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgi dilekçenizde genel kurula katılmayan kooperatif ortaklarının genel kurul kararlarına karşı mutlak butlan iddiası ile iptal davası açıp açamayacakları, açabilecekler ise hangi şekil, usul ve esaslar çerçevesinde açılacakları hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "*Kararların Bozulması ve Şartlar*" başlıklı 53 ncü maddesine göre, "*Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalıyan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler. 1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçiren veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmıyan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri; 2. Yönetim Kurulu; 3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri; Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, Yönetim Kurulu tarafından usulen ilan olunur. Birinci fıkrada yazılı bir aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanılamaz. Birden fazla bozma davası açıldığı takdirde, davalar birleştirilerek görülür. Mahkeme, kooperatifin isteği üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın mahiyet ve miktarını belirtmek mahkemeye aittir. Bir kararın bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder.*" düzenlemesi bulunmaktadır.

Bu düzenlemeye göre, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilecek ortaklar iki gruba ayrılmış olup, genel kurulda hazır bulunan ortaklardan alınan kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçiren veya oyunun kullanılmasına haksız olarak müsaade edilmeyen ortaklar ile toplantıda hazır bulunsun ya da bulunmasın oyunun kullanılmasına haksız olarak izin verilmeyen, toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmediğini, genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden ortakların da toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir ay içinde kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede iptal davası açma hakları bulunmaktadır.

Bununla birlikte 1163 sayılı Kooperatifler Kanununda genel kurul kararlarının butlanına ilişkin herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Ancak Kanunun 98 nci maddesinin yollamasıyla Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümleri kooperatifler hakkında da uygulanacağından TTK'nın "Butlan" başlıklı 447 nci maddesinin kooperatiflerdeki genel kurul kararları için de uygulama alanı bulacağı düşünülmektedir. TTK 447 nci maddesinde, "*(1) Genel kurulun, özellikle; a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır.*" düzenlenmiştir.

Buna göre, kooperatif genel kurulunun, kanunun emredici hükümlerine aykırı olan kararları, kamu düzenine, ahlaka ve adaba aykırı kararları, kararların geçerlilik şartlarına uyulmaksızın alınan kararları ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri ve temsilcilerin sorumluluklarını bertaraf edici kararlarının, hak düşürücü süreye tabi olmaksızın her zaman butlan

iddiası ile yokluğunun tespitinin mahkemeden istenebileceği ayrıca bunun için ortakların genel kurul toplantısında bulunması yahut keyfiyeti tutanağa geçirtmesinin zorunlu olmadığı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04
Konu : Genel Kurula Çağrı Hak.

..... VALİLİĞİ
(Ticaret İl Müdürlüğüne)

İlgi : 18.10.2019 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazı ve ekinde , Mahkemesinin Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinin 25/05/2014 tarihinde gerçekleşen olağan genel kurul toplantısına ilişkin olarak, müşteriler’ya yönetim kurulu kararının tebliğ edilmemiş olmasının olağan genel kurulun yapılmasına ilişkin herhangi bir sakıncasının olup olmadığı hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep ettiği anlaşılmakta olup, İl Müdürlüğünüzce Bakanlığımızın konu ile ilgili görüşüne başvurulmaktadır.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "*Şekil*" başlıklı 45 nci maddesinde "*Genel kurul olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak toplanır. Olağan toplantının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması zorunludur. Ancak, usul ve esasları ilgili Bakanlıkça yapılacak düzenlemede gösterilmek üzere; kooperatif üst kuruluşuna ortak olunması ve genel kurul toplantısının gündemine konuyla ilgili madde konulması şartıyla, olağan genel kurul toplantıları en fazla üç hesap dönemini kapsayacak şekilde ve birleştirilerek yapılabilir. Genel kurul, anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır. Toplantı nisabı anasözleşmede gösterilir. Ancak yapı kooperatiflerinin genel kurul toplantılarında ortakların en az 1/4'ünün şahsen veya temsilen hazır bulunmaları şarttır. Genel kurul toplantı tarihi, yeri ve gündemi toplantıdan en az 15 gün önce ilgili bakanlığa ve mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirilir. Genel kurulun sevk ve idaresi, ortaklar veya üst kuruluş temsilcileri*

arasında seçilen başkan ve üyeler tarafından sağlanır." ; Kararların bozulması ve şartlar" başlıklı 53 üncü maddesinde ise, "Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalıyan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler. 1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmıyan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri; 2. Yönetim Kurulu; 3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri;"

Bakanlığımızca yayımlanan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Çağrının Şekli" başlıklı 28 nci maddesinde, "Olağan ve olağanüstü toplantılara çağrı, taahhütlü mektupla, ayrıca gerektiğinde gazete ile gazete olmayan yerlerde mahalli örf ve adete göre ilan yoluyla yapılır. Çağrının sadece yazılı olarak imza karşılığında yapılması da mümkündür. Çağrının toplantı gününden en az 30 gün önce ve en çok iki ay içinde yapılması, toplantının gün ve saati ile yerinin ve gündem maddelerinin bildirilmesi zorunludur..."

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, genel kurulun anasözleşmede gösterildiği şekilde toplantıya çağrılacağı, çağrının toplantı gününden en az 30 gün önce ve en çok iki ay içinde yapılması, toplantının gün ve saati ile yerinin ve gündem maddelerinin bildirilmesi zorunlu olduğu, oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veya gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini iddia eden ortakların genel kurulda alınan kararların kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere 1 ay içinde genel kurul kararlarının iptalini isteyebileceği anlaşılmaktadır. Ancak ilgili mevzuatta gerek çağrının usulüne uygun yapılmamasının genel kurul toplantısının geçerliliğini etkileyecek bir sonucu olacağına; gerekse genel kurulun hangi kararlarının batıl sayılacağına yönelik herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Ayrıca Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 01.06.1992 tarihli ve E.9/K.7298 sayılı kararında "...Genel kurulun toplantıya çağrılmasında yapılan usulsüzlükler doğrudan doğruya genel kurulca alınan kararların iptaline müncer olmayıp, kendilerine usulüne uygun çağrı yapılmayan ortaklara iptal davası açma hakkı verir...Davacıların açtığı bu dava sebebiyle işin esasına girilerek Koop K.nun 53 üncü maddesinde yazılı olduğu üzere genel kurulda yasaya, anasözleşmeye ve objektif iyiniyet kurallarına aykırı karar alınıp alınmadığı incelenmek sonucuna göre bir karar verilmek gerekirken, kararda yazılı gerekçe ile davanın kabulü uygun görülmemiştir." şeklinde bir hüküm verilmiştir. Aynı Dairenin 23.01.1995 tarihli ve E.6682/K.348 sayılı kararında, genel kurula çağrılmayan ortakların genel kurulda alınan kararlara muhalif kalıp, keyfiyeti tutanağa geçirtme koşulları aranmaksızın iptal davası açma hakkı olduğu; ancak, çağrı usulsüz olsa bile, genel kurul kararlarının iptali davasının bir ay içinde açılması gerekeceğine hükmetmiştir.

Diğer yandan Kooperatifler Kanunun 98 nci maddesinde, "Bu kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda Türk Ticaret Kanunundaki anonim şirketlere ait hükümler uygulanır"; 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun "Butlan" başlıklı 447 nci maddesinde, "Genel kurulun, özellikle; a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan, kararları batıldır." ; 1 nci maddesinde "Türk Ticaret Kanunu, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun ayrılmaz bir parçasıdır. Bu Kanundaki hükümlerle, bir ticari işletmeyi ilgilendiren işlem ve fiillere

ilişkin diğer kanunlarda yazılı özel hükümler, ticari hükümlerdir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunun 646 ncı maddesinde "Bu Kanun 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun Beşinci Kitabı olup, onun tamamlayıcısıdır." ; Türk Borçlar Kanununun 27 nci maddesinde ise, "Kanunun emredici hükümlerine, ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına aykırı veya konusu imkânsız olan sözleşmeler kesin olarak hükümsüzdür..." düzenlemelerine yer verilmiştir.

Bu kapsamda, genel kurulun kanunun emredici hükümlerine, kamu düzenine, ahlaka ve adaba aykırı, ortakların şahsi kazanılmış haklarını ortadan kaldıran veya kısıtlayıcı kararlar, yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile temsile yetkili olanların sorumluluklarını bertaraf edici kararlar ya da geçerlilik şartlarına uyulmaksızın yapılan genel kurul toplantılarında alınan kararların yok hükmünde sayılacağı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar neticesinde özetle, genel kurula bazı ortakların çağrılmamasının genel kurulun geçerliliğini etkilemediği; böyle bir durumda genel kurulda alınan kararların kanuna, anasözleşme ve iyiniyet esaslarına aykırı ise süresi içinde başvurulması şartıyla sadece iptal edilebileceği düşünülmekle beraber, konunun somut koşullara ve özellikle alınan kararların kanunun emredici hükümlerine, kamu düzenine, ahlaka ve adaba aykırı yahut ortakların şahsi kazanılmış haklarını ortadan kaldıran veya kısıtlayan vb. niteliklerde olup olmadığına göre de ayrıca değerlendirilmesinin gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Gündem Hak.

Sayın

İlgi : 03.04.2019 tarihli ve sayılı CİMER başvurunuz.

İlgi başvurunuzda, kooperatif genel kurulunda ortakların gündem maddelerinin sıralamasını değiştirmek istemesinin mümkün olup olmadığı hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun Çağrı başlıklı bölümünde "*Çağrıya yetkisi olanlar*" başlıklı 43 ncü maddesi, "*Ortakların isteği, bakanlıkların çağrısı, mahkemenin izni*" başlıklı 44 üncü maddesi ve "*Şekil*" başlıklı 45 nci maddesi ile "*Gündem*" başlıklı 46 ncı maddesinde, genel kurulun kimler tarafından, hangi şartlarda ve nasıl toplanacağı ve gündemin nasıl oluşturulacağına yer verilmiştir.

Buna göre, "*Gündem*" başlıklı 46 ncı maddesinde, "*Toplantı çağrısına ve ilana gündem yazılır. Anasözleşmenin değiştirilmesi bahis konusu ise, yapılacak ilanda değiştirilecek maddelerin numaralarının yazılması ile yetinilir.*"

Dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur.

Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarıdan bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır." düzenlenmiştir.

Bakanlığımızın internet sitesinde yer alan Örnek Kooperatif Anasözleşmelerinde konuyla ilgili düzenlemeler bulunmaktadır. Buna göre Örnek Anasözleşmenin "*Gündem*" başlıklı maddesi aşağıdaki gibidir:

"Olağan genel kurul toplantısının gündeminde sırasıyla şu hususlar bulunur:

- 1) Açılış ve toplantı başkanlığının oluşturulması.*
- 2) Yönetim ve denetim kurulunca hazırlanan raporların okunması ve müzakeresi.*
- 3) Finansal tabloların okunması, müzakeresi ve tasdiki.*
- 4) Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibrası.*
- 5) Faaliyet yılı içinde yönetim kurulu üyeliğinde eksilme meydana gelmiş ve yönetim kurulunca atama yapılmış ise atamanın genel kurulca onaylanması.*
- 6) Görev süreleri sona ermiş olan yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçilmesi ve bunların görev sürelerinin tespiti.*
- 7) Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ücret, huzur hakkı gibi parasal haklarının belirlenmesi*
- 8) Gelecek yılın bütçe ve çalışma programının görüşülmesi ve karara bağlanması.*
- 9) Gerekli görülecek diğer hususlar.*

Gerekli görülecek diğer hususlar gündeme açıkça yazılmalıdır. Görüşülecek konu önceden tespit edilip gündeme yazılmadan, "Gerekli görülecek diğer hususlar" şeklinde bir gündem maddesi belirlenemez.

Kanun ve anasözleşme gereği genel kurulun yetkisinde olan ve olağanüstü genel kurul toplantı gündemini oluşturan her türlü konu, olağan genel kurul toplantı gündemine yazılabilir.

Dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantı tarihinden en az yirmi gün önce müstereken ve noter tebligatı ile bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur.

Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları

halinde, hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilânço incelemesinin ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağırılması ve kanun, anasözleşme ve iyi niyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.

Yapılan denetim sonucunda veya herhangi bir sebeple Bakanlıkça, kooperatif genel kurulunda görüşülmesi istenen konuların gündeme konulması zorunludur. Gündem, genel kurulu toplantıya çağırان tarafından belirlenir."

Anasözleşmenin "Bilançonun Tasdiki ve İbra "başlıklı 36 ncı maddesinin 2 nci fıkrasında ise, "Denetim raporunun okunmasından önce bilanço ile hesapların kabulü hakkında verilen kararlar geçerli değildir." düzenlenmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kooperatiflerin, iş ve işlemlerini yürütürken Kooperatifler Kanununa ve kooperatif anasözleşmesine uygun olarak hareket etmesi gerektiği, özellikle önce yönetim ve denetim kurulunca hazırlanan raporların okunması ve müzakeresinin yapılması, daha sonra finansal tabloların okunması ve müzakeresine geçilmesinin, devamında ise yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibrası hususlarını ilgilendiren konuların görüşülmesinin, akabinde ise yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçiminin yapılmasının sıralamasına uyulmasının gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte bahsi geçen hususlar haricindeki diğer gündem konularının sıralamasının ortaklarca oylanarak değiştirilmesine bir engel olmadığı mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Daire Başkanı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Genel Kurulda Ortaklık Şartlarını
Kaybedenlerin Ok Kullanması Hk

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 06.10.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan dilekçe ve eklerinde, Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifinin olağan genel kurulunun 10.10.2021 tarihinde, çoğunluk sağlanamadığı takdirde ise 24.10.2021 tarihinde yapılacağına ve hazırlanmış listesinde yer alan ortakların bazılarının anasözleşmede yer verilen ortaklık şartları ile kooperatife genel kuruldan 3 ay önce ortak olma şartını sağlamadığının tespit edildiğine yer verilmiş olup, bu durumdakilerin genel kurulda oy kullanıp kullanamayacağı ile yönetim kurulunun kendi ibrasında vekaleten oy kullanıp kullanamayacağı hususlarında Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "*Ortaklıktan Çıkarma*" başlıklı 14 ncü maddesinde, "*Durumları aşağıda gösterilen hallere uyanlar yönetim kurulu kararı ile ortaklıktan çıkarılır. 1) Ortaklık şartlarından araçla ilgili olanları kaybettiği tarihten itibaren 6 aylık süre içerisinde bu şartı sağlamayanlar ile 10'uncu maddede belirtilen diğer ortaklık şartlarından herhangi birini kaybedenler, 1) Parasal yükümlülüklerini 30 gün geciktirmeleri üzerine, yönetim kurulunca noter aracılığı ile yapılacak ihtarı takip eden 10 gün içinde bu yükümlülüklerini yerine getirmeyenlere yine aynı kurulca ikinci ihtar yapılır. İkinci ihtar takip eden bir ay içerisinde de yükümlülüklerini yerine getirmeyenler, 2) Kooperatifin para, mal ve belgeleri üzerinde işledikleri suçlardan dolayı mahkûm olanlar. Çıkarma kararı gerekçeli olarak yönetim kurulu karar defteri ile ortaklar defterine kaydedilir. Kararın onaylı örneği, çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere 10 gün içinde notere tevdi edilir. Ortak, çıkarma kararının tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde itiraz davası açabilir veya genel kurula itiraz edebilir. Bu itiraz, ilk toplanacak genel kurula sunulmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığı ile tebliğ ettirilecek bir yazı ile yapılır. Genel kurula itiraz edildiği takdirde, yönetim kurulunun çıkarma kararı aleyhine itiraz davası açılmaz. Genel kurulca verilecek karara karşı itiraz davası hakkı saklıdır. Üç aylık süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmeyen çıkarma kararları kesinleşir. Ortaklar, bu maddede gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarılmazlar. Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların ortaklık hak ve yükümlülükleri, çıkarma kararı kesinleşinceye kadar devam eder"; "Oy Hakkı ve Temsil" başlıklı 24 ncü maddesinde ise, "*Toplantı tarihinden üç ay evvel ortak olmayanlar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir. Her ortak yalnız bir oya sahip olup yazı ile izin verilmek suretiyle bir ortak diğer bir ortağı, oyunu kullanmak üzere temsilci tayin edebilir. Ortak sayısı 1.000'i geçtiğinde her ortak en çok 9 olmak üzere birden fazla ortağı temsil edebilir. Ancak yönetim ve denetim kurulu seçimlerinde her ortak en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilir. Eş ve birinci derece (ortağın; çocuğu, anne ve babası, eşinin annesi ve babası) akrabalar için temsilde ortaklık şartı aranmaz. Katılma haklarını temsilci olarak kullanan kişi, temsil edilenin talimatına uyar. Talimata aykırılık, oyu geçersiz kılmaz. Temsil edilenin temsilciye karşı hakları saklıdır. Kooperatifin işlerinin görülmesine herhangi bir surette katılmış olanlar, yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oylamaya katılamazlar. Bu hüküm denetçiler hakkında uygulanmaz. Ortaklardan hiçbiri kendisi, eşi veya usul ve fîruğu ile kooperatif arasında ortaklık ilişkileri dışındaki şahsi bir işe veya uyuşmazlığa ait görüşmelerde oy kullanamaz"* düzenlemeleri bulunmaktadır.*

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, haklarındaki çıkarılma kararı kesinleşmeyen ortakların ortaklık hak ve yükümlülüklerinin çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam edeceği anlaşılmaktadır. Buna göre, bir ortağın ortaklık şartlarını sağlamadığı için genel kurulda oy kullanamaması için, öncelikle ortak hakkında yönetim kurulu tarafından alınan gerekçeli bir çıkarılma kararı olması, kararın onaylı örneğinin, çıkarılan ortağa tebliğ edilmek üzere 10 gün içinde notere tevdi edilmiş olması, bu karara karşı anasözleşmenin 14 ncü maddesi doğrultusunda kararın tebliğinden itibaren 3 ay içinde yapılmış herhangi bir itirazın olmaması gerekmektedir. Genel kurula yahut mahkemeye yapılmış bir itiraz var ise, itirazın sonucu

kesinleşinceye kadar ortağın bütün ortaklık hak ve yükümlülükleri devam edeceğinden bu durumda olanların genel kurula katılması ve oy kullanmasında herhangi bir engel bulunmamaktadır. Bununla birlikte kooperatife genel kurul tarihinden 3 ay evvel ortak olanların genel kurula katılamayacağı ortadadır.

Diğer yandan mevzuatta yönetim kurulu üyelerinin kendi ibralarında asaleten oy kullanamayacağı düzenlenmiş olsa da, vekaleten oy kullanıp kullanamayacağı ile ilgili herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu itibarla bahsi geçen kooperatifin anasözleşmesinde aksi düzenlenmemişse, yönetim kurulu üyelerinin kendilerine vekaletname veya temsil belgesi veren ve oylamaya katılabilecek olan ortak adına aralarındaki temsil ilişkisine uygun olarak temsilen oy kullanabilmelerinde herhangi bir engel olmadığı düşünülmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Genel Kurulda Oylama Hk

Sayın

İlgi : 02.03.2021 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgi dilekçenizde genel kurulda görüşülen gündem maddelerinin kabulüne ilişkin çekimser oyların hayır oyları ile birlikte değerlendirilip değerlendirilemeyeceği ve genel kurul tutanağına evet, hayır ve çekimser oyların hangi usul ve esaslara göre yazılması gerektiği hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "*Kararlar*" başlıklı 51 nci maddesinde, "*Kanun veya ansözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça genel kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yaridan bir fazlasına itibar olunur...*" Örnek Anasözleşmelerin "*Görüşme ve Karar Nisabı*" başlıklı maddesinin 2 nci fıkrasında ise, "*Genel kurulda kararlar toplantı nisabının sağlanması koşuluyla oylama sırasındaki mevcudun yaridan fazlasının oyu ile alınır.*" düzenlemesi bulunmaktadır. Ayrıca genel düzenlemelerin haricinde Kanunda başka özel nisaplar bulunmakta olup ansözleşmeyle de özel nisap getirilmesi imkan dahilindedir.

Diğer yandan Kanunun "*Kararların bozulması ve şartlar*" başlıklı 53 ncü maddesinde, "*Aşağıda yazılı kimseler kanuna, ansözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu*

iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalıyan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler.1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmıyan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri;2. Yönetim Kurulu; 3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri;... düzenlemesi bulunmakta olup; Örnek Anasözleşmelerin "Genel Kurul Tutanağı" başlıklı maddesinde ise, "Genel kurul toplantılarının muteber olması için, ortaklar ve temsilcilerin sayısı, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içeren bir tutanak düzenlenir." düzenlenmiştir. Buna göre, toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirenler iptal davası açabilecekken karara çekimser kalanların iptal davası açamayacağı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, Kanunun genel hükmüne göre genel kurulda karar alınması için öncelikle toplantı nisabının sağlanması gerektiği ve kararların toplantıda hazır bulunanların çoğunluğu ile alınabileceği anlaşılmaktadır. Bu itibarla karar nisabının hesabı yapılırken "kabul" oylarına göre karar alınması ve kabul oylarının "red" veya "çekimser" oylar toplamından fazla olması gerekmektedir.

Bununla birlikte tutanakta kabul, red ve çekimser oyların ayrı ayrı sayılarak belirtilmesi gerektiği, aksi durumda genel kurul kararları aleyhine iptal davası açabilecek kişilerin belirlenmesinde sıkıntı yaşanabileceği değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....

Bakan a.

Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Genel Kurulların Ertelenmesi ve Aidat Hk.

..... SİTE İŞLETME KOOPERATİFİNE

İlgi : 13.01.2021 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgide yer alan dilekçenizde görev süresi dolan ancak genel kurulların ertelenmesi sebebiyle görev ve yetkileri devam eden yönetim kurulunun asgari ücret ve diğer tüm giderlerde olan artış doğrultusunda aidatları belirlemesinin mümkün olup olmadığı ve izlenmesi gereken yol hakkında Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere Covid-19 salgını ile ilgili alınan tedbirler kapsamında 7244 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi uyarınca kooperatif ve üst kuruluşlarının olağan genel kurul toplantıları Bakanlık Makamının Onayı ile 31/01/2021 tarihine kadar ertelenmiş, erteleme süresinin bitiminden itibaren 3 ay içinde kooperatiflerin genel kurullarını tamamlamaları öngörülmüştür. Bununla birlikte, İçişleri Bakanlığı tarafından 81 İl Valiliğine gönderilen Geniş Katılımlı Etkinliklerin Ertelenmesi Konulu Genelgede sivil toplum kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, birlikler ve kooperatifler tarafından düzenlenecek olan etkinliklerin (genel kurul toplantıları dahil) 01/03/2021 tarihine kadar ertelenmesi yönünde İl/İlçe Umumi Hıfzıssıhha Kurulu kararlarının ivedilikle alınması talimatlandırılmıştır. Ayrıca Bakanlığımız görev ve yetki alanında bulunan kooperatiflerin görev süresi sona eren yönetim kurulu üyeleri tarafından yapılan yetki belgesi taleplerinin karşılanması hakkındaki talimatlar Ticaret Sicili Müdürlüklerine iletilmiştir. Yapılan bu açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, mevcut durumda kooperatif ve üst kuruluşlarının olağan genel kurul toplantılarının 01/03/2021 tarihinden itibaren yapılabileceği ve 30/04/2021 tarihine kadar genel kurulların yapılmış olması gerektiği anlaşılmaktadır.

Diğer yandan 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasının beşinci bendinde, *"Kanun ve anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek"* genel kurulun devir ve terkedemeyeceği yetkileri arasında sayılmıştır. Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin Genel kurulun *"Görev ve Yetkileri"* başlıklı 24 ncü maddesinde ise, *"... 3-İşletme hesabıyla bilanço ve gerektiğinde gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak, ... 6-Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esasları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek, Genel kurul, yukarıdaki görev ve yetkilerini devir ve terk edemeyeceği gibi kooperatifin amaçları ile ilgili her türlü işler hakkında da karar alabilir."* düzenlemesi bulunmaktadır. Ayrıca Kanun'un Yönetim ve Temsil bölümünün *"Şümulü ve sınırlandırılması"* başlıklı 59 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında, *"Yönetim Kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, genel kurulun devredemeyeceği yetkileri kullanamaz."* hükmü yer almakta olup, bu hükme aykırı davranışlar ile ilgili olarak da Ek Madde 2 de cezai sorumluluk öngörülmüştür.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde ise, aidat belirleme yetkisinin genel kurulun devredilemez yetkisi olduğu ve yönetim kurulunca bu yönde bir belirleme yapılmasının mümkün olmadığı anlaşılmaktadır.

Bununla beraber, koronavirüs salgınına karşı alınan tedbirler kapsamında genel kurulların ertelenmesi sebebiyle kooperatiflerin zorunlu giderlerini karşılaması için gereken aidatları belirleyemediği için zarar doğuran durumlarla karşılaştığı bilinmektedir. Bu durumun önüne geçmek amacıyla kooperatifin görev süresi sona eren ancak genel kurullar ertelendiği için görev ve yetkisi devam eden yönetim kurulu üyelerinin, ortaklarından avans niteliğinde ödeme almasının

mümkün olduğu düşünülmektedir. Ne var ki bahsi geçen avans miktarı genel kurulda değil; yönetimce kararlaştırılmış olduğundan, ortaklar açısından ödeme zorunluluğu doğurmayacağının, ödeme yapmayan ortaklar için ortaklık şartlarının yerine getirilmediği iddiasında bulunulamayacağının ve geriye dönük olarak gecikme faizi istenebilmesinin de mümkün olmayacağının göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Ayrıca ortakların yapacağı avans ödeme tutarının yapılacak ilk genel kurulda belirlenecek aidat bedelinden mahsup edilmesi hususuna da dikkat edilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Genel Kurulların İptali Hk

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 29.07.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan yazı ve ekinde,Yük ve Yolcu Taşıyıcıları Kooperatifinin 16/07/2021 tarihinde yapmış olduğu 2019-2020 olağan genel kuruluna, 2010 yılında kooperatife ortaklık devri yoluyla ortak olan ve 2015 yılında yapılan yargılama ile ortaklıklarının geçersiz olduğu kesinleşen 6 kişinin ve yargı süreci devam ederken bu kişilerden ortaklığı devralanların da katılarak oy kullanması, yönetim ve denetim kurulu üyeliklerine seçilmesi sebebiyle Bakanlığımızdan yapılan genel kurulun iptal edilmesi istenmektedir.

Bilindiği üzere 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 453 ncü maddesinde Bakanlığımızın kooperatiflere ilişkin görev ve yetkileri sıralanmıştır. Buna göre Bakanlığımızın kooperatiflerin genel kurullarını iptal etme görev ve yetkisi bulunmamaktadır.

Bununla birlikte 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "*Kararların Bozulması ve Şartlar*" başlıklı 53 ncü maddesine göre, "*Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi*

niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalıyan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler. 1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmıyan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri; 2. Yönetim Kurulu; 3. Kararların yerine getirilmesi Yönetim Kurulu üyeleri ile denetçilerin şahsi sorumluluklarını mucip olduğu takdirde bunların her biri; Bozma davasının açıldığı ve duruşmanın yapılacağı gün, Yönetim Kurulu tarafından usulen ilan olunur. Birinci fıkra yazılı bir aylık hak düşüren sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanılamaz. Birden fazla bozma davası açıldığı takdirde, davalar birleştirilerek görülür. Mahkeme, kooperatifin isteği üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın mahiyet ve miktarını belirtmek mahkemeye aittir. Bir kararın bozulması bütün ortaklar için hüküm ifade eder. " düzenlemesi bulunmaktadır.

Bu düzenlemeye göre, genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilecek ortaklar iki gruba ayrılmış olup, genel kurulda hazır bulunan ortaklardan alınan kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunun kullanılmasına haksız olarak müsaade edilmeyen ortaklar ile toplantıda hazır bulunsun ya da bulunmasın oyunun kullanılmasına haksız olarak izin verilmeyen, toplantıya çağrının usulu dairesinde yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmediğini, genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden ortakların da toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir ay içinde kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede iptal davası açma hakları bulunmaktadır.

Ayrıca 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 98 nci maddesinin yollamasıyla Türk Ticaret Kanununun anonim şirketlere ilişkin hükümleri kooperatifler hakkında da uygulanacağından TTK'nın "Butlan" başlıklı 447 nci maddesinin kooperatiflerdeki genel kurul kararları için de uygulama alanı bulacağı düşünülmektedir. TTK 447 nci maddesinde, "(1) Genel kurulun, özellikle; a) Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran, b) Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, c) Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararları batıldır." düzenlenmiştir.

Buna göre, kooperatif genel kurulunun, kanunun emredici hükümlerine aykırı olan kararları, kamu düzenine, ahlaka ve adaba aykırı kararları, kararların geçerlilik şartlarına uyulmaksızın alınan kararları ile yönetim ve denetim kurulu üyeleri ve temsilcilerin sorumluluklarını bertaraf edici kararlarının, hak düşürücü süreye tabi olmaksızın her zaman butlan iddiası ile yokluğunun tespitinin mahkemeden istenebileceği ayrıca bunun için ortakların genel kurul toplantısında bulunması yahut keyfiyeti tutanağa geçirtmesinin zorunlu olmadığı anlaşılmaktadır.

Bu itibarla kooperatif genel kurullarının Bakanlığımızca iptal edilmesi mümkün olmamakla birlikte, hukuka aykırı olduğu iddia edilen genel kurul kararlarına karşı yukarıda yer verilen usul ve esaslara uygun olması koşuluyla iptal davası açılması yahut olaya göre kararların yokluğunun tespitinin istenmesinin mümkün olduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Genel Kurula Çağrı Hk

Sayın

İlgi : 17.12.2020 tarihli ve sayılı Cimer başvurunuz.

İlgide yer alan Cimer başvurunuzda, ortağı olduğunuz ve yönetim kurulu yedi kişiden oluşan kooperatifin 30.04.2006 tarihinde yapılacak olan genel kurulu ile ilgili yönetim kurulunca alınan kararda (karar defterinde) genel kurul toplantı gündeminin yazılmamış olduğuna yer verilmiş olup bunun yazılmasının zorunlu olup olmadığı, bütün ortakların hazır bulunması halinde çağrının usulünün ve karar alma şartlarının Mülga Türk Ticaret Kanunu ve 6102 sayılı Kanun çerçevesinde ne olması gerektiği, yönetim kurulu karar defterinde genel kurulda görüşülecek hususlarla ilgili karar alınmamış olmasına rağmen, gündemin çağrı mektubunda oluşturularak yönetim kurulu adına 2 imza yetkilisince imzalanmasının hukuka uygun olup olmadığı, çağrı mektubunda yer alan gündem maddelerinin her biri için genel kurulda toplantı ve karar yeter sayısının ne olması gerektiği, bütün ortakların katılımı asaleten veya temsilen sağlanmayan oylamalarda usul, esas ve şekil şartlarına uyulmaksızın alınan kararların yoklukla malul olup olmayacağı, ve genel kurul sırasında gündem maddelerinin oylamasına geçilmeden önce ispat yönü açısından maddelerin tutanağa yazılmasının zorunlu olup olmadığı hususlarında Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Yönetim kurulu karar defterinde gündem maddelerinin yazılmasının gerekip gerekmediği ve yazılması gerekli ise yönetim kurulu kararının geçersizliğini etkileyip etkilemeyeceği ile ilgili olarak; Bakanlığımızca hazırlanarak yayımlanan Kooperatif Örnek Anasözleşmelerinin, "Gündem" başlıklı maddesinin son fıkrasında, "Gündem genel kurulu toplantıya çağırان tarafından belirlenir.; "Yönetim Kurulu Karar Defteri" başlıklı maddesinde, "Yönetim kurulu karar defteri, kooperatif yönetim kurulunun, kooperatif yönetimi ile ilgili olarak aldığı kararların yazılacağı ciltli ve sayfa numaraları teselsül eden defterdir. Karar defterindeki kayıtların en az aşağıdaki bilgileri içermesi şarttır: a) Karar tarihi, b) Karar sayısı, c) Toplantıda hazır bulunanlar, ç) Kararın içeriği, d) Üyelerin imzaları. Kararın, üyelerden birinin yaptığı öneri üzerine diğerlerinin yazılı onayı ile alındığı durumlarda bu husus ayrıca belirtilir ve imzaların bulunduğu kâğıt veya kâğıtlar da karar defterine yapıştırılır. Bir önerinin veya önerilerin ıslak

imza ile imzalanması şeklinde alınan kararlar 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 390 ıncı maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca karar defterine yapıştırılır; aksi halde karar geçersizdir. Her yönetim kurulu üyesi alınan karara ilişkin muhalefetesinin bir şerh ile karar metnine geçirilmesini isteyebilir. Üyelerin şerh yazma talebi hiçbir sebeple reddedilemez; şerh yazılmasına engel olunamaz. Şerh, sahibi dışında hiç kimse tarafından değiştirilemez."; "Kooperatifin Temsil ve İlzâmı" başlıklı maddesinde ise, "Kooperatif adına düzenlenecek evrakın muteber olması veya kooperatifin ilzâmı için, kooperatifin unvanı altında temsile yetkili olanlardan ikisinin imzası gereklidir." düzenlemeleri bulunmaktadır. Ayrıca Kanun'un "Gündem" başlıklı 46 ncı maddesinde, "Toplantı çağrısına ve ilana gündem yazılır..." hükmüne yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, gündemin genel kurulu toplantıya çağırın tarafından belirlenmesi ve yönetim kurulu karar defterine, toplantıda alınan kararların içeriğinin yazılması gerektiği; ayrıca gündemin, toplantı çağrısına ve ilana yazılmasının ve kooperatif adına düzenlenen evrakların geçerliliği için kooperatifin unvanı altında temsile yetkili olanların ikisi tarafından imzalanmasının zorunlu olduğu anlaşılmaktadır.

Diğer yandan Kanunun 46 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında, "*Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak kayıtlı ortakların en az 1/10 unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde... , kanun, anasözleşme ve iyiniyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali...ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.*" düzenlemesi bulunmaktadır. Buna göre ortakların açıklanan bu usul ve şartlarla gündeme madde ekletmesi de imkan dâhilindedir.

Bununla birlikte, Kanun'un "*Üyelerin Titizlik Derecesi ve Sorumlulukları*" başlıklı 62 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, "*Yönetim Kurulu, kendi tutanakları ile Genel Kurul tutanaklarının, gerekli defterlerin ve ortak listelerinin muntazam hazırlanıp, tutulup, saklanması... sorumludur.*" düzenlemesi gereğince yönetim kurulunun karar defterinin muntazam şekilde tutulmasından sorumlu olduğu da unutulmamalıdır.

Çağrı mektubunda yer alan gündem maddelerinin her biri için genel kurulda toplantı ve karar yeter sayısının ne olması gerektiği ile ilgili olarak; Kooperatifler Kanununun 45 ncı maddesinde "*...Toplantı nisabı anasözleşmede gösterilir.*" düzenlemesi bulunmaktadır. Kanundan doğan özel toplantı ve karar nisapları ise şu şekilde sıralanmıştır: Kanunun 51 ncı maddesinde, "*Kanun veya anasözleşmede aykırı hüküm bulunmadıkça Genel Kurul kararlarında ve seçimlerde oyların yarısından bir fazlasına itibar olunur. Kooperatifin dağılması veya diğer bir kooperatifle birleşmesi ve anasözleşmenin değiştirilmesi kararlarında fiilen kullanılan oyların 2/3 ü çoğunluğu gereklidir. Anasözleşme, bu kararların alınması için oy çoğunluğu hakkında daha ağır hükümler koyabilir*"; 52 ncı maddesinde, "*ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümleri ihdası hakkında alınacak kararlar için bütün ortakların 3/4'ünün rızası gereklidir.*"; "*Değer biçme, bilirkişi*" başlıklı 21 ncı maddesinde, "*Anasözleşmede aynaların değeri tespit edilmemiş ise, bu tespit kurucular tarafından toplantıya çağrılacak ilk genel kurulda ortak adedinin 2/3 ünü temsil eden ortakların çoğunluğu ile seçilecek bilirkişi tarafından yapılır*"; "*Karar nisabı, raporların kabulü*" başlıklı 22 ncı maddesinde, "*21 inci madde gereğince atanan bilirkişi, gereken raporları düzenleyip verdikten sonra yapılacak genel kurul toplantısında, konu görüşülür. Çağrı mektuplarına bilirkişi raporunun bir örneği eklenir. Ortak sayısının en az yarısının asaleten ve temsilen toplantıda bulunması şartıyla bilirkişi raporları okunup incelendikten ve gereğinde ayn neviden sermaye koyan kimselerin ve devralınacak işletmenin veya aynaların sahibinin açıklamaları dinlendikten sonra değerlerinin aynen kabul veya reddine,*

yahut ilgililerin muvafakatiyle değerlendirilmesine çoğunlukla karar verilir." ; "Dağılma sebepleri" başlıklı 81 nci maddesinin 4 ncü fıkrasında , "Anasözleşme ile özel bir nisap belirlenmemiş ise, tasfiye halinde kooperatiflerin genel kurul toplantılarında nisap aranmaz. Kararlar oy çokluğu ile verilir."; "Birleşme suretiyle dağılma" başlıklı 84 ncü maddesinde, "Birleşme neticesinde dağılan kooperatifin ortakları için şahsi sorumluluk veya ek ödeme yükümlülüğü doğduğu veya ağırlaştığı takdirde birleşme kararı, ancak bütün ortakların 3/4 ünün çoğunluğu ile verilebilir." ve "Geçici Hüküm" başlıklı Geçici Madde 1'de, "Anasözleşmelerini bu kanuna intibak ettirmek için kooperatiflerin yapacakları genel kurullar, olağan genel kurulların usul ve çoğunluğuna göre toplanır ve karar verilir."

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, kooperatiflerin genel kurul toplantı karar ve yeter sayılarını Kanunda yer alan asgari toplantı ve karar yeter sayılarının altında olmaması şartıyla anasözleşmelerinde düzenleyebileceği anlaşılmaktadır. Bu itibarla çağrı mektubunda yer alan gündem maddelerini görüşmek ve karar almak için gereken toplantı ve karar yeter sayısı alınacak karara göre değişkenlik göstermekte olup, kooperatifinizin anasözleşmesinin incelenmesi gerekmektedir.

Bütün pay sahiplerinin hazır bulunması halinde çağrı usulüne ilişkin olarak; Kooperatifler Kanununda *"Bütün pay sahiplerinin hazır bulunması hali"* başlıklı 47 nci maddesinde, *"Kooperatifin bütün ortakları toplantıda hazır bulunduğu sürece ve bir itiraz olmadığı takdirde Genel Kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi kararlar alınabilir. Bu gibi kararların, ortaklar veya ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanması gereklidir."* düzenlemesi yer almaktadır. Kooperatifler Kanunu'nun *"Anonim Şirket Hükümlerine Atıf"* başlıklı 90 ncı maddesine göre, bu Kanunda aksine açıklama olmayan hususlarda TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerinin uygulanacağı düzenlenmiştir. Buna göre, dilekçenizde bahsedilen gerek Mülga TTK ve 370 nci maddesi; gerekse 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 416 ncı maddesi ve gerekçesinin uygulanması, 1163 sayılı Kanun'da bütün pay sahiplerinin hazır bulunması hali hali hazırda düzenlenmiş olduğundan mümkün bulunmamaktadır. Ayrıca Örnek Kooperatif Anasözleşmelerinde, *"Kooperatifin bütün ortaklarının veya temsilcilerinin hazır bulunması ve itirazın olmaması halinde genel kurul toplantılarına ilişkin diğer hükümler saklı kalmak şartı ile toplantıya çağrı hakkındaki hükümlere uyulmamış olsa dahi kararlar alınabilir. Ancak, kararların muteber olabilmesi için toplantıda Bakanlık temsilcisi bulundurulması hususunda gerekli işlemlerin yapılmış olması şarttır. Yukarıdaki fıkraya göre alınan kararlar, tüm ortaklar ve ortakların toplantıda oy birliği ile seçecekleri temsilciler tarafından imzalanacak bir tutanağa bağlanır."* düzenlemesi yer almaktadır.

Bu düzenlemelere göre, bütün ortakların toplantıda hazır bulunması ve hiçbir ortağın itiraz etmemesi şartıyla, Kanunda düzenlenen genel kurula çağrı hükümlerine uyulmadan genel kurulun toplanması ve karar alması mümkün olup, bu kararların ortaklar veya aralarından seçecekleri temsilci tarafından imzalanmış olması ve temsilci bulundurulması hususunda gerekli başvuru ve işlemlerin yapılmış olması gerekmektedir. Bu çerçevede bütün ortakların katılımı asaleten veya temsilen sağlanmayan oylamalarda yukarıdaki madde çerçevesinde karar almak mümkün olmayacağı mütalaa edilmektedir.

Genel kurul sırasında gündem maddelerinin oylamasına geçilmeden önce ispat yönü açısından maddelerin tutanağa yazılmasının zorunlu olup olmadığı ile ilgili olarak; Anasözleşmelerin *"Genel Kurul Tutanağı"* başlıklı maddesinde, *"Genel kurul toplantılarının muteber olması için, ortaklar ve temsilcilerin sayısı, genel kurulda sorulan soruları, verilen*

cevapları, alınan kararları, her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayılarını içeren bir tutanak düzenlenir. Genel kurul tutanağının altı, genel kurul başkan ve üyeleri ile Bakanlık Temsilcisi tarafından imzalanır." düzenlemesi yer almaktadır. Buna göre, genel kurul tutanağının muteber olması için tutanakta bulunması gereken hususların sırasıyla sayılmış olduğu; tutanağın asgari olarak ortaklar ve temsilcilerin sayısını, genel kurulda sorulan soruları, verilen cevapları, alınan kararları ve her karar için kullanılan olumlu ve olumsuz oyların sayısını içermesi gerektiği anlaşılmaktadır. Bahsi geçen hususun bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....

Bakan a.

Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Genel Kurulu Toplantıya Çağırma
Hak.

Sayın

İlgi : 02.10.2019 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

Dilekçenizde Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinin denetim kurulu üyesi olduğunuz, 85 ortaklı kooperatifin 46 ortağının yönetim kuruluna ve denetim kuruluna seçimli olağanüstü genel kurulun yapılması için talepte bulunduğu, yönetim kurulu ve denetim kurulunun diğer üyelerinin bu isteği yerine getirmediği, kooperatif anasözleşmesinde denetim kurulunun görev ve yetkilerinin gerektiğinde denetim kurulu üyelerince tek başına kullanılabileceği düzenlemesi bulunduğu, bu kapsamda kooperatif genel kurulunu denetim kurulu üyesi olarak bizzat toplantıya çağırarak istediğiniz anlaşılmakta olup, Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunun 44 üncü maddesinde, “Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine Genel Kurul toplantıya çağrılır. Yönetim Kurulu bu isteği en az on gün içinde yerine getirmediği takdirde, istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından, yapı kooperatiflerinde de

İmar ve İskan Bakanlığı tarafından Genel Kurul toplantıya çağrılabilir. Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak Genel Kurulu bizzat toplantıya çağırma müsaadesi alabilirler” hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, Bakanlığımızca hazırlanan Örnek Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Anasözleşmesinin “Çağrıya Yetkili Organlar” başlıklı 27 nci maddesinde ise, “Genel kurul, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır. Gerekli hallerde denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Genel kurul yukarıdaki şekilde toplanamadığı takdirde Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca toplantıya çağrılabilir. Ayrıca, 4 ortaktan az olmamak kaydıyla toplam ortak sayısının 1/10 unun istediği halinde, genel kurul 10 gün içinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır. Bu başvurunun, müştereken ve noter tebligatı ile yapılması gerekir. Yönetim kurulunca bu isteğin zamanında yerine getirilmemesi ve sırasıyla denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca aynı şekilde yapılan başvurulardan da bir sonuç alınamaması durumunda, istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilirler.” ; “Denetim Kurulunun Görev ve Yetkileri” başlıklı 54 üncü maddesinde denetim kurulunun başlıca görev ve yetkileri sıralanmış olup; 3 üncü fıkrasında, “Denetim kurulu, kendilerine kanun ve anasözleşme ile verilen görev ve yetkileri, gerektiğinde tek başlarına da kullanabilirler.” düzenlemelerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, genel kurulun yönetim kurulunca toplantıya çağrılacağı, gerektiği hallerde denetim kurulunun da toplantıya çağırabileceği, denetim kuruluna kanun ve anasözleşme ile verilen yetkilerin, gerekmesi halinde denetim kurulu üyelerinin tek başlarına da kullanabileceği anlaşılmaktadır.

Konunun bu hükümler çerçevesinde değerlendirilmesinin uygun olacağı mütalaa edilmektedir.

Bilgi ve gereğini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Genel Kurulun Devredemeyeceği
Yetkileri Hk.

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 03.06.2020 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazı ve ekinde Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi Yönetim Kurulu'nun 29.02.2020 tarihli olağan genel kurul toplantısında kooperatif aidatları ve gecikmesi halindeki esaslar hakkında alınan kararın, Covid-19 salgını nedeniyle ortaya çıkan koşullar çerçevesinde uygulanamadığı, yönetim kurulu kararı alarak değişiklik yapıp yapılamayacağı hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edildiği anlaşılmaktadır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "Yetki" başlıklı 42 nci maddesinde, "*Genel Kurul, aşağıdaki yetkilerini devir ve terk edemez... 5. Kanun veya anasözleşme ile Genel Kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek.*" düzenlemesi bulunmaktadır. Ayrıca Örnek Anasözleşmenin "*Görev ve Yetkileri*" başlıklı 24 ncü maddesinde genel kurulun yetkileri arasında "*Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esasları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek.*" düzenlenmiş olup, genel kurulun bu maddede sayılan görev ve yetkilerini devir ve terk edemeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Diğer yandan 16/04/2020 tarih ve 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 17/04/2020 tarihli Resmi Gazete yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu Kanuna göre, Kooperatifler Kanununa tabi kooperatiflerin genel kurul toplantıları, 31/7/2020 tarihine kadar ertelenmiştir.

Buna göre, anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan "ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esasları ile gecikmesi halinde uygulanacak esasları tespit etmek" görevi ve yetkisinin yönetim kuruluna devredilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, genel kurul kararlarının yönetim kurulunca kaldırılması mümkün olmayıp, ancak yapılacak ilk genel kurulda kaldırılabilmesi; bununla beraber faizin belirlendiği genel kurulda taksitlerin gecikmesi halinde uygulanacak esasların yürütülmesiyle ilgili anasözleşmenizde yönetim kuruluna herhangi bir görev veya kolaylık sağlama yetkisi verildiyse bu kolaylıktan faydalanılmasının imkan dahilinde olduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....
Bakan.a
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04

Konu : Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri Hk

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 21.04.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan yazı ve eklerinden, İşletme Kooperatifinin pandemi riski ve ortak sayılarının çokluğu (850 kişi) nedeni ile 2019 ve 2020 yıllarının genel kurullarını yapamadıkları, çok sayıda ortaklarının kâr dağıtımının yapılmasını talep ettiği ve yönetimin kâr dağıtımı yaparak ortaklarına yardımcı olmak istediği anlaşılmakta olup, genel kurul kararı alınmadan yönetim kurulu kararı ile ortaklarına kar dağıtımı yapıp yapamayacakları hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 42 nci maddesinin ikinci fıkrasının beşinci bendinde, "*Kanun ve anasözleşme ile genel kurula tanınmış olan konular hakkında karar vermek*" genel kurulun devir ve terkedemeyeceği yetkileri arasında sayılmıştır. Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin Genel kurulun "*Görev ve Yetkileri*" başlıklı 24 ncü maddesinde ise, "... 3-*İşletme hesabıyla bilanço ve gerektiğinde gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak..*" görev ve yetkisinin devredilemeyeceği ve terkedilemeyeceği düzenlenmiştir.

Ayrıca Kanun'un Yönetim ve Temsil bölümünün "*Şümulü ve sınırlandırılması*" başlıklı 59 uncu maddesinin sekizinci fıkrasında, "*Yönetim Kurulu üyeleri ve temsile yetkili şahıslar, genel kurulun devredemeyeceği yetkileri kullanamaz.*" hükmü yer almakta olup, bu hükme aykırı davranışlar ile ilgili olarak da Ek Madde 2 de cezai sorumluluk öngörülmüştür. Ayrıca Kanun'un "*Gelir gider farkları, bölünmesi ve paylara faiz verilmesi*" başlıklı 38 nci maddesinde "*Anasözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde ortaklarla yapılan muamelelerden bir yıllık faaliyet sonunda elde edilen hasılanın tamamı gelir gider farkı olarak kooperatifin yedek akçelerine eklenir. Gelir gider farkının ortaklar arasında bölüşülmesi öngörülmüş ise bu bölünme ortakların muameleleri oranında yapılır. Gelir-gider farkının en az % 50'si ortaklara dağıtıldıktan sonra, ortakların sermaye paylarına genel kurul kararı ile Devlet Tahvillerine verilen en yüksek faiz haddini geçmemek üzere faiz ödenebileceği anasözleşme ile hükme bağlanabilir. Ortak dışı işlemlerden elde edilen hasılanın ortaklara sermaye payları oranında dağıtılabileceği anasözleşmede hükme bağlanabilir. Dağıtılmadığı takdirde, bunlar kooperatifin gelişmesine yarayacak işlerde kullanılmak üzere özel bir fonda toplanır. Bir yıllık faaliyet neticeleri menfi olduğu takdirde açık, yedek akçelerden ve bunların kafi gelmemesi halinde ek ödemelerle veya ortak sermaye paylarıyla karşılanır. Menfi neticeler ortadan kaldırılmadıkça gelir gider farkı ve faiz dağıtımı yapılamaz.*" ; "*Yedek akçe ayırımı*" başlıklı 39 ncü maddesinde ise "*Gelir-gider farkının en az % 10'u yedek akçeye, kooperatif üst kuruluşlarında ise buna ilaveten en az % 5'i fevkalade yedek akçeye ayrılmadıkça ortaklara dağıtım yapılmaz. Yedek akçelerin ortaklara dağıtılacağına dair anasözleşmeye konacak hükümler muteber değildir.*" düzenlemeleri bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, gelir gider farkının ortaklara dağıtılmasına karar verilmesinin genel kurulun devredilemez bir yetkisi olduğu, yönetim kurulu kararıyla gelir-gider farkı dağıtımı yapılamayacağı, yönetim kurulunun genel kurulun yetkisini kullanması halinde cezai sorumluluğunun doğabileceği, ayrıca gelir gider farkı dağıtımı yapılabilmesi için öncelikle yedek akçenin ayrılmasının zorunluğu olduğu anlaşılmaktadır.

Bununla birlikte kooperatifin amaç ve işleri ile ilgili olmak şartıyla ortaklara avans niteliğinde ödeme yapılabilecekse de ödemelerin geçerli belgelere dayandırılması şartı olduğundan, bilanço onaylanmadan ortaklara yapılacak bir ödemenin geçerli belgelere dayandırılması mümkün olmayacağından bu şekildeki ödemenin kooperatifler için ciddi sıkıntılara yol açabileceği düşünülmektedir.

Bu itibarla Covid-19 salgını nedeniyle alınan tedbirler sebebiyle 2019 ve 2020 yıllarına ilişkin genel kurullarını yapamayan kooperatiflerin, genel kurullarını yapıp bilançoları onaylanmadan gelir gider farkı dağıtımı yapmamaları gerektiği mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Genel Kurulun Yapılamamış Olması
Hak.

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 30.01.2020 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi dilekçe ve ekinde, 2016, 2017, 2018, 2019 yılları genel kurullarını ilçelerinde yaşanan sel felaketi nedeniyle yapamayan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinin, bu yıllara ait genel kurullarını yapmasının mümkün olup olmadığı ile ilgili Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "*Şekil*" başlıklı 45 nci maddesinde, "*Genel kurul olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak toplanır. Olağan toplantının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması zorunludur...*" ; "*Dağılma Sebepleri*" başlıklı 81 nci maddesinde, "*Kooperatif... üç yıl olağan genel kurulunu yapmaması*

halinde dağılır." ; "Anonim şirket hükümlerine atıf" başlıklı 98 nci maddesinde, "Bu kanunda aksine açıklama olmıyan hususlarda Türk Ticaret Kanunundaki Anonim şirketlere ait hükümler uygulanır." ; Türk Ticaret Kanununun "Organların eksikliği" başlıklı 530 uncu maddesinde ise, "Uzun süreden beri şirketin kanunen zorunlu organlarından biri mevcut değilse veya genel kurul toplanamıyorsa, pay sahipleri, şirket alacaklıları veya Gümrük ve Ticaret Bakanlığının istemi üzerine şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, yönetim kurulunu da dinleyerek şirketin durumunu kanuna uygun hâle getirmesi için bir süre belirler. Bu süre içinde durum düzeltilmezse, mahkeme şirketin feshine karar verir. Dava açıldığında mahkeme, taraflardan birinin istemi üzerine gerekli önlemleri alabilir." hükmü bulunmaktadır.

Öte yandan, Bakanlığımızca çıkartılan Kooperatiflerin Genel Kurullarında Bakanlık Temsilcisi Görevlendirilmesine İlişkin 2017/1 sayılı Genelgenin *"Başvuruların Değerlendirilmesi"* başlıklı 7 nci maddesinin 3 ncü fıkrasında *"Üç yıl üst üste genel kurul yapmadığından Kanunen dağılmış sayılan kooperatiflerce temsilci başvurusunda bulunulursa, toplantı gündeminde münhasıran tasfiye kararı alınmasına dair madde veya kooperatif faaliyetlerinin sürdüğüne dair mahkeme kararının bulunması halinde temsilci görevlendirilir."* düzenlemeleri bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kooperatiflerin her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde genel kurullarının yapılmasının zorunlu olduğu, genel kurulunu üç yıl üst üste yapmayan kooperatiflerin dağılmış sayılacağı, 3 yıl üst üste genel kurullarını yapamadığı için kanunen dağılmış sayılan kooperatiflerin genel kurul yapmak istemeleri durumunda toplantı gündeminde tasfiye kararı alınmasına dair madde veya kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesine başvurarak faaliyetlerinin devam ettiğini tespit ettirdikleri mahkeme kararının bulunması halinde bakanlık temsilcisinin görevlendirileceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla toplantı gündeminde tasfiye kararı alınmasına dair madde veya kooperatif faaliyetlerinin sürdüğüne dair mahkeme kararının bulunması şartıyla, genel kurul toplantılarının yapılmasının imkan dahilinde olduğu, yapılacak genel kurulda her bir yıla ait bilançonun, gelir-gider cetvelinin, ibraların, tahmini bütçelerin ayrı ayrı hazırlanıp görüşülmesinin uygun olacağı mütaala edilmektedir.

Bilginizi rica ederim.

.....

Bakan a.
Genel Müdür

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Görev Süresi Dolan Yönetim
Kurulu Üyelerinin Genel Kurula
Çağrısı

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 10.06.2019 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi dilekçenizde, Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifinin yönetim kurulunun Bakanlık Temsilcisi talebi olduğu, talebin yetkili kişilerce yapıp yapılmadığına ilişkin İl Müdürlüğünüzce yapılan incelemede, 20/10/2008 tarihinde kuruluşuna izin verilen kooperatifin, 04/11/2008 tarihinde Ticaret Sicili Memurluğunca tescil edilip tescile ilişkin ilanın tarih ve sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlandığı, kooperatifin 29/05/2009 tarihinde genel kurulunu yaparak anasözleşme ile atanan yönetim ve denetim kurulu üyelerinin 2 (iki) yıl için seçtiği, söz konusu genel kurul toplantısının 02/10/2009 tarihinde tescil edilerek tarih ve sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde yayınlandığı, 2010 yılındaki olağan genel kurul toplantısını yapmadığı, akabinde 30/06/2011 tarihinde seçimli genel kurulunu yaparak'nın yönetim kurulu üyeliğine seçtiği, kooperatifin 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017 tarihli genel kurullarını yaptığı ve süresi doldukça adı geçen üyeleri tekrar seçtiği ; ancak 3/06/2018 tarihinde yapılan ve seçimli olması gereken genel kurulda gündemde seçim olmadığından seçim yapılmadığı ve adı geçen üyelerin üyelik süresinin dolmuş olduğu ve 2009 tarihindeki genel kurul hariç hiçbir genel kurulunu ve yönetim kurulu üyelerini tescil ve ilan ettirmediği anlaşılmıştır. Kooperatifçilik Genel Müdürlüğünün Kooperatiflerin Genel Kurullarında Bakanlık Temsilcisi Görevlendirilmesi konulu 2017/1 genelgesinin Çağrıya yetkililerin incelenmesi başlıklı 6. maddesi "(1) Merkezi Sicil Kayıt Sistemi (MERSİS), elektronik ortamdaki Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi, Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOPBİS) kayıtları ve ilgili kooperatif dosyasındaki kayıtlar incelenerek çağrıyı yapanların genel kurulu toplantıya çağırmaya yetkili olup olmadıkları belirlenir." düzenlemesi uyarınca adı geçen süresini doldurmuş ve tescil ve ilan edilmeyen yönetim kurulu üyelerinin Müdürlüğünüzden Bakanlık temsilcisi talep edip edemeyeceği ve temsilcinin görevlendirilip görevlendirilemeyeceği hususunda Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "Çağrıya Yetkisi Olanlar" başlıklı 43 üncü maddesinde, "Yönetim kurulu veya anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ ve gerektiğinde denetçiler kurulu, ortağı olduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Ancak genel kurul yukarıda belirtildiği şekilde toplanamadığı takdirde ilgili bakanlık genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir."; Karayolu Yolcu Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "Çağrıya Yetkili Olanlar" başlıklı maddesinde ise, "Genel kurul, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır. Gerekli hallerde denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Genel kurul yukarıdaki şekilde toplanamadığı takdirde Ticaret Bakanlığı'na toplantıya çağrılabilir. Ayrıca, 4 ortaktan az olmamak kaydıyla toplam ortak sayısının 1/10' unun isteği halinde, genel kurul 10 gün içinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır. Bu başvurunun müştereken ve noter tebligatı ile yapılması gerekir. Yönetim kurulunca bu isteğin zamanında yerine getirilmemesi durumunda Ticaret Bakanlığı'na genel kurul toplantıya çağrılabilir. Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilirler. Genel kurul, süresi dolmuş olsa bile, yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabilir. Tasfiye memurları da, görevleri ile ilgili konular için, genel kurulu toplantıya çağırabilirler. Yönetim kurulunun, devamlı olarak toplanamaması, toplantı nisabının oluşmasına imkân bulunmaması veya mevcut olmaması durumlarında, mahkemenin izniyle, tek bir ortak genel kurulu toplantıya çağırabilir. Mahkeme kararı kesindir." düzenlemelerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, genel kurulun kural olarak seçili yönetim kurulunca toplantıya çağırılması gerektiği; ancak süresi dolmuş olsa bile yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılabileceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla süresi dolan yönetim kurulunun genel kurul için bakanlık temsilcisi talebinin Müdürlüğünüzce yerine getirilmesinde hukuki bir engel bulunmadığı mütalaa edilmektedir.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Gündeme Madde Ekletme Hk

..... VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 10.06.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgide yer alan yazınızda Karayolu Yük Taşıma Kooperatifi'nin 18.05.2021 tarihli yönetim kurulu kararı ve 21.05.2021 tarihinde Gazetesinde yayınlanan 9 maddelik bir gündem ile 26.06.2021 tarihli genel kurul toplantısı için İl Müdürlüğünüzden bakanlık temsilcisi talebinde bulunduğu; daha sonra kooperatifin 03.06.2021 tarihli yönetim kurulu kararı ile 04.06.2021 tarihli Gazetesinde düzeltme ilanı vererek genel kurul gündemine "sermaye pay artırımını için yönetim kuruluna yetki verilmesi ve karar alınması" maddesinin eklendiği ifade edilmekte olup, Bakanlığımızdan, yapılan bu işlemin mevzuata uygun olup olmadığı ve anılan maddenin görüşülüp görüşülemeyeceği hususunda bilgi talep edilmektedir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun "Şekil" başlıklı 45 nci maddesinde, "*Genel kurul, anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır. Genel kurul toplantı tarihi, yeri ve gündemi toplantıdan en az 15 gün önce ilgili bakanlığa ve mülki idare amirliğine yazılı olarak bildirilir* "; "Gündem" başlıklı 46 ncı maddesinde, "*Toplantı çağrısına ve ilana gündem yazılır. Anasözleşmenin değiştirilmesi bahis konusu ise, yapılacak ilanda değiştirilecek maddelerin numaralarının yazılması ile yetinilir. Dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10'u tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur. Gündemde olmayan hususlar görüşülemez...* "; "*Kararların bozulması ve şartlar*" başlıklı 53 ncü maddesinde ise, "*Aşağıda yazılı kimseler kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile Genel Kurul kararları aleyhine, toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir ay içinde, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemeye başvurabilirler. 1. Toplantıda hazır bulunup da kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen yahut toplantıya çağrının usulü dairesinde yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini yahut da Genel Kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulunduklarını iddia eden pay sahipleri..*" düzenlemeleri bulunmaktadır.

Buna göre, toplantı çağrısına ve ilana gündemin yazılmasının zorunlu olduğu, genel kurulun anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılacağı ve çağrının veya gündemin ilan ve tebliğinin usulüne uygun olarak yapılmadığını iddia eden ortakların toplantıda hazır bulunmasa dahi anasözleşme hükümlerine aykırılık iddiası ile genel kurul kararları aleyhine toplantıyı kovalayan günden başlamak üzere bir ay içinde iptal davası açabilecekleri anlaşılmaktadır.

Karayolu Yük Taşıma Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "*Çağrının Şekli*" başlıklı 28 nci maddesinde ise, "*Olağan ve olağanüstü toplantılara çağrı; taahhütlü mektupla, ayrıca gerektiğinde gazete ile gazete olmayan yerlerde mahalli örf ve âdete göre ilan yolu ile yapılır. Çağrının sadece yazılı olarak imza karşılığında yapılması da mümkündür. Çağrının, toplantı gününden en az 30 gün önce ve en çok iki ay içinde yapılması, toplantının gün ve saati ile yerinin ve gündem maddelerinin bildirilmesi zorunludur. Çağrıda, birinci toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak olan sonraki toplantının tarihi, saati ve yeri açıklanarak yeni bir bildirimle gerek kalmaksızın bir defada ortaklara duyuru yapılabilir. Toplantılar arasında en az 7 en fazla 30 gün süre bulunması gerekir. Sürenin hesabında duyuru ve toplantı günleri hesaba*

katılmaz. Anasözleşmenin değiştirilmesi söz konusu ise yapılacak duyuruda değiştirilecek maddelerin numaralarının yazılması ile yetinilir." düzenlemesi yer almaktadır. Ayrıca Kooperatiflerin Genel Kurullarında Bakanlık Temsilcisi Görevlendirilmesine ilişkin 2017/1 sayılı Genelge'nin "*Temsilcinin toplantı öncesi görev, yetki ve sorumlulukları*" başlıklı 15 nci maddesinde, "*Toplantı açılmadan önce temsilci tarafından aşağıdaki işlemler yapılır. a) Toplantı çağrısının Kanuna ve anasözleşme hükümlerine uygun yapıp yapılmadığı...*" ; "*Temsilcinin toplantı sırasındaki görev, yetki ve sorumlulukları*" başlıklı 17 nci maddesinin 12 nci fıkrasında, "*Gündemde anasözleşme değişikliği varsa, temsilci, Bakanlıkça izin verilip verilmediğini araştırır, izin alınmamışsa genel kurula gerekli uyarılarda bulunur.*"; 17. fıkrasında ise, "*İlgili kanunlar, anasözleşmeler ve iyi niyet kurallarına aykırı olarak yapılan işlemler hakkında temsilci tarafından tutanağa şerh düşülür.*" düzenlemeleri bulunmaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri birlikte değerlendirildiğinde, kooperatifin anasözleşmesine göre, çağrının, toplantı gününden en az 30 gün önce ve en çok iki ay içinde yapılması, toplantının gün ve saati ile yerinin ve gündem maddelerinin en az 30 gün önceden ortaklara bildirilmesinin zorunlu olduğu anlaşılmaktadır.

Buna göre, bahsi geçen kooperatif tarafından yapılan düzeltme ilanı ile gündeme madde ekletme işleminin toplantı tarihinden 30 gün öncesinden daha kısa bir süre içinde yapılmış olması sebebiyle anasözleşmeye aykırı olacağı mütalaa edilmektedir. Bununla birlikte maddenin görüşülmesi halinde, bakanlık temsilcisinin toplantı açılmadan önce çağrının anasözleşme hükümlerine uygun yapıp yapılmadığını araştırma ve anasözleşmeye aykırı olarak yapılan işlemler hakkında şerh düşme yükümlülüğü bulunmaktadır. Diğer yandan ortakların gündemin süresinde ilan edilmemesi ile ilgili olarak anasözleşmeye aykırılık iddiası ile genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma hakları da bulunmaktadır.

Ayrıca genel kurul gündeminde anasözleşme değişikliği varsa, temsilcinin değişiklik için izin alınıp alınmadığını araştırması, izin alınmamışsa yönetim kuruluna gerekli uyarılarda bulunması gerektiği unutulmamalıdır.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....

Bakan a.

Genel Müdür Yardımcısı

T.C.

TİCARET BAKANLIĞI

Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04

Konu : Hesap Dönemi ve Aidatların
Belirlenmesi Hk.

Sayın

İlgi : 13.11.2020 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgi dilekçenizde site işletme kooperatifi ortağı olduğunuza, kooperatifinizin genel kurullarının haziran ayında yapıldığına, genel kurulda ibra edilen bilanço ve gelir-gider farkı dağıtımını hesaplamalarının önceki yılın Aralık ayına kadar olan dönemle sınırlı olduğundan, içinde bulunulan yılın ilk 6 ayının ibra edilmemiş olduğuna yer verilmiş olup, hesap döneminin, genel kurulun toplandığı tarih ile eş belirlenmesinin mümkün olup olmadığı ve genel kurulda müteakip yılın aidatlarının da belirlenip belirlenemeyeceği hususlarında Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun KK'nın 45 inci maddesinin 1 inci fıkrasında, *genel kurul olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak toplanır. Olağan toplantının her hesap devresi sonundan itibaren 6 ay içinde ve en az yılda bir defa yapılması zorunludur. Ancak, usul ve esasları ilgili Bakanlıkça yapılacak düzenlemede gösterilmek üzere; kooperatif üst kuruluşuna ortak olunması ve genel kurul toplantısının gündemine konuyla ilgili madde konulması şartıyla, olağan genel kurul toplantıları en fazla üç hesap dönemini kapsayacak şekilde ve birleştirilerek yapılabilir...* düzenlemesine yer verilmiştir. Diğer yandan Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "*Hesap Dönemi, Bilanço ve Netice Hesapları*" başlıklı 63 ncü maddesinde, "*Kooperatifin hesap dönemi takvim yılıdır. İlk faaliyete geçildiği yıldaki hesap dönemi kooperatifin kurulduğu tarihten başlar ve aynı yılın 31 Aralık tarihinde sona erer. Yönetim kurulu her yıl 31 Aralık tarihi itibarıyla envanter yapar, bilanço ve gelir-gider hesaplarını hazırlayıp genel kurul toplantısından en az bir ay önce denetim kurulu üyelerine verir. Denetim kurulu üyeleri bunları en çok 10 gün içinde inceleyerek müştereken düzenleyecekleri raporla birlikte yönetim kuruluna iade ederler. Bilanço ve netice hesapları genel kurul toplantısından en az 15 gün önce kooperatif merkezinde ortakların incelemesine sunulur ve isteyenlere birer sureti verilir. ; "Muhasebe Usulü"* başlıklı 64 ncü maddesinde ise "*Kooperatifin hesapları, genel kabul görmüş muhasebe prensip ve usullerine uygun olarak tutulur ve mali durum tabloları buna uygun şekilde hazırlanır.*" düzenlemeleri bulunmaktadır.

Ayrıca 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun "*Hesap dönemi*" başlıklı 174 ncü maddesine göre, "*Defterler hesap dönemi itibarıyla tutulur. Kayıtlar her hesap dönemi sonunda kapatılır ve ertesi dönem başında yeniden açılır. Hesap dönemi normal olarak takvim yılıdır. Şu kadar ki, takvim yılı dönemi faaliyet ve muamelelerinin mahiyetine uygun bulunmayanlar için, bunların müracaatı üzerine Maliye Bakanlığı 12 şer aylık özel hesap dönemleri belli edebilir. Yeniden işe başlama veya işi bırakma hallerinde, hesap dönemi içinde bir yıldan eksik olan faaliyet süresi, hesap dönemi sayılır. Bu maddeye göre özel hesap dönemi tayin edilenlerin ticari ve zirai kazançları, hesap dönemlerinin kapandığı takvim yılının kazancı sayılır.*" hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde, kooperatiflerde hesap dönemi bir takvim yılı olup 1 Ocak günü başlamakta ve 31 Aralık günü sona ermektedir. VUK'un 174 üncü maddesine göre, kayıtlar hesap dönemi itibarıyla tutulmaktadır. Ancak takvim yılına göre hesap dönemi belirlemesi faaliyet ve işlemlerinin mahiyetine uygun bulunmayan kooperatifler için, başvuruları üzerine Maliye Bakanlığı 12'şer aylık özel hesap dönemi tayin edebilmektedir. Yani, Hazine ve Maliye Bakanlığınca özel bir hesap dönemi belirlenmemiş kooperatiflerin hesap devresi sonu, her yılın son günü yani 31 Aralık günü olup; bu kooperatiflerin 31 Aralık gününden itibaren 6 ay içerisinde (30 Haziran'a kadar) genel kurullarının yapılmasının zorunlu olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca tutulan defter ve kayıtlar da bir hesap dönemini kapsayacak şekilde tutulduğundan genel kurulda görüşülen bilanço ve gelir gider farkı dağıtımı ile ilgili hesapların geçirilen bir yıllık faaliyet dönemine (1 Ocak-31 Aralık) göre düzenlenmesi gerektiği, 31 Aralık gününden itibaren başlanılan yeni hesap dönemi, bir sonraki yıl yapılacak olağan genel kurulda görüşüleceğinden ibra edilmemiş herhangi bir hesap döneminin olması söz konusu değildir.

Diğer yandan Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin "*Genel Kurul Görev ve Yetkileri*" başlıklı 24 ncü maddesinde, "*En yetkili organ olan genel kurulun görev ve yetkileri şunlardır.... Ortaklardan tahsil edilecek taksit miktar ve ödeme esasları ile gecikme halinde uygulanacak esasları tespit etmek.*" düzenlemesi yer almaktadır. Ayrıca "*Gündem*" başlıklı 32 nci maddesinde "*Olağan genel kurul toplantısının gündeminde sırasıyla şu hususlar bulunur: 1) Açılış ve toplantı başkanlığının oluşturulması. 2) Yönetim ve denetim kurulunca hazırlanan raporların okunması ve müzakeresi. 3) Finansal tabloların okunması, müzakeresi ve tasdiki. 4) Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibrası. 5) Faaliyet yılı içinde yönetim kurulu üyeliğinde eksilme meydana gelmiş ve yönetim kurulunca atama yapılmış ise atamanın genel kurulca onaylanması. 6) Görev süreleri sona ermiş olan yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçilmesi ve bunların görev sürelerinin tespiti. 7) Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ücret, huzur hakkı gibi parasal hakların belirlenmesi. 8) Gelecek yılın bütçe ve çalışma programının görüşülmesi ve karara bağlanması. 9) Gerekli görülecek diğer hususlar.*" düzenlemeleri bulunmaktadır.

Buna göre, ortaklardan tahsil edilecek aidatların taksiti, miktarı, ödeme esasları ve gecikmesi halinde uygulanacak esasları tespit etmek genel kurulun devredilemez görev ve yetkisi olup, aksi kararlaştırılmamışsa bir yıl sonra yapılacak olan genel kurula kadar olan süre boyunca genel kurulda tespit edildiği miktar şekil ve esaslarla aidat toplanmaktadır. Bununla birlikte, aidat ile ilgili kararların birden çok hesap devresini kapsayacak şekilde genel kurulca kararlaştırılabilmesi hususunda da bir engel bulunmamaktadır. Ancak her yılın bütçe ve çalışma programı değişken olabileceğinden bu yönde bir belirlemenin her zaman sağlıklı sonuçlar doğurmayabileceği mütalaa edilmektedir. Bahsi geçen hususların yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde değerlendirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : 59244783-251.04
Konu : İbra Edilmeyen Yönetim Kurulu
Hak.

Sayın

İlgi : 21.10.2019 tarihli ve sayılı dilekçeniz.

İlgi dilekçenizde Site İşletme Kooperatifi ortağı olduğunuz, 15.08.2019 tarihinde yapılan genel kurul toplantısında yönetim ve denetim kurullarının ibra edilmediği ancak gündemde seçim maddesi bulunmadığından görevlerine devam ettikleri ve ibra edilmeyen kurul üyelerinin görev yapmasının doğru olmadığını düşündüğünüz anlaşılmakta olup, bu hususta Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere 1163 sayılı Kooperatifler Kanununun "Gündem" başlıklı 46 ncı maddesinin 3 üncü fıkrasında, "*Gündemde olmayan hususlar görüşülemez. Ancak, kooperatife kayıtlı ortakların en az 1/10'unun gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları halinde...yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususlar, genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınır.*" ; "*Çağrıya Yetkisi Olanlar*" başlıklı 43 üncü maddesinde, "*Yönetim kurulu veya anasözleşme ile bu hususta yetkili kılınan diğer bir organ ve gerektiğinde denetçiler kurulu, ortağı olduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Ancak genel kurul yukarıda belirtildiği şekilde toplanamadığı takdirde ilgili bakanlık genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptir.*" ; "*Ortakların İsteği, Bakanlıkların Çağrısı, Mahkemenin İzni*" başlıklı 44 üncü maddesinde, "*Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine Genel Kurul toplantıya çağrılır. Yönetim Kurulu bu isteği en az on gün içinde yerine getirmediği takdirde, istek sahiplerinin müracaatı üzerine veya doğrudan doğruya Ticaret Bakanlığı tarafından, yapı kooperatiflerinde de İmar ve İskan Bakanlığı tarafından Genel Kurul toplantıya çağrılabilir. Çağrılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak*

Genel Kurulu bizzat toplantıya çağırma müsaadesini alabilirler." "Şekil" başlıklı 45 nci maddesinde, "Genel kurul olağan ve gerektiğinde olağanüstü olarak toplanır..." düzenlenmelerine yer verilmiştir.

Ayrıca Site İşletme Kooperatifi Örnek Anasözleşmesinin “Çağrıya Yetkili Olanlar” başlıklı 27 nci maddesinde, “Genel kurul, yönetim kurulunca toplantıya çağrılır. Gerekli hallerde denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ve tasfiye memurları genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahiptirler. Genel kurul yukarıdaki şekilde toplanamadığı takdirde Bakanlıkça toplantıya çağrılabilir. Ayrıca, 4 ortakdan az olmamak kaydıyla toplam ortak sayısının 1/10’unun isteği halinde, genel kurul 10 gün içinde yönetim kurulu tarafından toplantıya çağrılır. Bu başvurunun, müştereken ve noter tebligatı ile yapılması gerekir. Yönetim kurulunca bu isteğin zamanında yerine getirilmemesi ve sırasıyla denetim kurulu, kooperatifin ortağı bulunduğu üst birlik ile Bakanlığa aynı şekilde yapılan başvurulardan da bir sonuç alınamaması durumunda, istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak genel kurulu bizzat toplantıya çağırma izni alabilirler.”; “Gündem” başlıklı 32 nci maddesinde, “Olağan genel kurul toplantısının gündeminde sırasıyla şu hususlar bulunur: 1) Açılış ve toplantı başkanlığının oluşturulması. 2) Yönetim ve denetim kurulunca hazırlanan raporların okunması ve müzakeresi. 3) Finansal tabloların okunması, müzakeresi ve tasdiki. 4) Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibrası. 5) Faaliyet yılı içinde yönetim kurulu üyeliğinde eksilme meydana gelmiş ve yönetim kurulunca atama yapılmış ise atamanın genel kurulca onaylanması. 6) Görev süreleri sona ermiş olan yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçilmesi ve bunların görev sürelerinin tespiti. 7) Yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ücret, huzur hakkı gibi parasal hakların belirlenmesi. 8) Gelecek yılın bütçe ve çalışma programının görüşülmesi ve karara bağlanması. 9) Gerekli görülecek diğer hususlar...Dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10’u tarafından genel kurul toplantı tarihinden en az yirmi gün önce müştereken ve noter tebligatı ile bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur...” “Bilançonun Tasdiki ve İbra” başlıklı 36 ncı maddesinde; “Bilançonun tasdikine dair olan genel kurul kararı yönetim kurulu ile denetim kurulunun ibrasını da kapsar. Ancak, bilançoda bazı hususlar gösterilmemiş veya bilanço yanlış olarak düzenlenmiş ise bilançonun tasdiki ile bu organlar ibra edilmiş olmazlar. Denetim raporunun okunmasından önce bilanço ile hesapların kabulü hakkında verilen kararlar geçerli değildir. İbra edilmeyen yönetim ve denetim kurulu üyeleri, bu organlara aynı genel kurulda tekrar seçilemezler. İbra edilmeyen yönetim kurulu aleyhine tazminat davası açılabilmesi için, bu konuda genel kurulca karar verilmiş olması gereklidir. Kooperatif denetçileri genel kurul karar tarihinden itibaren bir ay içinde dava açmaya mecburdur. Bu müddetin geçirilmesiyle dava hakkı düşmez. Davanın reddi halinde, yönetim kurulu üyeleri tazminat talebinde bulunamazlar.” düzenlemelerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümlerine göre, genel kurul gündeminde yönetim ve denetim kurulu üyelerinin görev süreleri sona ermiş ise yeni yönetim ve denetim kurulu üyelerinin seçilmesi ve yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibraları hususunun yer alması gerektiği; ancak ibra edilmeme durumunda yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili bir gündem maddesi konulmasının zorunlu olmadığı anlaşılmaktadır. Bununla beraber dörtten az olmamak üzere ortakların en az 1/10’u tarafından genel kurul toplantı tarihinden en az yirmi gün önce müştereken ve noter tebligatı ile bildireceği hususların gündeme konulmasının zorunlu olduğu ve yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususların genel kurul gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü ile gündeme alınabileceği olanaklarına yer verilmiştir. Diğer yandan, ibra edilmeyen yönetim ve denetim kurulu üyelerinin bu organlara aynı genel kurulda tekrar seçilemeyeceği anlaşılmaktaysa da; yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibra edilmemesinin bu

üyelerin üyesi bulunduğu organlardaki faaliyetlerini engellediğine yönelik herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

Bu itibarla yönetim ve denetim kurulu üyelerinin ibra edilmemesinin bu üyelerin üyesi bulunduğu organlardaki faaliyetlerini engellemediği; ancak istenirse yukarıda yer verilen usul ve esaslar çerçevesinde genel kurulun olağanüstü toplantıya çağrılarak yönetim kurulu üyelerinin azli ve yerlerine yenilerinin seçilmesinin mümkün olduğu mütalaa edilmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür Yardımcısı

T.C.
TİCARET BAKANLIĞI
Esnaf, Sanatkarlar ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü

Sayı : E-59244783-251.04
Konu : Olağan Genel Kurul Toplantıları Hk

.....VALİLİĞİNE
(Ticaret İl Müdürlüğü)

İlgi : 04.03.2021 tarihli ve sayılı yazınız.

İlgi yazınızda, kooperatif ve üst kuruluşlarının 2019 ve 2020 yıllarına ait genel kurul toplantılarının birleştirilerek yapıp yapılamayacağı, başvurularında temsilci ücreti, gelir vergisi ve damga vergilerinin her yıl için ayrı ayrı mı yatırılması gerektiği, toplantıların iki yıl için tek çağrı, tek gündem içerisinde 2019 ve 2020 yılları için ayrı görüşülüp görüşülemeyeceği, yine genel kurul toplantıları için başvurularda İl Müdürlüğünüzce nasıl bir yol izlenmesi gerektiği, genel kurul toplantılarına bakanlık temsilcisi olarak katılacak olan personelin iki yıl birleştirilerek yapılması

durumunda toplantılarda nasıl bir usul izlemesi gerektiği hususlarında Bakanlığımızdan bilgi talep edilmektedir.

Bilindiği üzere Sayın Cumhurbaşkanımız tarafından, 01/03/2021 tarihinde "yeni kontrollü normalleşme süreci"ne dair temel usul ve esaslar açıklanmıştır. Söz konusu açıklamalara istinaden İçişleri Bakanlığı'nca yayınlanan 02/03/2021 tarihli Genelge'de kooperatif genel kurullarının toplanmasına ilişkin düzenlenmelere de yer verilmiştir. Son olarak Bakanlığımız yetki alanında bulunan kooperatiflerin genel kurul toplantıları hakkında Bakanlık Makamının 11/03/2021 tarihli Onayı alınmıştır. Bu çerçevede kooperatif genel kurul toplantıları 7244 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 1 nci fıkrasının (d) bendi uyarınca 30/04/2021 sonrasına ertelenmesi, ertelenen genel kurul toplantılarının bu tarihten itibaren 3 ay içerisinde (31/07/2021 tarihine kadar) yapılması ve mevcut organların görev, yetki ve sorumluluklarının erteleme süresi sonrasında yapılacak ilk genel kurula kadar devam etmesi sağlanmıştır. Ayrıca olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarının hangi koşullarda ve nasıl yapılacağı belirlenmiş olup, Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının belirlediği kurallara uymak şartıyla sorumluluk yönetim kurulunda veya çağrıyı yapan organda olmak üzere, ilin toplantı tarihinde "çok yüksek riskli" grupta yer almaması ve toplantıya ilgili Valilikçe izin verilmesi halinde olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarının yapılabileceği düzenlenmiştir.

Buna göre, kooperatif ortakları için Covid 19 sebebiyle oluşan riski en aza indirmek ve ortaya çıkabilecek zararların önüne geçebilmek amacıyla kooperatiflerin 2019 olağan genel kurul toplantılarının 30/04/2021 tarihine kadar yapılması zorunluluğunun 31/07/2021 tarihine ertelendiği, ayrıca 2020 olağan genel kurul toplantılarını 30/06/2021 tarihine kadar yapma zorunluluğu bulunan kooperatiflerin de bu zorunluluğunun 31/07/2021 tarihine kadar ertelenmiş olduğu, bununla birlikte Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının belirlediği kurallara uymak şartıyla sorumluluk yönetim kurulunda veya çağrıyı yapan organda olmak üzere, ilin toplantı tarihinde "çok yüksek riskli" grupta yer almaması ve toplantıya ilgili Valilikçe izin verilmesi halinde olağan veya olağanüstü genel kurul toplantılarının yapılabilmesinin mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

Ayrıca yapılamayan 2019 yılı olağan genel kurul toplantıları, 2020 yılı olağan genel kurul toplantıları ile ayrı ayrı yapılabileceği gibi kooperatif yönetim kurullarının tercihiyle göre, toplantılarda geçirilecek zamanın daha kısa tutulması ve toplantıların daha hızlı bitirilmesi bakımından birleştirilerek de yapılabilecektir. Olağan genel kurul toplantılarının birleştirilerek yapılması durumunda, toplantıya ilişkin tek çağrı yapılması ve tek gündem hazırlanması, gündeme her iki yıl için görüşülmesi gereken konuların ayrı maddeler halinde eklenmesi ve görüşülmesi, toplantıya ilişkin tek tutanağın düzenlenmesi ve temsilci ücretinin tek yatırılması, 2019 ve 2020 yılına ait damga vergilerinin ayrı ayrı yatırılması hususlarına dikkat edilmesi ve temsilcinin, "Kooperatiflerin Genel Kurullarında Bakanlık Temsilcisi Görevlendirilmesi" başlıklı 2017/1 sayılı Genelge'nin temsilcinin görevlerini düzenleyen hükümlerine uygun olarak davranılması gerekmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

.....
Bakan a.
Genel Müdür